FROM THE LIBRARY
OF WILLIAM MORRIS
KELMSCOTT HOUSE
HAMMERSMITH
1519

R832
THE GIFT OF
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

PETIT SUCCADE SIMIER

Aesop

Paul

from the library of Sir E. Burne Jones, with his autograph

afterwards in the possession of Wm Morris, and carries

his Kelmscott book-label

(C)

276/3

E. Burne-Jones: London: MDCCCLXXXIV:

AESOPIFA
BVLAE CVM VVLgari interpretatione: & figuris acri cura emendatæ.

✻

BRIXIAE

Apud Loduicum Britannicum.

ANNO
M. D. XXXVII.

BRIXIE

Cce tibi Aesopus ille e phrygia fabulator egregius: & conditor apologorum longe omnium in ea re felicissimus nūc demum vitiis accurate repurgatus: ac sibi iam ipse restitutus: iis aut emēdatis a Bartholomæo Mascharа viro cum perdiligēti tum bene docto: aut expunctis: quæ in docta nimis: & vitiosa inoleuerūt eorum imperita: qui male docti dum simplici puerorum: ac rudi turbę se prodesse putant: eum si nō prorsus barbarum: certe a latini puritate sermonis abhorrētem reddiderant: nam qui illum in latinum sermonem: quisquis fuit: is iam olim vertit: nō omneis ei mendas vitio verterim: quæ multæ: fœdæq; libellum sanequam vtilē dehonestabāt: quod eo pueris erat perniciosius: quo a teneris quæ discuntur annis: & altius figuntur animis: & memoriæ tenacius hærēt. Quam vero huiusmodi prosint apologi: quamq; sint ad animos hominum mouendos efficaces: vel plebs romana documento sit: in gratiam cum senatu ab Agrippa Menenio restituta nota illa de membris humanis fabula quid? quod is fabulator iocundis apologis: delectabiliq; rerum etiam ridicularum naratione facile ad sequitur: quod superciliosi: ac seueriores philosophi cum grauitate sententiarum: tum præceptorum multitudine vix obtinere possunt. Quam ob rem hunc vel in primis pueri velim discant: ac memoriæ mandent: saluberrimas inde monitiones simul: & verborum doctrinam vberem relaturi: quod quidem olim factitasse græcorum pueros: atq; cultiores literas: vel certe vtilissimas vitæ præceptiones ab hoc ipso auspicari solitos Aesopo: prouerbium quoq; vel maxime græcis ipsis tritum indicat: nam quem omnino imperitum significare volebant: eum ne Aesopum quidem tri uisse dictitabant quin etiam ex illis iisdē græcis non de fuerunt: qui Aesopi apologos cum. πολιτικους: tum ἡδυ πεποικιλμενους, καὶ χαριτι esse dicerent.

Vale. Pridiæ idus Februarii. 1537.

Vt iuuet: ⁊ prosit conatur pagina præsens:
Dulcius arrident seria picta iocis.

Presens pagina: la p̄sente scriptura conatur: si sforza: vt iuuet: che la diti: ⁊ prosit: Che la zoua = dolcemente. i. delectano piu suauemente.

seria picta le cose graue depēte: iocis cū solaci. arrident dulcius. Si rideno

Hortulus iste parit fructū cum flore: fauorē
Flos: ⁊ fructus emunt: hic nitet: ille sapit.

Iste hortulus. Questo ortesello. parit fructum cū flore. Si parturisse el fructo con il fiore. flos: ⁊ fructus emunt fauorē: el fiore el fructo si cōprano fauore hic questo fiore: vitet. Si resplende. ille: quello fructo: sapit si sente de bono.

Si fructus plus flore placet: fructum lege. si flos:
Plus fructu: florem. si duo: carpe duo.

Tu lege fructum. tu recogli el fructo. si fructus plz plus flore. Sel fructo te piase piu: chel fiore. tu lege florem. Tu recoglie el fiore. si flos placet plus fructu. Sel fiore te piace piu chel fructo. Tu carpe duo: tu piglia tutti doi. si duo: supple placent. Si tutti doi te piaseno. idest el fructo: ⁊ lo fiore.

Ne mihi torpentem sopiret inertia sensum:
In quo peruigilet: mens mea mouit opus.

Mea mens. la mia mēte. mouit opus. ho mouesto vna opera. in quo p̄uigilet. In laqual habia a vigilare. ne inertia sopiret. Acio che la pigritia non dormētasse sensum torpētem mihi. el senso elquale si fa pegro a mi.

Vt messis pretium de vili surgat agello:
Verbula sicca deus complue rore tuo.

O deus complue verbula sicca: Dio bagna le parole seche. tuo rore. Cum la tua rosada: vt messis pretium. Acio chel precio della biaua. surgat de vili agello. Leua suso del campesello vile.

Verborum leuitas morum fert pondus honustum:
Et nucleum celat arida testa bonum.

Leuitas verborum. la lezereza de le parole. fert pondus honustum morū. Se porta vno cargado peso de costume. ⁊ testa arida. la scorza secha celat bonum nucleum. Si asconde el bono gariolo.

De Gallo: ⁊ Jaspide. Fabula. j.

Finita parte prohemiali hic consequenter auctor ponit partem executiuam. ⁊ potest diuidi in tot partes. quot ponit fabulas. Primo auctor ponit vnam fabulā cuius documentū est tale. ꝙ stulto. ac vitioso nō vz sciētia: vel ꝙ stulti paruipendūt scientiā. ⁊ hoc ostendit per quandā fabulā de gallo. nā gallus quadā vice querens escā fodiendo fimum inuenit lapidē preciosum latentē in loco īmundo. cui dixit gall⁹ tu iaces in loco vili: ⁊ īmūdo. tu nō es vtilis mihi. sed si auri faber. vel alius gēmaꝝ cupidus te inuenisset. per eum ad splendorē tuū venire: vt honores perciperes. Ego vero escā quero: ⁊ te non honorabo. qꝛ tu non ꝓdes mihi. nec ego prosum tibi. nec te curo. qꝛ amo minus cara. ⁊ vilia. vz. grana. ⁊ similia. quare mihi prosunt ad nutrimentū. Deinde subdit doc. huius fabule dicens. ꝙ per gallum debemus intelligere stultū. per lapidem preciosum. scientiā vel spinam. vnde sicut gallus spernit lapidem preciosum tanq̄ sibi non valentem neqꝫ vtilem sic etiam stultus spernit sapientiam eo ꝙ non reputat eam necessariam neqꝫ vtilem.

Dum rigido fodit ore fimum: dum quaritat escā:
Dum stupet inuenta iaspide: gallus ait.
Res vili preciosa loco: innatiqꝫ decoris:
Hac in sorde manens nil mihi messis habes
Si tibi nunc esset: qui debuit esse: repertor.
Quem limus sepelit: viueret arte nitor.
Nec tibi: conuenio: nec tu mihi: nec tibi prosum:
Nec mihi tu prodes: plus amo cara minus.

Gallus ait. el gallo disse: o res preciosa: o cosa preciosa. loco vili. i. vno loco vile. que pro et decoris innati: de vna beleza nasuda. supple loco vili. manens in hac sorde: stagando in questa puzura. habetis nil messis mihi: tu hai niente de biaua p̄ mi: niente de vtilita: o nitorio: o belleza. quem limus sepelit. Laqual el fango sepelisse. supple ille viueret arte. colui viueria cū arte si: repertor nunc esset tibi. sel trouador adesso fosse a ti. qui debuit esse. elqual douea esser. nec ego conuenio tibi: ne mi conuengo a ti nec tu mihi supple conuenis. ne tu cōuien a mi. nec prosum tibi: ne io zouo a ti. nec tu prodes mihi: ne tu zoui a mi: amo plus minus cara. Jo amo piu le cose mācho chare. dum fodit simū. Domētre chel chaua ledame. ore rigido. Cum el becho aspero. dū queritat escā: mentre chel cercha el māzare: dū stupet inuēta iaspide: mētre chel sta stupefacto hauēdo tro

Tu gallo stolidum: sophiæ sed iaspide pulchra:
Dona notes: stolido. nil sapit ista seges.

uato la preda preciosa. Tu notes stolidũ. Tu nota el matto: gallo. Per lo gallo notes pulchra dona sophia. Tu nota i belli doni de la sapientia: iaspide. Per la preda preciosa. ista seges questa biaua: cioe la sapiẽti. nil sapit stolido: niente sente: de bono al matto.

De Lupo ⁊ Agno. Fabula. ij.

Hic auctor ponit aliam fabulam: cuius documentum ẽ: ꝙ mali tiranni potentes de facili inueniunt causam nocendi pauperibus ⁊ impotentibus. Istud innuitur nobis per Lupum ⁊ Agnũ. Nam quodã tpe lupus stetit in parte superiori fluminis bibens ⁊ agnus in parte inferiori. Lupus igitur bibit erexitqꝫ se: ⁊ dixit ad agnũ tu qui lanam portas indeceptionẽ: semper meis offensis insistis. Agnus vero ad hanc vocẽ tremens timide respondit: ⁊ humiliter: dñe potens ⁊ tremende quare mihi tam aspere loqueris innocenti: quos n. offensas ego paruulus tibi possem inferre: ⁊ Lupus ait: tu turbas aquas: ꝙ inde gustare non possum. Responditqꝫ Agnus mira sunt: que tu dicis qꝛ cũ tu stas superius: ⁊ ego inferius: qũo possum. tibi aquas turbare: sed occasionez aduersum me queris: sicut qui vult ab amico recedere. tunc ergo exaspatus lupus ait iteꝝ. Tu nimis es garrulus ⁊ iurgia mecũ multiplicare presumis: sicut pater tuus: qui nõdũ transactis sex mensibus de eodẽ in hoc loco mihi forte fecit quid in te merito redundabit. ⁊ ait miser agnus. cur sic in me patris culpas refundi: qui nondũ natus erã cuꝫ lupus. sic mihi rñdeas in omnibus. ⁊ reclamare non cessas irruẽsqꝫ in eũ gutture eius crudeliter apprehendit: ⁊ finem fecit verborum. Moraliter sic tyrãni faciunt innocentum res. vel mortem cupiunt: iniusto eos spoliant: ⁊ opprimunt.

Est lupus: est agnus: sitit hic sitit ille. fluentem:
Limite non vno quærit vterq̃ꝫ siti.

Lupus est. El louo si mãza. agnus ẽ. Lo agnello si manza. hic sitit: questo agnello ha sete. ille sitit. q̃llo louo ha sete. vterqꝫ q̃rit fluentẽ: luno e laltro cerca la fiumara: nõ vno limite: nõ ꝑ vno sentiero. i. nõ ꝑ vna via.

In summo bibit amne lupus: bibit agnus in imo.
Hunc timor impugnat verba mouente lupo.

Lupꝰ bibit in summo amne. El louo beue in cima della fiumara. i. de sopra. agnus bibit in imo: lagnello beue da basso timor ĩpugnat hũc: la pagura cõbatte costui. lupo mouẽte verba. El louo mouãdo le parole: cioe queste che seguitano.

Rupisti potumqꝫ mihi: riuoqꝫ decorem.
Agnus vtrunqꝫ negat se ratione tuens.

Rupisti potũ mihi. Tu hai rotto el beuere a mi. que pro ⁊ decorẽ riuo: ⁊ la belleza al fiumicello. agnus vtrũqꝫ negat: lo agnello nega luno: ⁊ laltro: tuens se ratione: defendendose con rasone.

Nec tibi: nec riuo nocui: nam prona supinum:
Nescit iter: nec adhuc vnda nitore caret.

Nec nocui tibi. Ne ho nosudo a ti. nec riuo. Ne al riuo nam. Peroche: vnda prona: lacqua inclinada. nescit iter supinum: non sa el camino de sopra. nec adhuc caret nitore. Ne anchora mancha de bellezza.

Sic iterum tonat ore lupus mihi damna minaris.
Non minor: agnus ait. cui lupus: immo facis.

Lupus tonat sic iterũ ore. El louo crida cosi cõ la bocca. minaris dãnam mihi: tu miazi dãni ami agnus ait: lo agnello disse: non minor. non minazo. cui lupus subaudit ait. Alqual el louo disse imo facis. anzi tu lo fai.

Fecit idem tuus ante pater sex mensibus actis:
Cum bene patrizes: crimine patris obi+

Tuus pater fecit idẽ. Tuo padre fece q̃lla medesma cosa a mi. Sex mẽsibus. actis. Denãci a sei mesi passadi. obi crimine patris. More per lo peccato del padre. cum bene patrizes: siando tu simile al tuo padre.

Agnus ad hæc: tanto non vixi tempore prædo.
Sic tonat: an loqueris furcifer: huncqꝫ vorat.

Agnꝰ ad hec subaudi ait. Lo agnello disse: o predo: o robador: non vixi tanto tempore. Non ho viuuto tanto tempo sic tonat: cosi crida el Louo: o furcifer: o degno de portare la forca an loqueris. Tu parli: qꝫ ꝓ ⁊ vorat hunc ⁊ manza: quello agnello.

Sic nocet innocuo nocuus causamqꝫ nocendi.
Inuenit: hi regnant qualibet vrbe lupi.

Sic nocuus nocet innocuo. Cosi lhõ. che nociuo nose a colui. che non nose qꝫ pro ⁊. Inuenit causam nocendi. ⁊ cosi troua la causa. de noser. hi lupi. regnant qualibet vrbe. Questi Lupi regnano in cadauna citade.

De Muro: ⁊ Rana. Fabula iij.

Dic auc. ponit aliam fabulã. cuius documentus est: q̃ nemo d̃ alteri promittere auxilũ. q̃ cor non intẽdit. q̃ tales bonum dicentes ⁊ malũ cogitãtes. sepe cadunt in laqueos sicut innuitur nobis per murẽ ⁊ ranã. Mure in hostio pistrini super limen residente superuenit rana de gurgite pregroso. ⁊ mure salutato. cui⁹ illa domus esset cũ interrogauit. q̃ suam esse ridit. Rogauit ergo rana ipsum murẽ. vt ipsam nocte illa ĩ hospitio colligeret ⁊ benigne suscriperet. Cui mu⁹ benigne ridit: ⁊ eam intrare iussit: ⁊ addurit eam superius. (Facta que hora cene appoſuit ei grossam farinam. ⁊ inuitauit. ⁊ rogauit eã diligenter vt comederet ea. que haberet dicens. q̃ si melioza essent in domo mea libenter apponerẽ ea. Et placuit rane lectus. ⁊ cibus. Sed cũ potus diu expectat nõ veniret. Rana potui esse assueta. ⁊ sicca tristitis recedit. ⁊ potum deesse aque moleste tulit: ⁊ dirit. q̃ malet esse sub pistrino absq; tali cibo. quã supra sine potu. Cui mus molestũ sibi esse q̃ oblata sibi nõ placerent: ⁊ intrauit se nunquã vna nocte rã bene procurata fuisse ⁊ de impensa illa se velle recõpensationẽ haberet dirit. Talibus itaq; auditis. rana dirit. ⁊ ridit. q̃s si secũ ad suã vellet trãsire ei reddere vellet cibũ cũ potu administrãs in copia. Fauensq; mus dirit ei: ⁊ se p̃mittit. iter mane ita facto aggressi sunt iter. Et rana per pratũ peretit ad fluuiũ mure se comitãte. Erat autẽ rore plen⁹. ⁊ via muri difficilis. volebatq; desistere. Sed ipsum rana hortauit ⁊ in vicino domũ suã esse dirit tandẽ itaq; prato a mure vie per transitũ venerũt ad fluuiũ. ⁊ ait rana trãseunda est nobis aqua vt vlterior ripa nõ decipiat in acqua ẽ domus mea ad quã tendimus. Fessus igitur mus: ⁊ lõga via attediatus ad ranã sic ingt amicitiã vtã inuite perdo. Sed hospitiũ tuũ adire nequeo. q̃ rore prati adhuc gravis ags istis me comitere nõ audeo. Aut ergo rana turpe est modo desistere. ⁊ viã breuẽ nõ pficere. Sed fillus es. ⁊ debilis ego fortior iuuabo te. ne in aquas deficias. Sic ergo faciamus filio nos. alligabimus. tu in collo. ⁊ ego in pede meo. Et trahendo remeabo. Sic ⁊ rana dirit. Et mus verbis optauit. Ipsis itaq; in medio fluminis iã positis. Rana loqtur. ⁊ exclamauit. ego pfia nimis in meis viribus iã deficio ⁊ ad p̃fundũ vsque peritura. sponteq; se mergẽs muri machinata est naufragiũ. mus autẽ rana trahẽte: ⁊ iã secõ submersu fursum tũ rediẽs male rẽ geri intellexit: ⁊ ad litus redditurus: ⁊ respiciens illuc redire voluit: ortãqs est dri letigiũ illis in partẽ trahentibus. rana nãq; ad fundũ rendebat: ⁊ mus ad litus tendebat. Dũ. n. sic detrahũtur illi. milũs q̃ spectatrix erat mis⁹ dirimit duellũ: murem vngnibus accipiens: ⁊ anneriã rana sibi trahens: q̃ cũ se ad mortẽ trahi viderent rana sic ferẽ locuta fuisse. qui socio suo querit nocere. nõ imerito cadit in laqueũ. Allegorice p̃ ranã põt intelligi caro humana per murẽ autẽ intelligitur aia: que aduersus carnẽ semp militat: caro cõcupiscit aduersus spiritũ: ⁊ spiritus aduersus. Carnẽ caro. n. nititur trahere aiam ad terrena ⁊ carnales delectationes. Alia vero resilit ad bona opera. Et istis sic litigantibus venit Milius. i. diabolus nõstrũ duop. s. corporis: ⁊ aẽ: ⁊ rapit ambo. Vel alter sicut tangitur in fine litte re per ranam intelligũtur deceptores bonum dicentes: deceptionemq; intendentes. conantur eum alios decipere. ⁊ sic quandoq; cadunt in insidias: quas aliis paraverunt sic dicitur in psalmo incidit in foueam ꝛc.

Rana loquar. La rana sanyera. venit obuia muri. Vene incõtra al ratto. l acu rõpente inter mu ris. El lago rũpendo el camino al ratto. ⁊ pacta opẽ. habbiando promesso secorso. cupit nocere. Desidera de nosere.

Mans dissonaverbis. La mente discordãte da le parole. superat oẽ genus pestis: auanza' ogni

Mans dissonaverbis:
Cum sentes animi florida lingua polit.
Omne genus pestis superat mens dissona verbis:
Rana loquar: ⁊ opem pacta nocere cupit.

sorte de pestilentia. quum lingua florida: q̃n la lingua ornada. polit se tes animi: polisse le spine de lo an mo.

Rana confederat sibi murẽ filo. La rana si liga el sorzo cõ el filo a si. audet nectere pedẽ fune. ha ardimento di groupar el pede del sorzo cõ la corda. ⁊ fubaudi audet rũpere fidẽ fraude. Et ha ardimento de rũpere la fede con inganno.

Rana confederat sibi
Nectere fune pedem: rumpere fraude finem.
Audet
Mus coit ergo pedi: sed mens a mente recedit.

Ergo: adoucha. pes coit pedi: el pede del ratto se conzonze cõ lo pede de

Ecce natant: trahitur ille: sed illa trahit

la rana. sed mens recedit a mente. Ma la mente de la rana se parte da la mente del ratto. ecce natant. Eccote che nodano: trahitur ille. i. mus: quello ratto. vien tratto: sed illa trahitur. Ma quella si tratta: cioe la rana.

Mergitur. s. rana. La rana se sposa sotto lacqua: vt demergat murẽ secus. Acio che la sposa el sorzo

Mergitur: vt secum murem demergat amico.
Naufragium faciens naufragat ipsa fides.

so cõ lego. ipsa fides faciens naufragiũ amico: quella fede fazando naufragio: ouero ingãno a lo amico: naufragat: se ĩposa. i. vien ingannata.

Rana studet mergi: la rana se forza de sposarse sed mus emergit. Ma lo

Rana studet mergi:
Naufragio: vires suggerit ipse timor.

sorzo se disimposa. ⁊ obstat naufragio: ⁊ contrasta al impozamento. ipse timor: sugerit vires: quella pagura ge da forzia.

Milius adest: ibi sic presente. q̃s p ⁊ rapit duellum miserus vngue truci. El piglia la guer-

Milius adest: miserumq; truci rapit vngue duellum
Hic iacet. ambo iacent: viscera rupta fluunt.

ra disgratiada con la vngia crudele: hic iacet: q̃sto ratto zase: ambo iacent. Tutti doi: cioe la rana ⁊ lo ratto zaseno. viscera rupta fluunt. le interiore rote se scorreno: cioe fora del corpo.

Sic pereant: qui se prodesse fatentur: ⁊ obsunt.
Discat in autorem pœna redire suum.

Sic pereant. Supple illi: qui se fatentur ꝓdesse. Cosi possano morir: quelli liquali confessano de zouar ⁊ obsunt: ⁊ noseno. pena discar redire in suum autorem: la pena impare ad ritornare in lo suo autore.

De cane: ⁊ oue. Fabula. iiij.

Hic auctor ponit aliam fabulam dicens. ꝙ quodam tpe canis traxit ouē in causam pro pane: quē se dixit illi concessisse sed ouis hoc factum negauit dicens se nunquā panem a cane mutuatam esse. Iudex ergo si testes haberet hmōi rem vel fideiussores canē interrogauit. Qui tres testes noīauit. s. Lupum Miluū ⁊ Vulturē. Et iudex ab illis veritatem requirit. at illi testimonium veritatis cani deferunt qꝛ partez habere se putabant in oue. si dānaretur. Iudex ergo precepit quatenus de debito suo cani satisfaceret ex quoidoneis testibus conuicta esset: sed illa misera nihil habuit preter lanam. ꝙ dare posset. hyems erat. ⁊ canis acriter instabat. ouis ergo lanam exuens eam cani presentauit. ⁊ nuda remansit. Canis aūt hac satis factione non contentus in pellez ipsius pepigit irruens super eā cum falsis testibus Lupo ⁊ Miluo miseraz illam miseriorez reddidit. Moraliter sic peruersi. ⁊ fallaces faciunt quando res aliorum appetunt. tunc cum suis complicibus tractant: ⁊ agunt. qualiter indiciis suis eos subuertere possint.

In causam canis vrget ouem: sedet arbiter: audit.
Reddat ouis panem: vult canis. illa negat.

Canis vrget ouem in cām. el cane si ꝯstringe la pegora in vna causa. arbiter sedet. el zudese senta. audit. e lode la rasone del cane canis vult ouis reddat panē. el cane vole che la pego. rēda el pa. illa negat. q̃lla pe. nega.

Pro cane stat miluus: stat vultur: stat lupus: instat.
Panem: quem pepigit reddere: reddat ouis.

Miluus stat pro cane. El nibio sta per lo cane. Vultur stat. s. pro cane. el voltor sta per lo cane. Lupus stat. s. pro cane. el Lupo sta per lo cane. instant instano. s. vt ouis reddat panem che la pegora renda el pane. quē pepigit reddere. loquale ha promesso de rendere.

Reddere non debet nec reddere iure tenetur:
Et tamen vt reddat arbiter instat oui.

Supple ouis non dz reddere. la pegora nō die rendere. nec tenetur reddere iure. Nāche ⁊ obligada a rendere rasone ⁊ tñ niētedimāco. arbiter instat oui. el zudese si insta a la pegora. vt reddat pa. che la rēda el pane.

Ergo suum: licet obstet hyems: præuendit amictum:
Et boream patitur vellere nuda suo.

Ergo. adūcha. preuendit suū amictum: Unde la sua vesta. lz hyems obstet. benche la inuernada contrasti. ⁊ nuda suo vellere. quella spoliada de la sua lana patitur boream. sopporta el vento chiamato Borea.

Sæpe fidem falso mendicat inertia teste.
Sæpe dolet pietas criminis arte capi.

Inertia. la pigri. cioe el ca. elquale e senza arte mēdicat fidem. va mēdicando la fe. teste falso. cō el testi. falso. pietas la pietade. sepe dolet capi. spesse volte se dole esser pigliada ar. criminis con arte de inganno.

De cane portante carnem. Fabula. v.

Hic auc. ponit aliam fabulaz. cuius documentū est. ꝙ hō prudens nō dz dimittere certa. q̃uis sint modica ꝓ incertis que reputantur magna. qꝛ modica res certa pluris vz. quaz magna res incerta iusta illud. Plus vz immanibus passer. quā si dubio grus. Istud nobis innuit per canē. qui trāsiuit per aquas massam carnis in ore gerens ⁊ vidit in aquis vmbram carnis maiorem. quā erat frustum: ꝙ habebat in ore: ⁊ sic cupiens illud frustum magnum. aperit os ad capiendū illud: ⁊ sic tandē cum os aperuit amisit tam carnem veraz: q̃ vmbram carnis. allegorice per carnē intelligitur homo parcus vel auarus. qui multotiens querit bona aliena. ⁊ q̃nq̃z contingit: ꝙ talis ex nimia cupiditate amittit sua propria. Vel aliter per se possumus intelligere hoīez qui dimisso vero bono inheret bonis terrenis que sunt tanq̃z vmbre. qꝛ felicitatem suam non querit nisi in bonis terrenis. ideo tandē remanet vacuus eo. ꝙ ipso moriēte summū bonū nō q̃siuit. vñ bona tpalia dimittit moriēs in manibus alioꝝ: ⁊ sic a se transeūt bona tpalia sic acquisita. ⁊ sic ēt amittūtur bona.

Dum canis ore gerit carnez: caro porrigit vmbrã.
Umbra cohaeret acqs: has canis vrget aquas.

Caro porrigit vmbrã la carne sporze la vmbra dum carnis gerit carnez ore. Quando el cane porta la carne con la bocca. vmbra coheret aquis: la vmbra se acosta a le acque. canis vrget has aquas: el cane si constringe queste aque. idest salta nelle acque.

Spem carnis plus carne cupit: plus fœnore signum.
Fœnoris: os aperit: sic caro: spesqz perit.

Supple canis cupit spem carnis. El cane desidera la speranza de la carne plus carne. piu ch la carne. ⁊ subaudi cupit signum fenoris plus fenore. ⁊ desidera el signo de la vsura piu che la vsura aperit os. el apre la bocha. sic caro. ⁊ spes periit. ⁊ cosi la carne. ⁊ la speranza perisse.

Non igitur debent pro vanis certa relinqui.
Non sua siquis auet: mox caret ipse suis.

Igit. adõcha. certa nõ debẽt reliqui. le cose certe nõ dieno esser abandonate. ꝑ vanis. per le cose vane mox ipse caret suis incontinente lui mãcha de le sue cose. siquis nõ auet sua. se alcuno nõ desidera le cose sue.

De Oue: Capra Iuuenca: ⁊ Leone. Fabula: vj.

Hic auc. ponit aliã fabulã cuius documentũ est ꝙ hoĩes pauperes. qui sunt parue potentie non debent se sociare potentibus. qm̃ potentes semper volũt habere partẽ meliorẽ. Istud nobis innuit per Leonem. Capram: Uaccã. ⁊ Ouez. ista aũt aĩalia cõ pactũ fecerunt inuicẽ qd̃cunqz rapina occurreret illam inter se diuiderent. Accidit autez. qd̃ ceperũt Ceruũ. quẽ in quattuor partes diuiserũt. qz diuisione facta dicit Leo. ex quo rex sum. ideo ratione nobilitatis. ⁊ regalis dignitatis prima erit pars mee. Scd̃a pars erit ẽt mea. qz fortior vobis sum. Tertia vero pars mihi iure debet. qz vobiscum laboraui. Quarta vero partem qui capere voluerit meus non erit amicus. quibus auditis alia aĩalia timore Leonis concussa fugerunt ⁊ nullã partem acceperunt. Moraliter per Leonem intelliguntur potentes: ⁊ per alia aĩalia intelligunt impotẽtes. Si aũt ꝯtingat. qd̃ pauperes hñt aliqd̃ diuidere cõpetẽtib⁹ potẽtes accipiũt ꝑ se ꝑtes meliores.

Ut rõne pari fortũe mũera sumãt:
Sumant fœdus ouis capra iuuenca leo.

Ouis. la pegora. Capra: la capra. iuuenca. la manza. leo. el leone. sumunt fedus. fano pacto. vt sumãt munera fortune. Che pigliano li presenti de la fortuna. pari ratione. cum equal rasone.

Ceruus adest: ceruum rapiunt: leo sic ait: haeres.
Primae partis ero: nam mihi primus honor.

Ceruus adest. el ceruo sie presente. rapiũt ceruũ e li pigliano el ceruo. leo ait sic. el leo disse cosi ero heres prime partis. Saro herede de la prima parte. nam peroche. primus honor subaudi. debet esse mihi. El primo honore die esser mio.

Et mihi defendit partem vis prima secundam:
Et mihi dat maior tertia iura labor.

Et prima vis: e la prima forza. defendit. scd̃az partem mihi defendo: la seconda parte a mi. ⁊ maior labor: e la magior faticha. dat tertia iura mihi. da la terza rasone a mi.

Et pars quarta meum: nisi sit mea: rumpet amorem.
Publica solus habet fortior ima premens.

Et quarta pars. e la quarta parte. rũpet meũ amorẽ rumpera el mio amore nisi sit mea. se non emia solus s. leo fortis: el solo leõ piu gaiardo: p̃mẽs ĩma. calcãdo le cose basse. hz publica: ha le cose pub. i. che doueã eẽr publice

Ne fortẽ societ fragil: vult pagina
Nam fragili fidus præsens:
nescit adesse potens.

Presens pagina: la presente scriptura. vult: ne fragillis societ fortez. Uole: che lhõ debile nõ se compagni cõ lo gaiardo. nam peroche potẽs: lo hõ potẽte. nescit adesse fidus fragili: nõ sa essere fidele a lhõ debile.

De Fœmina nubente furi. Fa. vij.

Hic auc. ponit aliam fabulaz: qd̃ quodam tp̃e fur duxit vxorem: ad cuius nuptias vicini cõuenerũt gaudentes: ⁊ letantes: ꝙ vidẽs quidam vir prudens protulit hanc fabulã. Quodã tp̃e sol debebat vxorẽ ducere: vt filios cõformes ꝑ crearet: ꝙ audiẽs diuersa creatura per terrã considerãs pe

ricinium q̃ inde esset ventur̃ tirit ardore vnus solis vie se tollerare posse. quid ergo erit: si plures soles noui nasterentur: ⁊ clamão in celũ qnerutis vocibus iouẽ summũ deũ inuocauit q̃tenus incõmodũ amoueret. Jup̃ter igit cõmoꝝ precepit soli siue vrore pmanere. quasi diceret iste vir o vos boni vicini res vsas pditis p istũ vnũ fuerẽ. qd ergo erit: si fur alios fures generaret. quare multũ inspicere debetis qs ad nuptias eius puentis gaudẽtes: ⁊ letãtes. Jsta fabula docet et moraliter qs melius est habere vnũ principẽ: quã plures. nam si plures sint quilibet vendicet seruitium: ⁊ poꝝ nozem: quibus suffcere nequeunt subditi: ⁊ illis pro honore di cordantibus nescit populus. cui adhereat vel sub quo tutius viuat: ⁊ inde rapine: homicidia: ⁊ quam plura mala oriuntur.

Vicinia gaudet la visiná ja si se allegra. dum femina nubit furi. Dõ la femina se marida al ladro. vir bonus: ihomo bono ⁊ prudens: e sauio mouet talia verba: moue cosi fate parole. i. quelle che seguitano.

Sol pepigit sponsam: el sole pateye la sposa. i. se marito: terra perculit aures iouis: la terra ferì le orecchie de Jupiter: ⁊ dedit causam: ⁊ si ge dete la causa. cur forte egra: perche cosa la fosse de mala voglia.

Necoꝝ sol soleo. Son morta p vn sol sole. qd erit: si alter creuerit: che cosa sera se vno altro cre scera: quid patiar. Che sopportaro: tanta hyems calozis quid aget. tanta grãdeza de caldo che farala. q. d. multo piu facilmente faro morta.

Hic pro hibet sermo lætum præbere fauozem. Hic fermo: questo parlare. prohibet ꝑbere letũ fauozẽ. Deueda de dare alegro fauoze: subaudi illis ⁊ fecerãt mala. Jllis liquali háno facto male: vel parãt mala facta. Quero parechiano catiui facti.

Hoemina dum nubit furi vicinia gaudet:
Vir bonus: ⁊ prudens talia verba mouet.
Sol pepigit sponsam. ouis aures terra querelis.
Perculit: ⁊ causam cur fozet ægra: dedit.
Sole necoꝝ solo: quid erit si creuerit alter:
Quid patiar: quid aget tanta calozis hyems.
Hic pro hibet sermo lætum præbere fauozem.
Qui mala fecerunt: vel mala facta parant.

De Lupo: ⁊ Grue. Fabula. viij.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentum est q̃ non expedit malis hoiboꝝ bene facere: q̃ sunt gratũ: ⁊ bñficio ꝗ imemores: ⁊ istũ innuit nobis per lupũ: ⁊ gruẽ. Qu o dã tpe dum lupus sumptis carnibus ederet particula ossis gutturi eius inhesit magnũ dolorẽ ei intulit. lupus ergo porrens in curia leonis regis: vt summus prepositus regis: fecit oẽs bestias congregari sperãs ab aliq̃ fui doloris. ⁊ periculi medelam percipere. quesuit. si aliq̃ bestiaꝝ habuerit artem medicine. qua suo dolori poset subuenire. Ad dda est itaq̃ grus ad lupi infirmi presentiam. que salutiferam promittit lupo medicinam si de mercede esset certificata. lupus ergo his consolatus dixit se in tãta necessitate nõ vele parcere. promittit ergo munera magna dũmodo consequi pot sanitatem. Grus ergo collo suo in gutture lupi immisso causam doloris edurit. ⁊ sic lupus sanatus est. quo facto grus erit a lupo promissa. Cui rispõdet lupus nonne magna mee pietatis. munera recipisti dum de gutture meo caput tuum sanum eriuit. si ergo sapiens esses. hoc munere contento fores. cum tu manifeste. scias gruinas carnes me marime desiderare in ista infirmitate. Moraliter per gruẽ intelliguntur pauperes: ⁊ impotentes. qui sunt sub potentioribus videntur enim potentioribus q̃ pauperes sufficientes mercedem recipere pro suis laboribus in hoc. q̃ eos viuere permittunt. ⁊ bona residua que habent non vsurpant.

Via arcta gutturis. La via strétta de la gola cruciat lupus. Crucia el lupo retẽto esse. habãdo retenuto lo osso ne la gola. supple lupus daturus multa el louo p dare molte cose. médicat opẽ medicã: va médicãdo soccorso medicatiuo.

Grus petit pmissa. la grua si domãda le cose p misse. esse reuulso de fauces. lo osso sãdo destrepato de la gola: cui lupus subaudi ait. a laqle el lupo disse. an viuis tuta. Nõ viuitu segura: meo munere. per lo mio munere.

Nonne potui (pste. precedere tuuꝝ collũ. Nõ po possudo taiare via el tuo collo. morsu. con el mio morso. ergo adoncha. tua vita la tua vita. sit meum munus tibi: sia el mio don a ti.

Nil prodest pdesse malis mẽte 3oua 3ouar a li catiui. mens praua malozum. la mente catiua di catiui. non timet esse immemoz. non ha pagura de esser desmenteghenole. boni accepti. del ben receuto.

Vicinia gaudet
Hoemina dum nubit furi
Vir bonus: ⁊ prudens talia verba mouet.
Sol pepigit sponsam. ouis aures terra querelis.
Perculit: ⁊ causam cur fozet ægra: dedit.
Sole necoꝝ solo: quid erit si creuerit alter:
Quid patiar: quid aget tanta calozis hyems.
Hic pro hibet sermo lætum præbere fauozem.
Nonne tuum potui mozsu præcidere collum.
Ergo tibi munus sit tua vita meum.
Nil prodest prodesse malis: mens praua malozum.
Immemoz accepti non timet esse boni.

De Lane prægante. Fabula. ix.

Hic auc. ponit aliā fabulā. q̃ nemo debet fidē adhibere ā blandientibus. ⁊ adulātibus. ⁊ istis nobis inuiē p caniculē Quodā.n. tpe canicula instāte tpe partus cū. aptū parietē locū non hēret. rogauit aliā caniculā. vt ipsas in hospitiū reciperet. donec catulos suos in lucē ptulisset. q̃ ꝓbꝰ ei acquiescens ipsam ad domum suam intrare pmisit. ptu ꝓ cōpleto iussit. vt alīs sibi hospitiū fueniret. q: pp angustiā domꝰ eā sustinere nō posset illā q̃ ptū adhuc lāguida istat. ⁊ rogat. vt eam patiatur. donec catuli ludere possint. hospita victa ꝓbꝰ cōcessit: q̃ optauit. Post hoc ꝓ cū catulos ludere videret itē eā mouet ad aliud hospitiū acgrēdiꝰ. sed nunc mater catulos ait ad eam quo animo potes talia loqui. ⁊ ita nos vigere. cum iam gelidus horeas mues ꝓ luat. ⁊ glatialis bruma oēm bestiā constringat. sed age mi ſericorditer nobiscum. ⁊ humane tolerando nos vsq; ad amena estatis tpa. cum erire poterimus. ⁊ discurrere. hospita iterum placata vsq; ad estate eam tolerauit. Facta ergo estate iussit ipsam sine omni contradictione domum suam vacuare. q: nec prece. nec precio ipsam de cetera pati nollet. Videns ergo. q̃ prece nil amplius faceret incepit minare. ⁊ ait. Debilis est satis tua potestas. ⁊ mirum est si pute. q̃ sola nos omnes expellere possis. Meo ergo consilio verbis tuis parcas. quia fortes modo sunt catuli nostri. ⁊ feroces q̃ si minari voueris. Heh tibi. vel pelli tue. Et domus q̃ tuam dictis in nostris venet vsus. Moraliter sic calidi sim plices: quosq; despiciūt. ⁊ blādis adulatiōibꝰ pmo eos supplicāt. post hec bonis suis domibus eos violēter ertrudūt.

Te partu querulam verborum nectare plenam
Pro cane mota canis suscipit æde canem.
Hæc abit: illa manet: hæc cursitat: illa quiescit:
Hinc tamē a partu rumpitur illa quies.
Illa redit: reddicq; sibi sua iura precatur.
Obserat hæc aurem: nec minus aure domum
Plus p̃ce posse minas putat hæc. plꝰ bella duobꝰ
Hæc scit posse minas plus præce: bella minis.
Cū dolor hanc armet: plus matrē filius armat:
Cedit sola gregi: iustaq; causa perit.
Non satis est tutum mellitis credere verbis.
Ex hoc melle solet pestis amara sequi.

Canis mota p cane. La cagna mesta p la cagna. suscipit cane ede. Receue la cagna i cosa. plena nectare ꝓbꝰ. Piena di dolcezza de pole. Hec abit. q̃l (ꝑ ptu. p lo pto. la cagna chera in casa: se ne va. illa maner. Quella che volea gturire ista: h̄ cursitat: q̃l la che era i casa corre illa: q̃lla: chi douea gturire. gescit: riposa. Tū mētedimeno: ges: el riposo. rūpit huic. ri roto a costei. a partu. Dopo el parto.

Illa redit: q̃lla cagna chera partita. si ritorna. q̃s p̃ precatur. Preatur sua iura reddi sibi. ⁊ si ꝓga le sue raso ne sir tornadi a si. hec obserat q̃sta sera la. orechia: nec subaudi obserat domū. ⁊ nō serra la casa min̄ aure. Mādo de la orecchia. ⁊ subaudi: qua (orecchia. re extra erat. putat minas posse plus p̃ce: q̃sta: che era di fora pē sa le menace poter piu: che le prege ghere. ⁊ subaudi putat bella plus posse duobus. ⁊ pēsa le guerre da lei poder piu che doi: cioe la cagna chi era di dētro. ⁊ del cagnolo: qual haueua parturido. hec subaudi q̃ intus erat scit minos posse plus prece. la cagna chera dentro. sa le menace poder piu: che la pregherа. ⁊ subaudi scit bella posse plus minis. ⁊ ella sa le guerre: podere piu che le menace. Filius armat matrē plus: el figliolo fa arma la madre piu. cuꝰ dolor armat hāc. Qui el dolore arma q̃sta. che era di fora sola cedit gregi q̃lla sola chi era di fora da logo al gregio. i. a la cagna: ⁊ al cagnolo. q̃s p̃ro ⁊ iusta causa perit. I. a causa iusta more.

Non satis rutū. Nō assai seguro credere verbis mellitis. Ad credere a le parole piene di dolcezza. pestis amara la pestilentia amara. i. solet sequi er hoc melle. Si sole seguitare de questa dolcezza de parole.

De Homine: ⁊ Coluber.

Fabula. I.

Hic auc. ponit aliā fabulā: cuius documentū est: q̃ non expedit malis hoibus beneficia ꝑpendere: q: mala p beneficiis ꝑpensis frequēter mala impediūt sicut inuiē nobis per coluhrū. Quodā tpe coluber rogauit quendā viē. vt ipsum frigore magno instante in hospitiū reciperet vt sic frigidita tē tolerare posset. Ille viri bonus cōpatiēs coluhro recepit eū in domū suam possuntq; eā ad igne coluber itaq; sic calefactus incepit emittere suū venenū ⁊ toricauit totam domū. qua pp hospes p̃cepit coluhro vt domū suā eriret ⁊ am plius nō reuerteret. Coluber aūt nolēs erire amplerus est viē eūqs fecit veneno allegorice per colluhrū pōt intelligi carnalis delectatio q̃ dū ouetur ⁊ nutritū venenuꝰ suū fundit. ⁊ sic hospitē. i. hoiem: qui eā admittit per peccatā toricat ⁊ quando plus moratur tāto difficilius expellitur ⁊ tā homo ad exponendum impotens efficitur. Moraliter per colubrum intelliguntur homines praui ⁊ ingrati. reddētes. malum pro bono. sicut fecit coluber.

Dum niue canet humus: glacies dũ sopit aquaꝝ.
Cursus: in colubrum turbida sæuit hyems.

a terra. canet niue. biancheza per la neue. dũ glacies. Qñ la giaza. sopit cursus aquarum. dormẽta el corso de le acque.

Hyems turbida: lo inuerno turbido. seuit ĩ colubrũ: crudeliza cõtra el serpẽte dum humus. Qñ

Hunc videt: hunc refouet hominis clementia: ventum
Temperat huic tecto: temperat igne gelu.

questo temperat ventum huic. Tẽpera el vento costui recto. Cũ la causa. tẽperat gelii idẽ. Tempera el zelo con el fogo.

Elemẽtia hoĩs. La benignita del homo. videt hunc: vede questo serpente. refouet hunc: sustenta

Ore serit virus coluber: sic toxicat ædem.
Hospes ait colubro: non rediturus abi.

ga la casa: hospes ait colubro: lo hõ chi lhauea riceuuto: disse al serpente non rediturus abi. Partete per non ritornare.

Coluber ferit virtus ore. El serpente semina el veneno cõ la bocha: sic toxicat edem: cosi tose

Non exit coluber: nec vult exire: sed haeret.
Amplectensqꝫ virum sibila dira mouet.

ꝛ amplectens virum: ꝛ abbrazzando lo homo. mouet sibila dira: moue el sibilare crudele.

Coluber non exit. El serpẽte nõ vsisse. nec vult exire. Non vole vsire. sed heret. Ma si acosta: qꝫ ꝓ

Reddere gaudet homo nequam pro melle venenum.
Pro fructu pœnam: ꝛ pro pietate dolum

neno in loco di melle. ꝛ subaudi gaudet reddere penam pro fructu. Et se allegra de rendere la pena per la vtilitade subaudi gaudet reddere dolum proprietate. se allegra rendere lo inganno per la pieta.

Homo nequaꝫ. Lo homo catiuo. gaudet reddere venenũ pro melle. Se allegra de rendere el ve-

De Apro: ꝛ Asello. Fabula. xj.

Hic auctor ponit aliam fabulam: cuius documentum est: quod stolidi: ꝛ indocti non debent deridere doctos viros: ꝛ prudentes neqꝫ debent offendi derisionibus. Istud innuitur nobis per aprum: ꝛ asinum. Quodam enim tempore asinus obuiauit apro: ꝛ incepit ironice loqui ad aprum: ꝛ ipsum subsanare suis derisionibus dicens. Aper bone frater aue. aper audiens illam salutationem ironicam non respondit: ꝛ mouebat caput: quia dedignabetur respondere: ꝛ irascebatur in tantum: quod vix tollerare poterat ne asinum suis dentibus vulneraret: ꝛ dixit hec verba asino debet spernit escam vilem ꝛ desidem. quare tu propter desidiam: ꝛ vilitatem es tutus moraliter, per asinum intelliguntur seculares: ꝛ indocti: per aprum intelliguntur religiosi: ꝛ litterati: qui sepe derisiones: ꝛ de trationes a secularibus: ꝛ indoctis: patiuntur quas patienter sufferre debent qm̃ inde magnũ consequunt̃ premiuꝫ.

Audet assellus aprum risu tentare proteruo.
Audet iners forti dicere frater aue.

teruo: Cum vno ridere bestiale. iners audet dicere forti. Lo pegro ha ardimento de dire a lo gaiardo. Frater aue. Fratello Dio ti salui.

Asellus audet tentare apruꝫ. Lo asinello ha ardimento de tentare el porco fingiaro. risu ꝓ-

Vibrat aper pro voce caput: nam verba superbit.
Reddere: sed dentem vix tenet ira trucem.

la voce. nam perho. che. superbit verba. El se insuperbisse a trouar parole: sed ma ira vix tenet dentẽ trucẽ: a pena che la ira tene el dente crudele.

Aper vibrat caput pro voce. El porco fingiaro moue la testa in logo de

Sus tamen ista mouet. vilem dens nobilis escam.

Spernit. desidia tut⁹ es ipse tua.

Tamẽ. Nientedimeno. Sus mouet ista. El porco fingiaro moue queste parole. Dens nobilis spernit escam vilem. El dente nobile refuda el mãzar vile. ipse es tutus tua desidia. Tu sei sicuro per la tua pigritia.

Nõ dꝫ stolido laedi prudẽtia risu:
Nec stolid⁹ doctũ dꝫ adire iocis

Prudentia nõ dꝫ ledi. La prudẽtia nõ die esser offesa. risu stolido. Cum ridere mato. nec stolid⁹ dꝫ adire doctũ. Ne lo matto die ãdar da lo hõ sauio iocis. Cũ scrici: siue cũ calesi.

De Mure Rusti: ꝛ vrbano. Fa. xij.

Hic auctor. ponit aliam fabulam cuius documentum est. quod melius est possidere pauca cum libertate ꝛ secu-

ritate quaz multa cum seruitute ⁊ timore. Istud designa nobis per mures duos quorũ vnus est siluester alter vrbanus. Quodam tempore mus siluester recipit in domũ suam murem vrbanum. ⁊ ei prandium de suis cibariis que habebat fecit que licet modica essent ⁊ minus preciosa habebat tamen cum eis securitatem ⁊ libertatem quodam autem dei cũ ista cibaria muri vrbano non placerent redire voluit ad ciuitatem ⁊ duxit secum murem siluestrem. ⁊ intrauerunt pariter quoddam celarium quod in cunctis bonis sibi competẽtibus abundabat. ⁊ pinguia ⁊ delicabant faciebant conuiuia qꝛ placuerũt muri siluestri dixit se nõ velle redire ad nemus sed poti⁹ manere in ciuitate. vbi abũdabat delitiis qꝛ adhuc periculoꝝ ⁊ aduersitatũ sibi iminentiũ erat ignarus. Cũ aũt isti duo mures comederẽt dilitio e ⁊ gauderẽt supuenit famulus dom⁹. Ad cui⁹ in roitũ pre nimio terrore ambo mures de sua mensa fugerũt. Mus aũt vrbanus q erat ibi bene notis ad locũ satis tutũ fugit. sed mus siluestre anguloꝝ ignarus: quo fugeret vel latitaret locũ non inuenit tñ ad obscura currebat: ad herẽs pedibus suis parieti donec famulus exiret. quo recedente ad mensam sunt reuersi. Sed mus siluester tremens ⁊ tertius atqꝫ tristis in fine mense sedit. Cui mus vrbanus dixit. cur nũc sedes ad mẽsam tristis comede ⁊ gaude. ista cibaria melle sunt dulciora. Rñdit mus siluester. vere sub hoc melle latet. venenum. nec possunt esse dulcia cibaria. quia tali timore sunt mellita nec est sincera voluptas quam tantus timor obscuret nec posset esse cibus dulcis in ore sollicito. Tuqꝫ bona mihi non ministrasti sed mala ⁊ pericula que latent non reuelasti. Ego putauit te cum viuere in securitate ⁊ delitiis ⁊ nunc video multiplices causas miserie oportet enim te timere homines ⁊ cattos: qui die ac nocte tibi instudiantur. quia de vobis si in manus catti incideris. Sunt ergo bona vostra vobis simul ⁊ mala habere que concessit. Mihi autem ⁊ net multa commoda dedit natura nec magna contulit. His itaqꝫ dictis ⁊ similibus mus siluester reddit ad locum suum pristinum. Per hanc fabulam docemur moraliter. quod melior est paupertas libera ⁊ secura quam diuitie periculose ⁊ inanis gloria que magno cum timore: dolore possidentur.

Rusticus vrbanum mus murem suscipit aede.
Commodat ⁊ mentem mensaqꝫ mẽte minor.

Mus rusticus. El rato villano. suscipit murẽ vrbanum ede. Si receue el ratto cittadino ⁊ commodat mentem. el si commoda. s. mostra la mente. qꝫ pro ⁊ mensa supple est minor mente la tauola e mensa de la mente.

In tenui mensa satis est immensa voluntas.
Nobilitat viles frons generosa dapes.

Voluntas imensa. La volunta grande: est satis in mẽsa picola tenui. Sic assai in la tauola. frõs generosa la fronte gentil: nobilitat viles dapes. si fa gentil le viuande vile.

Facto fine cibis vrbanum rusticus audit.
Vrbanus socius tendit in vrbis opes.

Supple mus rusticus el rato vilano. audit vrbanum si alde el ratto de la citta facto fine cibis essendo facto fine a li cibi. ⁊ subaudi mus rusticus. socius urbani. el ratto de la vila socio di quel della citta rẽdit inopes vrbis va in la richeza de la citta.

Ecce penu subeunt: inseruit amicus amico.
Inuigilat mensae: fercula mensa gerit.

Ecce subeunt penu. eccote che intrano ne la caneua amicus inseruit amico lo amico serue a lo amico. inuigilant mense e stando vigilante a la tauola mensa gerit fercula la tauola si sustenta la viuanda.

Commendat: conditqꝫ cibos clementia vultus.
Conuiuam satiat plus dape frontis honor.

Clementia vultus. la benignita del volto. commendat ⁊ condit cibos si cõmenda. i. lauda ⁊ saporisse li cibi honor frontis. lo honor de la fronte. satiat conuiuiam plus dape. Si sacia e cõpagno de la tauola piu che la viuanda.

Ecce serae clauis i murmur murat: hostia latrant.
Ambo timent: fugiunt ambo: nec ambo latent.

Ecce clauis imurmurat sere: eccote la chiaue si fa strepito in la seradura hostia latrant. li vssi si fanno strepito ambo: timent tutti doi temeno. ambo fugiunt. tutti doi fugieno: nec ambo latent. Ne tutti doi stanno ascosi.

Hic latet: hic latebras cursu mendicat inepto.
Assuitur muro reptile muris onus.

Hic latet q̃sto sta ascoso: cioe quello de la citade. hic. q̃rit latebras cursu inepto. questo si cerca sconderse con lo correr mat onus reptile muris. il cargo del rato chi rampega assuitur muro. si se ataca al muro.

Blanda penu clauso parcit fortuna timori.
Ille tamen febrit: teste timore timet.

Fortuna blanda la fortuna losengheuola parcit timori. si ꝑdona a la paura clauso penu. siando serada la caneua. ille tamen febrit. Nientedimanco colui a la febre: ⁊ timet tremore teste. el teme siando testimonio el tremore. incongrue tamen penus ponitur pro loco.

Exit: qui latuit: timidum sic lenit amicum.
Gaude: carpe cibos: haec sapit esca fauum.

Ille exit qui latuit. Colui insisse che era stato ascoso. sic leuit amicum timidum cosi fa careze a lo amico chi hauea pagura. ⁊ gaude carpe cibos. Alegrate piglia cibi. Hec esca q̃sto manzare sapit fauũ. Si sente de melle

Fatur: qui timuit. latet hoc sub melle venenum.
Fellitumqꝫ metu non puto dulce bonum.

Ille fatur qui tenuit. Colui per la che ha habuto pagura venenum latet sub hoc melle. El veneno sta ascoso sotto a questo melle. que pro ⁊ non puto bonum fellitum metu supple esse dulce. Jo non penso el bene essere dolce amaricato. per lo fele.

Quam timor obnubit. non est syncera voluptas:
Non est sollicito dulcis in ore fauus.
sca fauus non est dulcis. lo mele non e dolce in ore sollicito in la bocca affanata.

Voluptas nõn est syncera. lo piacer nõ e puro quam timor obnubit. lo qual la pagura si lo offu

Rodere malo fabam: quam rodi perpete cura.
Degenerare cibos cura diurna facit.
ser rosegado da vno penser continuo cura diurna. i. diurna facit degenerare cibos el penser longo fa li cibi eẽr dissimili.

Ego malo rodere fabam: Jo voglio piu presto rosegare la faua. quã rodi cura: perpete cha esser rosegado da vno penser continuo cura diurna. i. diurna facit degenerare cibos el penser longo fa li cibi eẽr dissimili.

His opibus gaude: qui gaudes turbine mentis.
Pauperiem ditet par opulenta mihi.
allegra de la turbatione de la mente: par opulenta: la pace richa: ditet pauperem mihi: si inrichisse la pouerta a mi.

Gaude his opib⁹: Allegrate de q̃ste richeze. q gaudes turbĩe turbatione mẽtis: elqual tutte

Hæc bona solus habe: quæ sunt tibi dulcia soli.
Det prætium dapibus vita quieta meis
ci a ti solo vita quieta: la vita reposata. de pretium meis dapibus. daga el pretio a le mie viuande.

Tu solus habe bona. Tu solo habi questi beni. qua sunt dulcia tibi: soli liquali sono dul-

Finit verba: redit: præponit tuta timendis:
Et quia summa timet: tutius ima petit.
a q̃lli da eẽr temude. ⁊ petit ima tutius el domãda le cose basse piu seguramẽte. q̃ timet sũma

Finit ꝟba: El finisse le parole. redit: el ritorna ꝑponit tuta timendis el antepone le cose figure Perche el teme le cose

Pauperies: si læta venit: ditissima res est.
Tristior immensas pauperat vsus opes.
allegra vsus tristior ꝓ tristis: lo vsato tristo: paupat opes ĩmẽsas: Si ĩpouerisse le richeze grãde. i. le fa parer̃ pouere.

Pauperies (grande. ẽ res ditissima: la pouerta e vna cosa richissima si venit leta. Se la viene

De Vulpe: ⁊ Aquila. Fabula. xiij.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentum est quod homo fortis ⁊ nobilis ratione sue potẽtie ⁊ fortitudinis non debet inferre nocumentum misero ⁊ impotenti quia sepe cõtingit quod. pauper ⁊ debilis infert nocumentum diuiti ⁊ potenti ⁊ istud innuitur nobis per aquilam ⁊ vulpem vulpes quodam tempore erat ĩ cauerna sua ⁊ paruuli sui foris decorrebant quos cum vidit aquila diligenter eos obseruauit donec aliquos apprehẽdit quos tandem apprehensos cum vnguibus suis periret mater ad eorum clamorem egressa est. vt eos dimitteret aquilam humiliter rogauit. Sed illa hoc nequaquã posse fieri asseruit: q̃ pullos in nido suo multum esuriẽtes hẽret quibus illi necessariis forent. ⁊ hoc dicto nidum petit aquila vulpecula post eam clamitante frusta ⁊ vsq̃ ad nidum paruulos suos persequente. Cum ergo videret vulpecula quod precibus ⁊ clamoribus nihil faceret ad solitas se concurrit artes. Arripuit igitur ignitam faculam ⁊ aridis lignis collectis arborem in qua sedit aquila cum pullis circundedit igne. Quo supposito ad aqlam dixit. Fac modo pullos tuos ⁊ te ipsam saluam si potes. His ergo auditis aquila materna pietate super pullos notat pro eis vulpem rogat vt ignibus pareret vellet: ⁊ arborem non cõbureret: q̃ paruulos suos adhuc sanos reciperet. Moraliter per aquilam intelliguntur diuites elati ⁊ contumaces: qui pauperes premunt, ⁊ spoliant: nec eos ad se clamantes exaudiunt: Sed cum venerit ignis diuine vltionis vellent vtiq̃ oblata restituisse.

Dum vulpes aquilam pro rapta plore perungit
Melle precum: prædam reddere nescit auis.
gar: dum vulpes perungit aquilam. Dum mente che la volpe vngie. i. prega laquila pro prole rapta: ꝑ li figlioli robadi.

Auis nescit reddere predam. La osella nõ sa retornar la robaria melle precũ. per dolcezza de pre

Præda gemit: nidiq̃ timet cibus esse gulosi.
Sed redimit natos vtilis arte parens.
bo. nel nido lecardo. sed ma parens vtilis: la madre vtile redimit natos arte. Rescondi li fioli con arte.

Preda gemit: la presagia piange. que pro ⁊ timet eẽ cibus nidi gulosi ⁊ si ha pagura de esser ci-

Arboreum zonat stipulis: ⁊ vimine truncum.
In stipulam docto dirigit ore facem.
le stopie ⁊ con le frasche. dirigit facem in stipulam: la driza la fasella in la stopia. ore doctor con la bocha amaestrada.

Supple vulpes. zonat truncum arborem: la volpe cenze el troncon del arbor. supulis ⁊ vimine: con

In pullos aquilæ coniurat copia fumi.

Copia fumi. Labũdãtia del fumo. cõiurat in pulles aquile:

Hunc timet: ⁊ vulpem prouida placat auis.

pulles aquile. Si fa cõiuratiõi. i. se extẽde ꝯtra li fioli de laqla. supple auis timet hũc. i. fumũ laqla ha pagura di q̃sto fumo. ⁊ auis ꝓuida. la osella ꝓuista. placat hãc. s. vulpẽ: si humilia q̃ (ste volpe.

Non sit: qui studeat: quia maior: obesse minori:
Cum bene maiori possit obesse minor.

Non sit q studeat obesse minori qꝛ sit maior: non sia alcuno elqual se sforzi de noser al minore perche el sia mazore: cum minor bene possit obesse maiori: qñ chel minor bene posse nocere al mazore.

De Aquila: ⁊ Testudine. Fabula. xiiij.

Hic auc. ponit aliã fabulã. cuius documẽtũ est: ꝙ paupes ipotẽtes se faciũt subtilitate ⁊ caliditate ꝙ fortes ⁊ potẽtes viri ꝑficere nequeũt. Istud. n. ostẽdit nobis per testitudinẽ ⁊ cornicẽ. Quodã. n. tꝑe aquila secꝰ mare ambulauit piscationi ⁊ cã sed nullo inuẽto rapuit cõchã que testudinẽ istiꝰ habebat. hãc ergo vnguibus rapuit ⁊ ad litus deuenit vt ibi testudinẽ suis vsibus applicaret sed cõcha que indurata erat nec vnguibus nec rostro frãgi potuit: ⁊ sic nec vi nec e testudinẽ hẽre potui. Cornix ergo q̃ aderat vidẽs aqlã rustra laborare. Accessit ꝓprius ⁊ dixi. Aqla si me ꝑmittas tecũ habere ꝑtẽ testudinis mõstrabo tibi modũ ⁊ viã acqrendi hãc escã ꝙ cũ aqle placuisset. Ait ei cornix. Tu sublime volar̃ debes ⁊ sic de altitudine ꝓiicies ꝯchã ⁊ vnguibus tuis ad terrã petrosaz ⁊ tũc fracta testa cibũ accipies. Aqla igit̃ approbauit cornicis ꝯsiliũ. ⁊ in sublimi volitãs testudinem ab vnguibus dimisit q̃z cornix subitus expectãs ꝓtinus rapuit ⁊ sic aquilam esurientem defraudauit. Moraliter intelligitur ꝙ homo non debet credere verbis quoruncunqꝫ qꝛ sic homo sepe decipitur: sicut aquila decepta fuit.

Pes aquilæ praedo testudinis aera scindit.
Hãc sua ꝯcha tegit: cornua lõga latẽt.

Pes aqle predo testudinis. El pe de laqla: robadore de la bissa scudelera scidit aera. Fende lo aere. sua ꝯcha. la sua ꝯcha. tegit hãc. s. testudinẽ. Si ascõde quella bissa scudelera cornua longa latent. I corni longhi stanno ascosi. idest li piedi ⁊ la coda.

Hoc monitu cornix aquilam premunit ineptũ.
Fers onus: at fiet vtile: crede mihi.
Quod geris in concha: cibus est tibi surripit illum.
Concha cibum: concham frange: cibusqꝫ cadet.

Cornix ꝑmunit aqlã. La cornachia si auisa laqla. hoc monitu. Cõ q̃sto auisamento. fers onus ineptũ: tu porti vn cargo discõzo a ti. sed ma fiet vtile: el ti sera vtile: crede mihi: credilo a (mi. Supple id ꝙ geris in concha est cibus: q̃llo che tu porta in la concha sie cibo: cõcha suripit illũ cibũ tibi: la ꝯcha si togli q̃llo cibo a ti frange concham: rumpe la ꝯcha: qꝫ ꝓ ⁊ cibus cadet: el cibo si cascara.

Vt cõcham lanies: pro viribus vtere sensu.
Hanc: si celse cadet: saxea franget humus.
Decipiẽtis hõ subuersus turbine linguae.
Corruit: ⁊ fortes ista procella rapit.

Vtere sensus ꝓ viribus. In logo de le forze vsa el sentimẽto. i. lo igenio. vt lanies ꝯchã. Acio che tu strazi la ꝯcha. humus saxea. la terra dura. i. piena de sassi. frãge hãc s. ꝯchã. Si rõpera q̃sta ꝯcha. si celsa cadet. Se (q̃lla da alto cascara. Homo subuersus turbine lingue decipientis. Lo hõ voltado ꝑ la volubilita. de la lingua ingãnatrice corruit. Si ruina: ⁊ ista procella rapit fortes. ⁊ questo voltare de la lingua si piglia. i. inganna li homini gaiardi.

Ingenium superat vires. prudentia summa est.
Credere prudenti: lingua ministra necis.

Ingenium superat vires: lo ingenio si auanza le forze. est summa prudẽtia credere prudenti: e le grande sapientia a credere a lhomo sauio. lingua ministra necis subaudi est la lingua sie ministra de la morte.

De Vulpe: ⁊ Coruo. Fabula. xv.

Hic auc. ponit aliã fabulã cuius documentũ est tale. ꝙ illi q desiderant laudẽ vanã ⁊ transitoriã gloriã sepius incurrunt dãnũ ⁊ opprobriũ. Istud declarat̃ nobis fabulose per coruũ ⁊ vulpẽ. Quodã. n. tꝑe quidã coruus vnũ pinguẽ furatus caseũ q ad siluã reuersus i sũmo quercu sedebat. Cõtigit aũt ꝙ vulpes esuriens venit sub arbore dicens o corue tu es valde decorus. imo tu excedis cignũ in splendore si ergo vox tua esset dulcis ⁊ sonora non esset auis in tota silua tibi similis. His igitur laudibus coruus est deceptus vt ampliores laudes posset ꝓmereri incipit cãtare. ⁊ sic caseũ quẽ rostro tenebat amisit ⁊ sic caseus adyma venit quẽ statiz vulpes rapuit. Moraliter per coruũ intelligũtur leues ⁊ minꝰ prouidi hoies qui falsis adulationibus aures suas accomodant ⁊ vani gloriantur laudibus ⁊ tales sepe falluntur.

Vulpe gerente famem: coruum gerit arbor: ⁊ escã.
Ore gerens coruus vulpe loquente silet.

Arbor gerit coruum. Lo arboro porta el coruo. vulpe gerente famez: portando la volpe fame. Et coruus gerens escam: el coruo portando el manzar con la bocha. silet vulpe loquente: tace parlando la volpe.

Corue decore decens cygnum candore parentas.
Si cantu placeas: plus aue qua q̃z places.

Parentas est mortui: sacrificis facere. Sed hic est alter sumptum. Vulpes supple dixit. o corue dicẽs decore. O. coruo bello de bellezza. tu parentes cygnum candore. Tu assimigli al cygno de bianchezza. tu places mihi plus quaq̃z aue. Tu me piaci piu che ogni vsello. si placeas cantu: si tu mi piaci con el cantare.

Credit auis: pictaeq̃z placent praeludia linguae.
Dum canit: vt placeat: caseus ore cadit.

Auis supple coruus credit. Lo vsello: cioe el coruo si crede: ⁊ preludia lingue picte placent supple coruo: ⁊ li ornamenti della lingua depincta piaceno al coruo: caseus cadit ore: el formagio casca de la bocca dum canit vt placeat. Domentre chel canta per volere piacere.

Hoc fruitur vulpes: insurgunt taedia coruo.
Asperat in medio damna dolore pudor.

Vulpes fruitur hoc. s. caseo. La volpe si vsa de questo formagio. tedia insurgũt coruo. el coruo piglia grande fastidio de questa cosa. pudor asperat damna in medio dolore: la vergogna fa li danni piu asperi in mezo del dolore: idest mediante il dolore.

Fellitum patitur risum: quem mellit inanis.
Gloria vera parit taedia falsus honor.

Ille. s. patitur risum fellitum. Colui patisse el ridere di felle quem iam gloria mellit: elquale la vanagloria si lo mellifica. falsus honor parit vera tedia: lo honor falso si parturisse li veri fastidii.

De Leone: tauro: Asello: ⁊ Apro. Fabula. xvj.

Alia fabula ponitur hic cuius documentũ est ꝙ nemo dz nimiũ se extollere in prosperitatibus suis nec dz grauare debiliores qꝛ si postea ceciderit ⁊ debilitatus fuerit. dz spernit tam ab illis quibus noeuit quã quibus pro fuit. qꝛ cum deficiunt munera frequenter solet perire amicitia. Istud declaratur nobis per Leonem. quoddã aũt tpe quidam leo multum annosus iacebat in lecto egrotus venerunt bestie. ei subiecte visitantes eũ dissimili tñ studio qꝛ quedã aduenerũt plangentes ⁊ ei condolentes. alie aũt venerunt ad vindicandum ⁊ irritandũ. iniuriam quodã a leone ipsis perpetrataz. Aper. n. suis dẽtibus maxime Leonẽ vulnerauit ⁊ Taurus suis cornibus crudeliter eundẽ truxit ⁊ vnus piger asellus calce frontem leonis diro vulnere sigillauit. His ergo molestis eger ille fatigatus ⁊ solo gemitu vendicauit. dixit itaq̃z tristis ⁊ gemens omnis que prius vincebam me vincunt: qꝛ deficit vir mea ⁊ ideo perit gloria mea ⁊ nullus honor mihi exhibet. ⁊ ideo tandẽ ille bestie persequuntur me quibus sui rigidus ⁊ durus sed nunc indifferent me per equuntur ⁊ precipue illas quas proteri ⁊ quas desperi. Moraliter per leonem intelligeretur: potentes. ⁊ per alia animalia intelligunt minus potentes. In qbus cũ fortuna mutatur inserunt his qui potẽtes fuerũt ꝯsimilia mala ⁊ interdũ mala ꝓ bonis.

Irretit miserum grauitas annosa leonem.
Inglaciat corpus: corq̃z senile gelu.

Grauitas annosa. la graueza piena di anni. irretit miseꝝ leonem. si ritene il misero leone. gelu glaciat corpus ⁊ cor senile. la giazza si refredisse el corpo ⁊ lo core vecchio. i. per la vecchieza el corpo diuenta fredo.

Instat aper: pensat veteri pro vulnere vulnus.
Frontis eum telo taurus vtroq̃z fodit.

Aper instat supple leoni. El porcho si contrasta al leone. ⁊ pensat vulnus pro veteri vulneres. ⁊ si compensa la ferita per la vechia ferita. Taurus fodit. i. ferit eum. s. leonem. El toro si ferisse el leone. vtroq̃z telo frõtis con luno e laltro dardo. dil fronte: cioe con tutti doi li corni.

Sæuit asellus iners: ⁊ frontem calce sigillat.
Haec solo gemitu vindicat acta leo.

Asellus iners seruit. s. leonem: lo asino senza virtu si fa crudelita contra del Lion. ⁊ sigillat calce frontem. ⁊ sigillat licet fronte del lion con lo calzo o vero con el calcagno. leo vindicat hec acta. el lion si fa vendetta de queste cose. solo gemitu. con lo solo piangere.

Omnia qui vici: me vincunt omnia: dormit.
Vis mea: dormit honor: dormit honoris opus.

Supple leo ait omnia vincunt me que oĩa vici. Tutte le cose me venceno mi: lequali tutte le ho vento. mea vis dormet. La mia forza si dorme. honor. s. meus dormit. Il mio honore si dorme. ⁊ opus honoris dormit.

Et la opera da acquistare honor si dorme.

Cui nocui:nocet ecce mihi:multisq; peperci
Qui mihi non parcunt:pro pietate nocet.

Ecce leo cui nocui nocet mihi.eccote colui el qual o nosudo si me nose a mi ⁊ ego peperci multi qui mihi non parcunt:⁊ io perdonato a molti:liquali non me perdonano.⁊ nocent propietate : ⁊ in logo de pietato verso loro mi noseno.

Nunc timeat casum:qui se non fulcit amico.
Nec dare vult felix:quam miser optat opem.

Ille qui non fulcit se amico timeat hunc casu colui che non si fomisse di amici si habia pagura de quello caso.nec felix vult dare opem q̃ optat miser.impero chel ricco non vole dare aurilio:el qual domada el pouero.

De Domino:⁊ Catulo. Fabula. xvij.

Alia fabula cuius documentũ est q̃ stulti ⁊ iprudentes sepe creduut placere prudẽtibus per ea que magis displicẽt quodam enim tpe quidam vir diues canẽ habuit multum si bi carum.cui sepe solebat canis applaudere pedibus cauda ⁊ ore.vidit itaq; asinus illa que fiebõt per canẽ cogitauit q̃ simili arte similitudo cõsimiles cibos ⁊ fauore apud dñm.p mere velle.Dixit enim inter se ego fructu ⁊ vtilitate velo ẽt ludere vt sic dño placeam ⁊ cibos delicatos accipiã.Accidit igitur vt ipse interesse ludo saliens supra dñm suu pedibus mouens aures caput ⁊ caudam sicut a cane discerat dño suo sic placeret sperauit.Si dñs preterit⁹ cepit clamare quare serui occurrentes ⁊ dño subuenientes asinum rudi eus fustibus inuadunt ⁊ ludos quibus carus fieri voluit grauitur confundũt sic cũ tractantes vt vir semiusus vaderet.Moraliter sic stulti cupientes propriam naturam fallere intromittunt se de talibus qua natura eis non concessit ⁊ sic ibi fiunt inutiles ⁊ faciunt se confusos.

Murmuris:⁊ caudae studio testatus amorem.
Nunc lingua catulus:nunc pede calcat herus.

Catulus testatus amore studio murmuris ⁊ caude. Lo cagnolo facendo testimoniaiza de amor p so il so patron con studio de murmuratione segno de coda.⁊ calcat horum lingua nunc pede supple catulus. El cagnolo si calca il patron con la lingua e con la coda.

Gaudet herus:comitq; canem:comitemq; ciborum.
Efficit.alludit turba ministra cani.

Herus gaudet . El patrõ si se allegra per lo cane.⁊ comit canem . El si polisse el cane.⁊ efficit comitem ciborum. Et lo fa compagno di cibi.turba ministra pro ministratorum.alludi canit. Et la turba di cõpagni diministra si fa careze al cane.

Arte pari similesq; iocos:similemq; fauorem.
Lucrari cupiens inquit asellus iners.

Asellus iners. Lo asinello pigro siue senza virtu cupiẽs lucrari si mules iocos ⁊ similem fauorem pari arte.Desideroso de guadagnare simile a piaceri. Et simile fauore cum simile arte.inquit si disse:cioe le parole che seguitano.

Me praefert catulo vitae nitor:vtile tergum.
Nec placeo fructu:sed placet ille iocis.

Nitor vite ⁊ tergã vtile prefert me catulo : el splendor de la vita : cioe la vtilita ⁊ le mie spalle vtile me preferisse al cagnolo.nec ego placeo fructu:⁊ io non sono grato al patrone per lo mio fructo. Seã ille supple catulus:ma quel cagnolo.placet plus iocis:piase piu con li iochi siue con li piaceri.

Ludam:lude places.sic ludit tempore viso.
Ut ludo placeat:ludit:⁊ instat hero.

Supple asellus ingt: ego ludam . Lo asinello disse fra se stesso: io zugaro.⁊ supple dixit lude : ⁊ disse fra se stesso.zoga places:tu piasi.⁊ ludit sic viso tempore. Et cosi comenzo a zugar hauendo visto el tempo:cioe la cõmodita.⁊ instat hero supple dum ludit:⁊ si molesta el patron zugando.

Blandiri putat ore tonans:humerisq; priorum.
Pressis mole praedum se putat esse pilum.

Supple asellus tonãs ore putat blandiri. Lo asinello rugiendo con la boccha pensa di piacer : cioe al patron.⁊ supple asellus putat se pilum. Et lo asinello pensa de esser lezer come vno pelo.pressis humeris. ſ. dominii. Premando le spalle del patron:mole pedum priorum. Con la graueza di pedi dauanti:cioe de esso asinello.

Clamat herus:vult clamor opem:subdit ordo clientũ.
Adulta domat multo verbere.clava rerum.

Herus clamat. El patrõ si crida. clamor vult opem. El patron si crida e richiede soccorso ordo clientum subit.i.incurrit clamori domini. Lo ordine de famili ouer clienti:si secore el patron.multa.i.magna clava domat rerum.Una grande mazza si doni al colpeuol multo verbere.i.multis verberibus.con molte battiture.

Quod natura negat: nemo feliciter audet.
Displicet imprudens: vnde placere studet.

Nemo audet feliciter. f. agere q̃ negat natura: niuno ha ardimento de far vna cosa allegramente laqual li prohibuisse. imprudens displice supple in illa re vnde studet placere. Sto homo non accorto siue matto dispiace in quella cosa: per laqual se affatiga di voler piacere.

De Leone: ⁊ Mure. Fabula. xviij.

Hic auc. ponit aliã fabulã cuius documentũ est q̃ diuites ⁊ potentes debent pauperibus miserari ⁊ in paruo panderes deliquerit debent diuites indulgere q̃ poterunt in posterũ pauperes diuitibus prodesse. Istud nobis declarat p leones ⁊ murem. q̃ quoddam tpe quidam leo dormuit in memore vbi mures circãcirca cursitabant ludentes. Accidit autem q̃ quidam mus casu leonẽ tetigit ⁊ sic somnũ ei turbauit. Leo igit excitatus apphendit murẽ cui mus ait doleo tua nobilitas mihi parcat ⁊ nõ malo aio. ꝗ mihi causaliter hoc accidit petiit itaq̃ mus veniam. leo itaq̃ misericordia motus dimisit murem illesus cogitans intra se q̃ esset sibi parua gloria si murem dãnaret. contingit autem postea quod idem leo transiens per sylum cecidit in laqueum qui non potuit laqueum suis dentibus dissoluere. nec se a captiuitate liberare ⁊ ergo emisit rugitus ⁊ strepitus querulosos quos audiens supradictus mus cui leo parus pepercit. videns ꝗ Leonem laqueum eum agnouit. ⁊ recordatus beneficii leonis corrosit ⁊ dissoluit cordas retipis siue laquei. Quibus dissolutis leo liber abcessit. ⁊ vt dꝫ auctor iste leos bãs grates muri dedit seipsum ad nutum muris. Eo q̃ mus liberauit eũ a morte. Moraliter aũt sic potẽtes nõ debẽt spernẽ debiles ⁊ ipotẽtes q̃ ꝗ partes q̃ãq̃ nocumẽtũ iferre nõ pũt tñ aliq̃ po

A Rigida sopito blanditur sylua leoni.
Cursitat hic murum ludere prompta cohors.

Sylua (ꝛtrũ) pdesse. frigida blãditur leoni sopita: La sylua fresca si fa careze: idest se inuita el leone a dormire. cohors multus prompta ludere: Una compagnia siue multitudine. socie acta al giocare cursitat huic ⁊ si corre per quiticioe doue era el leone.

Pressus mure leo murem capit. ille precatur.
Iste precem libat. supplicat ira preci.

Leo pressus mure: El leone premudo dal ratto capit murẽ: Si piglia el ratto. ille scilicet mus p sa. i. si considera queste preghere. ita supplicat. i. subiacet preci: Lira si sottosasse siue si consente a le preghere.

Hæc tamen ante mouet animo. quid mure perempto
Laudis emes: summum vincere parua pudet.

Tamen supple leo mouet hec animo. Nientedimancho il leon si moue q̃ste cose con lanimo ⁊ disse. quid laudis emes perempto mure. Che laude acquistaro se io amazzo questo ratto. q. d. niẽte di laude acqstaro: ma

Si nece dignetur murem leo: nonne leoni.
Dedecus: ⁊ muri caeperit esse decus.

piu presto vituperio. Nonne ceperit esse decus muri ⁊ dedecus leoni. Non comenzara essere honore al ratto ⁊ vergogna al leone: si leo dignetur murem nece. i. si leo murem dignum nece: Se il leon fara il ratto degno de la morte.

Si vincat minimus: summus: sic vincere vinci est.
Vincere posse decet: vincere crimen habet.

Vincere sic est vinci. A vincere a questo modo si chiama essere vento. si summus vincat minimum. Se il grande vince il picolo. est decus posse vincere. E le honor poter vincere. i. esser gagliardo. vincere habet crimen. Anchora se acquista vergogna a vincere il minore di se.

Si tamen hoc decus est: ⁊ laus sic vincere: laus hæc:
Et decus hoc minimo fiet ab hoste minus.

hic laus. Queste laude. ⁊ hoc decus. Et questo honor fiet minus ab hoste minimo. Si fara picolo per lo inimigo. si tamen hoc est decus ⁊ laus vincere sic. Se pur questo e honor e laude a vincere a questo modo.

De pretio victi pendet victoria victor.
Tantus erit: victi gloria quanta fuit.

Victoria pendet de pcio victo. La victoria dependе dal precio de quello che vento. i. ritto e lhonor sera estimato de tanto quanto e la gloria de colui che vien vento. nor de colui che venze quanto appreciato assai colui che sia vento: victor erit tantus. quanta fuit gloria victi. Lo vinci

Mus abit: ⁊ grates reddit: si reddere possit.
Spondet opem: solus fit mora parua dies.

Mus abit. El ratto se parte. ⁊ reddit grates si possit reddere. Et se referisse gratia ⁊ pondet opem si possit reddere. Et se promette secorso al Leon se ge lo po rendere: solus dies si parua mora: vno solo zorno fece questa poca

Nam leo rete subit: nec prodest viribus vti:
Sed prodest querulo murmure damna loqui.

questa poca indusia. Nam. perche. leo subit rete: el leon intra in vna rete. nec prodest vti viribus. ne non li zoua vsar forze. sed prodest loqui damna querulo murmure: ma li zoua lamentarsi di damni cum murmuratione lamenteuole.

Mus redit: hunc reperit: cernit loca: vincula rodit.
Hac ope pensat opem: sic leo tutus abit.

Mus redit. el ratto si retorna. ⁊ reperit hunc. s. leonez: ⁊ troua questo leone: cernit loca: ⁊ vede i luochi. cioe doue e preso il leon rodit vincula. ⁊ rosega li legami con liquali era preso il leon. ⁊ pensat opem hac ope. ⁊ sic pensa el soccorso per lo soccorso. sic leo abit tutus: ⁊ in questo modo il leon se parte securo.

Rem potuit tantam minimi prudentia dentis.
Cui leo dans veniam sed dedit ipse sibi.

Prudentia minimi dẽtis potuit tãtam rem: la prudentia del dente picolino ha possuto tãta cosa cioe a liberar il leon. cui. scilicet muri dans veniam leo ipse dedi a sibi: alquale ratto perdonando il Leon si dette a si stesso perdono.

Tu qui summa potes: ne despice parua potentem.
Nam prodesse potest: siquis obesse nequit.

Tu qui potes summa O tu che sei potente. ne despice ꝑ despiciat potẽtem: ꝑ vna non despresiar colui che e di picol possanza. nã perche. ille qui nequit obesse. colui che non po noser: põt prodesse: e atto a poter zouar.

De Miluo: ⁊ Matre. Fabula. xix.

Hic auctor ponit aliam fabulã: cuius documentũ est ꝙ ille qui per totã vitã suam crudeliter vixit in fine cũ viderit mortẽ imminere sepe frustra inuocat diuinũ auxiliũ. Istud nobis per miluũ declaratur. Quoddã enim tpe in magnum miluus cecidit egritudinẽ. ita ꝙ desperauit de vita. rogauit igitur matrẽ suã vt pro sua sanitate ipsa vellet intercedere. cui mater respondit o fili tu lesisti deos ⁊ sacra deoꝝ. Ideo dũ recolũt ⁊ in memoriam reducunt tua prona facta quare dabunt penã tuis meritis condigna. sed qꝛ tu iam infirmus es imploras auxilium decoꝝ. sed nimis tarda. Quia hec pena timenda fuit qñ peccasti. vnde timor nunc cogitet te esse pium ⁊ pena cogitet te esse fidelẽ: sed timor ⁊ pietas nimis tarde adueniunt. Moraliter sic viri criminosi cum viderit mortem imminere inuocat viros sanctos ⁊ religiosos. vt ipsi intercedant pro eorum peccatis apud summuz deum: sed timendum ⁊ hec esse nimis tarde.

Morbi mole iacet miluus: matremq̃ precatur:
Vt superis pro se det sacra: detq̃ preces.

Miluꝰ iacet mole morbi: el mbro zase per graueza del male. ⁊ ꝑcatis matrem. Et prega la matre. vt det sacra superis ⁊ preces pro selche. La faza sacrificio a li dii ⁊ faza preghere per lui. i. che gli desseno sanita.

Mater ait mi nate deos: ⁊ sacra deorum.
Turbasti: recolunt impia facta dei.

Mater ait: La madre disse. o mi nate: o figliol mio. tu turbasti deos ⁊ sacra. pro sacrificia deorum tu hai turbato li dei ⁊ sacrificii di dei. dei recolunt de impia facta. Li dei se ricordano de le cose crudele.

Criminis vltores pensant pro crimine pœnam.
Cum sacra turbares: pœna timenda fuit.

Supple dei vltores criminis: li dei vendicatori de li peccati: pensant penam pro crimine. Ponderans: la pena per lo peccato. idest dano la pena secondo lo peccato: pena fuit timenda cum turbares sacre. la pena era de esser temuda quando tu turbaui li sacrificii.

Te cogit timor esse pium: te pœna fidelem.
Hic timor: hæc pietas cum nece sera venit.

Timor te cogit esse pium. La pagura desforza essere pietoso. Et pena cogit te esse fidelem. Et la pena te sforza essere fidele. hic timor hec pietas venit sera cum nece. Questa pagura e questa pieta vien tarda venendo con la morte.

Qui maculat vitam: mundas cur incolit aras?
Quem sua facta premunt: cur aliena leuant?

Ille qui maculat vitam. idest habet vitam maculatam. Colui che ha la sua vita maculata. cur incola ars: mundas: Perche rason adorano li altri modi. cur. facta aliena leuant illum qnẽ sua facta premunt: Perche rason li fatti daltri alleuiano colui: elqual li soi facti lo aggrauano. quasi dicat perche si. die aiutar colui che si stesso non si vole aiutare.

De Hirundine: ⁊ alijs auibus. Fabula. xx.

Hic auctor ponit aliã fabulã: cuius documẽtũ est: ꝙ nullus dz contẽnere consiliũ vlterius ꝙ accidit multotiens ꝙ respuentes ꝯsiliũ alterius fiunt inutiles: vnde frequẽter eis malũ euenit. Istud declaratur nobis per semen lini seminatum in terrã. ⁊ per hirundinem ⁊ alias aues. Nã quoddam tpe ortolanus seminauit sema lini in agro suo ad quẽ hirundo ⁊ alia aues ꝯsueuerunt venire pro necessariis: hirũdo vero pre sciens futuꝝ malũ primo nuit alias aues resistere huic seminationi dicens hoc semen multiplex periculum nobis parabit ergo euellamus illud ne malum inde ventuꝝ nobis eueniat quo audito alie aues hirundinis ꝯciliũ ꝯtẽpserunt ꝙ vides hirũdo suum genus conuocauit. ⁊ federe pacis cum hoĩbus innuit. erat aũt forma pacis ꝙ ventra pars in damnum alterius cogitaret: ⁊ sic hirundines ex signo pacis in domibus edificauerũt tẽpore ergo missis ortulanus oẽs alias aues capiebat que capte recognouerunt ꝙ stulte preuenerũt ꝯsilium hirundinis. Allegorice ꝑ aues intelligere possimus peccatores: ꝑ hirũdinẽ vero spirituales q sepe admonẽt peccatores vt disistant ⁊ abstineant peccatis sed peccatores admonitionẽ spiritualẽ spernentes tandẽ ꝑ tertia diaboli capiũtur ⁊ eterno igni tradũt:

Vt linum pariat de lini semine: semen.
Nutrit humus: d aues tangit hirũdo metu.

Humus nutrit limum vt pariat semen de semine lini: la terra si nutrisse el lino acio chel manda la semenza per la semenza del lino: sed hirundo tangit aues metu. ma la rondena tocha. i. se auisa li oselli per pagura. ⁊ disse queste parole.

Hic ager: hoc semen nobis mala vincla minatur.
Vellite pro nostris semina sparsa malis.

Hic ager: questo cãpo. hoc semen: questa somenza del lino. minatur nobis mala vincula. sine minazza. catiui legami. vellite semina sparsa pro vestris malis. Extirpati le semenze de lino seminante per li mali vostri. i. vostra destructione.

Turba fugit sanos monitus: vanosq; timores.
Arguit: exit humo semen: ⁊ herba viret.

Turba. s. auium fugit sanos monitus. s. hirundinis. la compagnia siue la turba de li oselli si fugi li auisamenti vtili de la rondena. semen. s. lini exit. i. surgit: la semenza del lino si vsisse fora de la terra. i. si nasce. ⁊ herba viret: ⁊ la herba si comenza farse verde: cioe la semenza del lino nata comenza a verdezare.

Rursus hirundo monet instare pericula. rident
Rursus aues. homines placat hirundo sibi.

Hirundo mouet rursus aues pericula instare eis. la rõdena si auisa vna altra fiada li oselli picoli. esser apparecchianti. sine approximari aues rident rursus. Li oselli si ne rideno vnaltra fiata: hirundo placat sibi hominem. La rondena si se fa lhomo beniuole ad se.

Cunq; viris habitans cantu blanditur amico.
Nam præuisa minus lædere tela solent.

Hirundo habitans cũ viris blanditur. s. illis amico cantu. la rõdena habitando con li homini si losenga quelli con cantar amicabile. nam perche. tela preuisa solem ledere minus. li dardi che son preuisti soleno nocere mancho. i. piu facilmente si pono schiuare.

Iam metitur linum: iam fiunt retia: iam vir.
Fallit aues: iam se conscia culpat auis.

Iam linũ metitur. Ecco che za chel lino si recoglie. iã fiũt retia ecco che le reti si fano iã vir fallit aues. ecco za che lhõ ingãna li oselli pigliãdoli cõ la rete. iã auis ꝯscia culpat se. ecco che li oselli. i. la turba de li oselli hauendo cognosciuto el suo errore prende se stessi.

Vtile ꝯsiliũ q spernit: inutile sumit
Qui nimis ẽ tut⁹: retia iure subit.

Ille sumit inutile consilium q sperni vtile. colui piglia lo ꝯsiglio non vtile. El qual refuta el ꝯsilio vtile. ille qui ẽ minus tutus. Colui che tropo sicuro: subit retia iure. Intra in la rete per rasone. i. meritamente casca in la rete.

De terra atti. accipiẽte regẽ. Fa. 21.

Hic auctor ponit aliã fabulã: cuius documentũ est ꝙ melius ducere vitã in libertate q̃ in seruitute. Quoddã enim tpe hoĩes cuiusdam terre. i. athice habebant libertatẽ eligerunt sibi regẽ cui obediebant sed populus iste prius liber postea habens regẽ rex ipse eleuans bonos ⁊ opprimẽs malos dictũ populũ sic resit ⁊ vix poterãt ducere vitã eũ magno timore q̃ ante duxerat in libertate. Concludit auctor ꝙ illa gens merito talia passa est qꝛ quicunq; non ꝯtentus est vita

libera merito patitur miseria. Tunc subdit in fine ꝙ isti populus athice pluries querulla a ceruice deplorauit amissionez libertatis. Et ergo peritus iusta posse. sibi propriam seruauit libertatem. Ista illud alterius non fit qui suus esse potest Per istos homines athice terre possumus intelligere ille qui vitam liberam habent. ⁊ non contenti subdunt se vitijs ⁊ sic torpentur continue in eorum conscientijs ⁊ sic efficiuntur serui qꝛ qui peccato seruit eius seruus efficitur.

Fabula nata sequi mores: ⁊ pingere vitam
Tãgit quod fugias: quodqꝫ sequaris: iter.

Fabula nata sequi mores. la fabula nata per seguitar li costumi. ⁊ pingere vitam. Et depingere la vita tangit. s. iter quod fugias. Si tocha el camino qual hai de sequitare.

Rege carens: nec regis inops: siue lege: nec ex lex
Absqꝫ iugo gessit attica terra iugum.

Terra attica. la terra di Atene. carẽte rege. mãcando del re. nec inops regis. Ne pouera del re. sine lege. Senza lege: nec ex lex: ne senza lege. gessit iugum. porto il zouo. absqꝫ iugo. essendo senza zouo.

Libertas errare negans se sponte coegit.
Et pudor ob legem fortior ense fuit

Libertas negans errare. La liberta negando de fallare. cogit se sponte: ⁊ constrengente si de sua volunta ⁊ pudor fuit fortior ense. Et la vergogna su piu gagliarda de la spada ob lege. per la lege.

Ne libitum faceret: legem plebs libera fecit:
Et quæ non potuit pellere: iussa tulit.

Plebs libera. la plebe libera. fecit legem. si fece vna lege. ne facerent libitum: acio che la non facesse quel che gli piaseua. ⁊ tulit iussa. ⁊ si porto li comandamenti. que oon potuit pellere. liquali non la podete descazare.

Res laniare truces cœpit: punire nocentes.
Quæqꝫ leuanda leuans: quæqꝫ premenda p̃mens.

Rex cepit laniare truces. el re si comenza a strazare li crudeli. punire nocentes subaudi cepi. Comenzo a punire li catiui. leuans queqꝫ leuata supple erant. si lezeriuan cadauna cosa de esser allezerita. premens queqꝫ premenda. Calcando cadauna cosa de esser calcada.

Hos onerat ciues nouitas in lege nouelli.
Quæ leuiter possent: vix potuere pati.

Nouitas nouelli. s. regis. La nouita del re nouello onerat hos ciues. si carga questi citadini. ĩ lege in la leze vix potuere pati supple ea. A pena che hanno possuto supportare quelle cose. que leuiter possent pati lequal haueran potuto lezeramente supportare.

Vrbem triste iugum querula ceruice gerentem.
Aesopus tetigit: consona verba mouens.

Aesopus mouens verba consona. Aesopo mouendo parole consoneuole. tetigit vrbem gerentez triste iugum. se ricordo de la cittade che portaua el giorno de mala voglia ceruice querule. con la copa lamente uole.

De Ranis: ⁊ Joue dante Regem. Fabula. xxij.

Hic auctor ponit aliã fabulã consimilẽ fabule precedenti cuius documentũ est ꝙ homo existens in quieto statu debet se cito mouere ab illo statu. itẽ omne bonũ diu vsitatum nullo amore premittunt nequaq̃ delectabiliter sapit. naꝫ homo assuefactus ĩ delitijs nescit quid est delicata vita nisi qñ vtatur vita misera. Istud nobis innuitur fabulose per ranas q̃ quondam habuerunt vitã multum liberã qua cũ eis sufficerunt continuis pulsabant precibus ipsum Jouez vt dignaretur eis cõcedere regẽ qui regeret eos. Juppiter audiens deridebat eos. Secundario instabãt rane ꝓ rege Juppiter audiens rogatus continuos eaꝝ misit eis regẽ cui obedire deberent. s. trabẽ qui cum de superioribus esset precipitata totam quassabat aquã. Stupebant ergo oẽs rane. in aduentu magni regis. ⁊ ab eius conspectu fugiẽtes. in antris suis se occultabant. Postea sono mitigato. rane exponere ceperunt capita sua ex qua ⁊ venerunt ad salutandũ regẽ. Cũ autem vidissent ꝙ rex eaꝝ. s. trabes per se non moueretur dicebat. ꝙ ille rex esset penitus inutilis qꝛ super eũ residentes vtiliter cũ pedibus ꝯculcabant. Tũc iteꝝ rane rogauerunt iouẽ pro nono rege dicentes. illũ quẽ misera: Juppiter lignũ esse ⁊ omnino ignaꝝ iuppiter ergo cũ indignatione misit eis colubrũ mire magnitudinis. Coluber aũt rex ferocitate innata nõ pepercit: sed oẽs quas regere deberet eripuit ⁊ deuorauit. Tunc inceperunt oẽs rane a ꝯspectu tyrãni regere non audentes cõparare sed occulte mala sua nunciauerunt ioui vt auferet regẽ oẽs vnanimiter rogabant. Quibus auditis rñdit iuppiter habeatis regẽ vestrum pro quo longo tpe rogastis. ⁊ qꝛ fuistis in pace sitis semper in miseria. Allegorice rane possunt dici homines cuiuslibet status qui spernantes seruire mitissimo dño. s. d. uostro Jesu Christo. applicantes ⁊ se seruitio alterius domini crudelissimi. s. diabolo qui seruiendo torquentur. hic in scientijs ⁊ postea eternaliter cruciantur in inferno. ⁊ nõ vellet redire ad pristinũ dñm hoc eis nõ conceditur.

Dum nihil auderet ludentes lædere ranas:
Supplicuere Joui: ne sine rege forent.

Suppliciter. s. rane ioui: le rane se humilia-

no a iupiter. ne forent sine rege. Che gli non fussero senza re. dum nihil auderet ledere ranas ludentes. quãdo nessuna cosa hauesse ardimento de offendere le rane che scrizauano.

Juppiter huic voto risum dedit: ausa secundas.
Rana preces: subitum sensit in amne sonum.

Juppiter dedit risum huic voto. Joue si dete el riso a questo desiderio. rana secundas preces. la rana habiãdo habuto ardimento alle sue grande p̃ghere. sensit sonũ subditũ in amne. si sentete vno sono subito la fiumara.

Nam Joue dante trabem: trabis ictu flumine moto.
Demersit subitus guttura rauca timor.

Nam peroche. timor subitus: la pagura subita demersit guttura rauca. se impozzo le gole rane: flumine moto ictu trabis: la fiumara siando mouesta per lo colpo del traue. ioue dante trabẽ: Joue dandoue il traue.

Placato rediere metu: videre tigillum.
Stando procul regem pertimuere suum.

Supple rane rediere placato metu. le rane se retorneranno habiãdo humiliato la pagura. stando procul videre tigillum. stagando da lonzi si videno el traue. supple rane pertinuere suum regem. le rane habieno pagura del suo Re.

Ut nouere trabem per se non posse moueri.
Pro duce fecerunt tertia vota ioui.

Supple rane fecerunt tertia vota Joui: le rane feceno li tertij vodi a Joue. pro duce: per lo capitanio vt nouere trabem. dapo che cognosceteno el traue: non posse moueri per se. non la poderse mouere per si.

Ira Jouem mouet: regem dedit: intulit hydrum.
Hydrus hiante gula cœpit obire lacum.

Ira mouet. Jouem. la ira mouete iuppiter dedit regẽ: se li dette el re. intulit hydrum. si gli mandete el serpente: hydrus cepit obire lacum. el serpente comenzo a circũdare el lago: gula hiante: aperiando la gola.

Clamitat ecce lacus: morimur: pie iuppiter audi:
Juppiter exaudi: iuppiter affer opem

Ecce lacus clamitat: ecco il lago si crida. o pie Jupiter: o ioue pietoso. morimur: e moremo. audi. oldine. Juppiter exaudi: ioue exaudissene. Juppiter affer opem. Joue.

Nos venter sepelit: nostri sumus esca tyranni
Aufer cædis opus redde quietis opes.

Venter sepelit nos. el ventre ne sepelisse noi. sumus esca nostri tyrãni. siamo esca del nostro tyrãno. aufer opus cedis: leua via lopera de la nostra morte. sed da opes quietis: rendeme le richeze del riposo.

Ille refert: emptum longa prece ferte magistrum.
Vindicet æternus ocia spreta metus.

Il le refert. quello ioue responde. ferte magistrum emptum lunga prece: portate el maestro cõprato con longa preghera. metus eternus vindicet ocia spreta. la pagura perpetua si vendica el bono tempo refudato.

Omne boni pretium nimio vilescit in vsu.
Sicq; mali gustu dulcius omne bonum.

Omne precium. ogni p̃cio di ben. vilescit in nimio vsu. se diuenta vile per troppo vsar: que pro ꝛ omne bonum sit dulcius. ogni ben diuenta piu dolce. gustu mali. per gustar del male.

Si quis habet: quod habere decet: si lætus habendo
Alterius non sit: qui suus esse potest.

Ille sit letus habendo. Colui sie allegro habẽdo si quis habet quod habere decet: se alchuno ha q̃l che sta ben hauer. ille non sit alterius. colui non sia di altri qui potest esse suus: elqual po essere a sua posta.

De Accipitre: ꝛ Columbis. Fabula. xxiij.

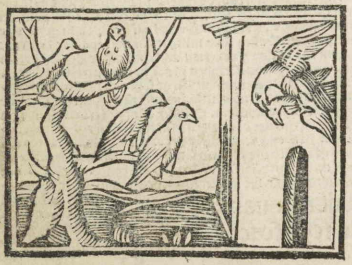

Hic autor ponit aliam fabulam: cuius documentuz est ꝙ in omni tempore debemus respicere finem actuum nostrum: cuius ratio est: quia actus nostri non redduntur moraliter boni nisi ex bonitate finis. aliquid documentuz est quod duobus malis maius est euitandum. Istud innuitur nobis fabulose per columbas. quoddam enim tp̃e colũbe debebant habere guerras contra miluum cui volentes resistere. eligerũt s. accipitrem sperantes ꝙ accipiter eis parceret ꝛ contra miluum pugnaret. Sed accipiter postquam rex factus est prosequitur eas postquam miluus rapiendo eas ꝛ dilacerando. Quapropter columbe desiderate dixerunt adinuicem ꝙ melius esset sustinere bella milui quam fit interfici a rege ꝛ mori sine bello. Allegorice qui seruit domino peruerso causa defensionis. perdit auxilium qd̃ quesiuit. Moraliter per hanc fabulam innuitur nobis quod si quilibet in suo statu liber patiatur aliquam aduersitatem illa debet patienter tollerare ne postea sibi contingat grauiores.

Accipitrem milui pulsurum bella columbæ
Accipiunt regem: rex magis hoste nocet.

Columbe accipiunt accipitrem regē: li columbi si togliono el Sparauere per Re. pulsurum bella milui per descazar le guerre del Nibio: rex nocet magis hoste: el Re si noce piu che lhoste.

Incipiunt de rege queri: quod sanius esset
Miluit bella pati: quam sine Marte mori.

Supple columbe incipiūt queri de rege. Le columbe si comenzano a lamentarse del Re. Quod esset sanius. Chel saria meglio. pati bella milui. Supportare le guerre del nibio. q̄: morire sint marte: che morire senza guerre.

Si quid agis prudenter agas: ⁊ respice finem.
Ferre minora volo: ne grauiora feram.

Agas prudenter. Fa sauiamente. si qd agis. Se tu fai qual che cosa: ⁊ respice finem: ⁊ risguarda el fine. volo ferre minora. E voglio supportare le cose minore. ne seram grauiora. Acio che non porta le cose piu grande.

De Fure: ⁊ Cane. Fabula. xxiiij.

Hic auc. ponit aliā fabulā cuius documentū est q̄ nō omnibus fides adhibenda sed viris constantibus ⁊ fidelibus. nam quid cito credūt quibuslibet hoībus. indifferenter cito decipiuntur. ⁊ qñq; inde magnā patiuntur miseriam. Unde fabula ista vult q̄ non debemus oībus fidē adhiberet nobis munera ꝓmittentib⁹ aut etiā debētib⁹ sed debemus videre causaz cur dz ⁊ ad quē finē tale munus det istd nobis declaratur per vnum furem ⁊ canem. Quoddam .n. tempore fur quoddā egressus de nocte ad aliqd furtiue acquirendū a casu intrauit domuz: cuiusdam viri. in qua erat canis peruigil qui laborauit suis latratibus furez effugare sed fur vt vitā canis temperaret panem ei obtulit cui dixit. Panem tuum minime curo quem tu ad decipiendum mihi dare cognosco scio. n. q̄ causa furandi huc venisti. ⁊ ideo mihi prebes panē vt tacea ⁊ vt oīa bona huius domus tecū auferes vnde tuū munus mihi oblatum in grauia mea damna machinatur. ⁊ ꝑcogitat me priuare cibo domestico: ergo nisi sponte recedas tua furta meis latratibus coram omnibus manifestabo. Sic moraliter salutem est quicquid bono fideli impeditur q̄ accepti beneficii nunquam obliuiscitur. ad hoc semper intendens vt vicem similem benefactori reddere possit.

Fure vocante canem prehensi munere panis.
Spreto pane mouet talia verba canis.

Canis mouet talia verba. el cane moue cosi fatte parole. spreto pane habiando refudato el pane. fure vocante canem: el ladro domandando el cane munere panis prehensi: cum io dono del pane sporto.

Ut sileam: tua dona volunt: furtisq; laborant.
Esse locum: panem: si fero: cuncta feres.

Tua dona volunt. vt sileam: li toi presenti voleno chio tacia. q; pro ⁊ laborat locū esse furtis: ⁊ si se affadigan el loco esser a le robarie. tu fers cuncta. tu porti ogni cosa. si fero panem: se io porto el pane.

Fert munus mea damna tuum: latet hamus in esca
Me priuare cibo cogitat iste cibus.

Tuum munus. el tuo presente. fert mea dāna: Si porta i mei dāni. humus latet in esca. lhomo si sta ascoso nel manzar. iste cibus cogitat: me priuare cibo. questo cibo si pensa priuarme de cibo.

Non amo nocturum panē plus pane diurno.
Aduena plus noto non placet hostis hero

Non amo panem nocturnum. non amo el pā de nocte. plus pane diurno. piu chel pane de di. hostis aduena: lo inimigo forastier non placet plus hero noto: non mi piace piu chel patron cognosuto.

Non rapiet nox vna mihi bona mille dierum.
Nolo semper egens esse: semelq; satur.

Una nox. vna note. nō rapiet: non pigliara. bona mille dierum mihi: i beni de mille di. a mi. nolo. esse semper egens: non voglio esser sempre pouero. que pro ⁊ semel satur. ⁊ vna volta sacio de manzar.

Latratu tua furta loquar: ni sponte recedas.
Hic silet: ille manet. hic tonat: ille fugit.

Loquar tua furta. El parlar le tue robarie latratu: con baiar: nisi recedas sponte. Se tu non ti parti di tua volunta. hic silet. s. canis: questo cane si trase. s. fur. manet. Questo ladro si sta. hic tonat questo cane si baia ille fugit: quel ladro si fugge.

Cum tibi quid detur: cur detur: respice. si das:
Cui des: ipse nota: teq; gulose doma.

Respice cur detur. Risguarda perchel te ha dato: cuz qui detur tibi: qñ alcuna cosa vien datta a ti ipse nota: tu nota. cui des. A chi tu dai. si das: se tu dai. que pro ⁊: o guloso o lecardo doma te: doma ti medesimo.

De Lupo: ⁊ Succula. Fabu. xxv.

Hic auc. ponit aliā fabulam cuius documentū est q̃ nō omnibus miseris deceptionibus sepe consequunt. inde mi seriam hoc nobis declarat per lupū ⁊ succulam. quodam tēpore lupus quidam superuenit vbi suis deberet pare re ⁊ lupus accedens iusta causa obtulit suū seruitiū ⁊ ait. Audiui te i ptu laborare: ⁊ veni cupiēs tibi assistere ⁊ i tā ta necessitate obs̄. qū fidele sustare vsas tenere ples mode ste ⁊ moliter suscipiēdo. ⁊ tractādo. Qui sua rindit si mihi auriliū ferre venisti nūq̃ hoc melius facere pōt q̃ festinā ter. Qui recedas q̃ qñ remorores ráto carior mihi eris ⁊ vltior est. n. turpe viris talis stere. Nā cū aliqua mā parit ipse pater excludit ⁊ ab eē iubet. ḡto magis aliquis extraneus debet excludi a talibus mor. aliter sic peruersis falsis minime credendum est. qui malum bono palleant dulcia enim proferunt sed venena tardunt de quibus dici tur in euange. veniunt ad vos in vestimentis ouium. Intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Lupus vult: el louo si vole. vt succula: che la porcheta. pariat seruū maturū. Partuirscha el par

Vult lupus: vt pariat maturum succula fœtum.
Secq̃ noui curam spondet habere gregis.

turimento maduro. que pro ⁊ spondet se habere curam noui gregis. Et promette hauer pensero del grege nouo.

Sus ait. La porcha si disse. careas hac cura. Mächa de questo pensiero. nolo ministres mihi.

Sus ait. hac cura careas. mihi nolo ministres.
Horrent obsequium viscera nostra tuum.

⁊ nō voglio tu ministri a mi. viscera nostra: le nostre interiore. horent tuum obsequium. Si temeno el tuo compiasere.

I procul. va da lonzi. vt liceat mihi. acio el sia licito a mi. fundere fetus tutos. Mädar foza i par

I procul: vt tutos liceat mihi fundere fœtus.
I procul: ⁊ pietas hæc erit apta mihi.

turimenti seguri. I procul: va da lonzi. ⁊ hec pietas: e queste pietade. erit apta mihi: era aconza a mi.

Natura iubet: la natura comanda. parentem timuisse. La matre hauer temudo. pro natis. Per li figlioli. hic abit. Questo louo sene parte. illa parit: quella si parturisse fine dato verbis: el fin fiando. dato a le parole.

Pro natis natura iubet timuisse parentem.
Fine dato verbis hæc abit: illa parit.

Non credas omnia omnibus: non credere ogni cosa a ogni homo. non omni tempore: non ad ogni

Tempore non omni non omnibus omnia credas
Qui misere credit: creditur esse miser.

tempo creditur esse miser. Colui se crediuto essere misero. qui credit misere. El qual crede miseramente.

De Terra tumente. Fabula. xxvi.

Hic auc. ponit aliā fabulā cuius documentus est q̃ vel bosi ⁊ presumptuosi sepe minus faciūt q̃ homines taciti. Concludit etiā q̃ ex minima re sepe euenit magnus timor istes declarat nobis terram. Quoddam. n. tempore terra emisit magnū sonū ⁊ timebat ⁊ tremebat ꝓpter q̃ quasi oēs homines tamviri quam mulieres preteriti pre timore perirēt ⁊ cum terra sic tumeret asserebat se periturum vnum monstrum magnum ⁊ horribile: quale ante non fuit visum: ⁊ ergo hominis ⁊ cetera animalia trementes non audebant pe stare: vbi terra sic timebat postea ho terra turgida ⁊ timida peperit murem. ⁊ hominis hoc audientes qui ptius timuerunt ridebat: ⁊ inuicem locabantur. Est ergo documentum quod homines qui multa loquuntur sepe minus faciunt quam qui sunt taciti: ⁊ pauca loquentes.

Terra tumet: la terra si se sgōfia. ille timor: ello sgōfiar: gemit: si piāser. q̃ pro ⁊ fatetur partū ge

Terra tumet. tumor ille gemit: gemitq̃ fatetur
Partum: pene perit serus vterq̃ metu.

mitu: ⁊ si pfessa el parturimēto con lo piāser. vterq̃ serus. Luno steso e laltro pene perit metu: quasi more de pagura.

Tellus mōstrat se paturam mōstra: la terra si dimostra di volere dare miraculi. duz tumet. quā

Dum tumeat tellus: monstrat se monstra daturam.
Hinc homines trepidant: ⁊ prope stare timent.

do la se sgonfia: hominis trepidant hinc. idest ob hoc. li homini hanno pagura per questo. ⁊ timent stare prope. Et si hanno pagura stare appresso.

In risum timor ille ridet: nam turgida murem.
Terra parit. iocus est: qui fuit ante timor.

Il e timor: quella paura redir in risum: si tona in ridere. nas peroche terra turgida: La terra

gonfiata. parit murem: si parturisse vno ratto iocis est: ele, vno scherzo: qui fuit timor ante: el quale fa paura dauanti.

Sæpe minus faciunt homines qui magna minantur.
Sæpe gerit nimios causa pusilla metus.

Homines sepe faciunt min: li homini spesse volte farno mancho. qui minatur magna. I quali me

nazano cose grande: causa pusilla: vna causa picola. Sepe gerit: nimios metus: spesse volte porta grande pagura.

De Lupo: & Agno. Fabula. xxvij.

Dic auc. ponit aliã fabulã cuius documentũ est tale. q nihil est melius bono cõsilio imo ghibet puãdes debet sequi bonũ cõsiliũ. Etiã ichudit q illi q legẽ receptione non est credẽdũ. Istud declarat ncbis q lupũ & agnũ. Quodã .n. tpe cuius ãdã cõmisit cuidã capre agnicliũ fuit nutriendũ q vberibus capre consuetus cũ grege capraru fylluas & pascua frequentauit lupos aũt videns hũc agnũ in cãpo. nec audẽs eũ i vadere ꝗ per hircũ pirit delose ad eũ talia vba O tu agne cur ambulas cũ ista fetida capra matre tua dimissa: nico igit cõsilio ad matre redibis q̃ seruat tibi plena vbera. Agnus ad hoc sapienter ridit. O lupe gon non sum mei ipsius sed dñi alterius subiectus sum: & qz dñs meus precepit mihi ire cũ grege caprino opꝯ me ergo pere preceptis eiꝰ q̃ tradidit me isti capre ad nutriẽdũ vice matris: Melius ergo mihi est q nutriar lacte caprino q̃ q̃ habebã lac matris mee & mergar finaliter in ore tuo. Locludit ergo q quibet sapiens sicut agnus iste dꝯ vt fano consilio: & fugere consilium fanum.

Lupus tẽdit verba dissona menti in hunc. el lupo si tra parole discordã

Cum grege barbato dum ludit iunior agnus.
Tendit in hunc mentt dissona verba lupus.

ti a la mente in questo agnello: dum agnus iunior pro iuuenis. Quando lo agnello zouene: ludit cum grege barbato: si scrizza con le gregecchia la barba. idest cum le capre.

Cur olidam sequeris munda plus matre capellam.
Lac tibi præberet dulcius ipsa parens

Cur se queris capellã olidam. perche sequitu la capretta chi spuza: plus mater munda. piu che la

matre netta: ipsa parens: quella matre prebet: lac dulcius tibi. si dara el latte piu dolce a ti.

Est prope: festina: matrem pete: munere matris
Lac bibe: nam seruat vbera plena tibi.

Est prope. e le appresso festina agrezete: pete matrem: va da la matre bibe lac beue el latte. mu

nere matris per lo dono de la matre: nam peroche. seruat vbera plena tibi: la te serua le tette plene a ti.

Agnus ad hæc: pia capra mihi lac dulce propinat.
Me vice matris alit: me vice matris amat.

Agnus ad hec subaudi dixit. lo agnello si disse: pia capra propinat. lac dulce mihi: la capra pie

tosa si da el latte dolce a mi: & alit me vice matris. E si me nutrisse in loco de matre: & amat me vice matris: & si ama mi in logo de matre.

Non mihi: sed domino: prodest me viuere: viuo.
Ut meretur tergo vellere multa meo.

Me viuere nõ prodest mihi: che io viua non zoua a mi. sed dño. ma al

miser mio: ego viuo vt metat multa vellera. Io viuo acio chel recoglie assai lane. in meo tergo in lo mio dosso. i. su la mia spalla.

Ergo mihi præstat nutriri lacte caprino.
Quam lac matris habens mergar in ore tuo.

Ergo adunecha: prestat mihi: E le meglio a mi nutrire latte caprino: cẽ

nutrito de latte de capra. quam habens lac matris. Che habiando el latte de la matre: mergar in tuo ore: sia demerso si

ue impozado in la tua gola.

Omnes vincit opes secura ducere vitam.
Pauperibus nihil est: quam miser vsus opem.

Ducere vitam securã. Menare la vita secura: vincit omnes opes. el vẽze ogni richezza: nihil est

pauperibus. Nessuna cosa e piu pouera: quam vsus miser opum: che lo vsare misere le richezze.

Nil melius sano monitu: nil peius iniquo.
Consilium sequitur certa ruina malum.

Nil melius monitu sano subaudi est. Nessuna cosa e meliore del auisamẽto sauio nil peius sub

audi est iniquo. s. monitu. Nessuna cosa e piu catiua del auisamento: catiuo certa ruina. vna certa ruina segtur pili ma tum. si sequita el catiuo consilio.

De cane: & domino. Fabula. xxviij.

Hic auc. ponit aliam fabulā cuius documētum est ꝙ homo coactus seruire alteri dz cauere ne seruiat misero ⁊ ī grato qꝛ seruientibus in gratis sepe frustatur spes mercedis concludit ēt ꝙ quilibet tpe iuuentutis dz se exercere in bonis operibus: vt tandē ille perueniat ad augmentum remunerationis. Istud significatur per canē menati cū. Quodam enim tpe erat quidā canis multū leuis ⁊ mordax. ⁊ hoc tpe iuuentutis pp ꝙ dñs suus multū diligebat. ꝯtingit aūt successu tpis hunc canē venire ad sensum ꝙ quidē senium his tribus donis. s. leuitate fortitudine ⁊ mordacitate canē priuauit. Iste aūt canit senex factus vno tpe cucurrit post vnuz leporē quē tandē capiebat: sed lepus a dentibus canis euasit. qꝛ canis ille iā presenio edentatus leporē illū tenere: nō potuit ꝙ videns dñs canē multis verberib⁹ affligebat. Canis vero turbatus dixit. O dñe cū erā iuuenis nulla preda potuit meis euolare dentibus. Sed iam senio obstante non valeo tā fortiter predas capere. quare: bona facta tpe mee iuuentutis debent intercedere pro me antiquo. ⁊ dño excusare meā impotentiā senii. sed pro dolor q̄ diu seruiui vobis vtiliter seruiui ⁊ a vobis diligebat: sed nunc ex quo viribus deficientibus vobis ꝓficere nequeo totā vestrā a me auertistis dilectionē ⁊ iste est modus hodierni tpis q̄ diu hoīes ab aliis lucrum ꝯsequunt ⁊ vtilitatem tādiu eos beniuole tractant: ⁊ diligunt sed lucro cessante tepescit amor ⁊ dilectio. ⁊ ergo bene dicit canis. Magnus eram cum magna dedi: sed iam cum vilis est antiquitas mea nulla mentio habetur de bonis preteriti quod tamen est contra iustitiam viro penitus dignum. concluditur ergo quod ille male seruit malitioso vel homini ingrato.

ARmauit natura canem pede: dente: iuuenta.
Hine leuis: inde vorax: fortis ⁊ inde fuit.

Nam armauit canem. La natura armo el cane: pede: de pedi: dente, del dēte. iuuenta vt cioe tu hinc da qui cioe dal pe. fuit leuis: el fu lezer. inde. Da li denti fuit vorax. El fu vorace ⁊ inde. da li cioe da le giouentu fuit fortis. El fu gaiardo.

Tot bona furatur senium: nam robore priuat
Corpus: dente genas: ⁊ leuitate pedes.

Seniuz furatur tot bona. La vechieza si roba tāti beni. nam: perche. priuat corpus robore: el priua el corpo de gaiardeza. genus dente subaudi priuat: el priua le ganasse del dente: ⁊ pedes leuitate. s. priuat. El se priua hi piedi de legerezza.

Hic leporem prendit: fauces lupus erit inermes.
Elumbem domini verberat ira canem.

Hic prehendit leporez questo cane si piglia la lepora. lepus erit fauces inermes: la lepora si insisse da le ganasse disarmade. ira dñi: la ira de messer verberat canem elumbem: si batte el cane senza lumbi. i. debile.

Reddit verba canis: dum me pia pertulit ætas.
Nulla meos potuit fallere præda pedes.

Canis reddit verba. el cane si ritorna parole nulla preda. Nessuna presagia. potuit fallere meos pedes. ha possudo ingānar li mei pedi dū etas pia: fin che la eta pietosa. protulit me: riporto me. i. fin a tāto che son stato giouene.

Defendit senii culpam laus ampla iuuente.
Pro sene: qui cecidit: facta priora vigent.

Ampla laus iuuente: vna grande laude de giouentu. defendit culpaz senii: si defende la colpa de la vechiezza: facta priora: li facti de prima. vigent pro se sene: si vigorezano per lo vegio. qui cecidit. elqual cascando. idest e fatto debile.

Nullus amor durat: nisi fructus seruet amorem.
Quilibet est tanti: munera quanta facit.

Nullus amor durat. nessuno amor si dura. nisi fructus seruat amorē. sed el fructo non conserua lo amore. quilibet est tanti: cadauna e de tanto precio quanta munera facit: quanti sono li presenti che fai.

Magnus eram: dum magna dedi: sed mucidus annis
Vileo: de veteri mentio nulla bono.

Eraz magnus: era grāde duz dedit magna. quādo io dette cose grande: Sed mucidus annis: ma io muffolente. i. per li anni. vileo. E diuento vile. nulla mentio supple est de bono veteri. Nessuna mention vien fatta del ben vecchio. i. passado.

Si laudas: quod eram: quod sum culpare proteruū est.
Si recipis iuuenem: pellere turpe senem.

Est proteruum: e le cose crudele. culpare, ꝙ sum a biasmare quello che io sono: si laudas quid eram. se tu laudi quello chio era turpe supple est pellere senem. e le brutta cosa descazare el vechio. si recipis iuuenem: se tu riceui el giouen. i. quando era giouene.

Sic miser seruire sciat: qui seruit iniquo.
Parcere subiectis nescit iniquus amor.

Supple: ille se seruire misera. Colui sapia seruire disgratiadamente qui seruit iniquo: elqual serue a lhomo catiuo. amor iniquus. Lo amor catiuo nescit. parcere subiectis. Non sa perdonare a li huomini sottomessi: idest a lisubietti.

De Leporibus fugientibus.

spem de vita spe diutius viuunt. ⁊ contra aliqui victuri longo tpe desperantes de vitam cuius sepe moriuntur. Nihil igitur est melius ⁊ nihil peius desperatione. Moraliter omnis homo patrie leges ⁊ consuetudines libenter ferre debet. qt vanum est loca mutare. de vbicunq; fueris, aut ad quecunq; longa fugias semper inuenias tuum superiorem.

Fabula. xxix.

Hic autor ponit aliā fabulā cuius documentū est q̃ nūq̃ est melius ⁊ salubrius bona spe. Includitur ēt q̃ vnius cō filij bonam spem habentis multos pstat. Istud nobis fabulose declarat per Lepores. Quodd.a.n. tpe vento multū pturbatoso flante arbores cuiusdā nemoris p flatū venti magnū sonū fecerunt. vnde lepores istius sylue territi ceperūt fugere ⁊ sic fugiēdo venerūt. ad quandā paludē q̃ pertransire non poterāt ipsi vero nūc statēs viderunt ranas in palude se submergi subtus aquā qua pp ipsi ducti erant ad maiorem terrorē ⁊ dubitabant. an vellent se ēt submergere sub aquis sicut rane ipsis vero sic dubitātibus dixit vnus eorū vere nos sumus soli qui vano timore timemus qvidemus q̃ pte timore rane iste submerserunt: se quasi dicere vane ⁊ frustra timemus psolemur ergo ⁊ habeamus spem bonam. nam spes est firma via salutis. nā leuens sumus corpore ad currendū viā asperam ⁊ graues sumus mēte. Concluditur ergo q̃ nullū ds ita timere q̃ careat bona spe timor ille siue spe est grauis. ⁊ dicitur auctor q̃ homines habentes bonam spe est grauis. ⁊ dicitur auctor q̃ vitam cuius sepe moriuntur. Nihil igitur est melius desperatione. Moraliter omnis homo patrie leges ⁊ consuetudines libenter ferre debet. qt vanum est loca mutare. de vbicunq; fueris, aut ad quecunq; longa fugias semper inuenias tuum superiorem.

Sylua sonat. La sylua si sona. i. fa strepito. lepores fugiunt. le lepore si fugeno. palus obuiat. le palude se

Sylua sonat: fugiunt lepores: palus obuiat: hærēt.
Fit mora: respiciunt: ante retroq; timent.

lude se li incontra. herent. Si se acostano. i. se affirmano mora fit induūa. vien fatta. respiciunt. si se guardano indreto. timent si hanno pagura. ante. davanti. que pro ⁊ retro. ⁊ de dreto.

Pacti. scilic et lepores mergere. se la lepora habiando patezado de negar se. vident se metui li vede

Dum librant in mente metum: se mergere pacti.
Se metui: ⁊ ranas stagna subire vident.

no lor esser temude: ⁊ vident ranas subire stagna. e vedendo le rane intrare in laqua per pagura. dum librant metus in mente. Mentre considerano la paura in la mente.

Unus ait. Una de le lepore si disse. li sperare: e le licito hauere speranza: nō sumus sola turba

Unus ait sperare licet: non sola timoris.
Turba sumus: vano rana timore latet.

timoris. Noi non siamo sola cōpagnia de la pagura. rana latet vano timore. La rana si sta ascosa per pagura vana.

Licet amplecti spem. e le licito abrazare le speranze. spes est via prima salutis. la speranza sia la

Spem licet amplecti: spes est via prima salutis.
Sæpe facit metui non metuenda metus.

prima via de la salute. metus sepe facit nō metuēda metui. la pagura spesse volte fa temere le cose da nō esser temude.

Leuitas corporis. La lezerezza del corpo. ⁊ inertia mentis. e la pigritia de la mente est nobis. Sie a

Corporis est leuitas: ⁊ mentis inertia nobis.
Ista fugæ causam suggerit: illa fugam.

noi. ista. s. inertia. questa pigritia. suggerit causam fuge. se da la causa del fugire. illa. s. leuitas. quella lezerezza. suggerit fugā. si ne da el fuzer.

Sic timeat qcunq; timet: cosi habia pagura ca dauno chi ha pagura. ne

Sic timeat: quicunq; timet: nec mole timoris.
Spe careat: grauis est spe fugiente timor.

careat spe: acio che nō mācha de speráza. mole timoris: p grādeza de pagura: timor est grauis: la pagura sie grāde: spe fugiente. fuzando la speranza.

Spet q metuit: morituros viuere
Spe duce: victuros spe (vidi.
moriente mori. Supple ille speret: colui: habia speráza: qui metuit: el qual ha paduto pagura. vidi morituros viuere: io ho visto qlli che sono per morire viuere. spe duce. La speráza sia do guida. supple vidi victuros mori: ⁊ ho visto quelli che son per viuere ⁊ morir. spe moriente. la speranza morando.

De Lupo: ⁊ Hœdo. Fabula. xxx.

Hic autor ponit aliā fabulā. cuius documentū est q̃ pueri obedientes parentibus sepe psequuntur cōmodum ⁊ honorem de hoc. ⁊ per oppositū pueri spernentes pcepta parentum ac ēt pālia frequenter consequuntur dāna ⁊ vitia. Unde

allegorice dicitur. Audiet hic tetricum patrem qui spernit amicum. Istud declaratur fabulose sic. Quodam enim tempore capra quedam ad pascua sollicita iret reliquit paruulū hedū in domo cui precepit domū observarā custodire nequis intraret donec ipsa rediret. Cum aūt capra ista ad hedū dimisset lupus secrete astitit ante foores audiens quid mater precepit filio suo, sed capra abeunte lupus dolo se venit & pulsat ante hostium incipiens loqui voce caprina vt cum paruulus maternā vocē audiret subito ianuas clausas aperiret: sed hedus per rimulā, spiciens & matrē non videns lupo sic locutus est vocē quidem maternam audio. sed neq; caput: neq; pedes eius video imo imago ipsius videtur esse lupum quare ad me non intrabis. Concludit ergo q̄ pueri suis parentib⁹ obedientes agūt ꝗ pueri parentib⁹ inobedientes sepissime malo claudūtur fine. Moraliter multi sunt qui pseudicine que secunda est natura ab origine deuiantes & eos a quibus genuti sunt non recognoscunt. sed potius a quibus nutriti sunt: & sic contra eos naturam male agunt.

Capra querens cibus: la capra cercando el cibo, cōmendat hedum ouili: la ricomando el capreto

O Capra cibum quærens hœdum cōmēdat ouili.
Hunc illi solida seruat ouile sera.

a la stalla. ouile seruat hunc. s. hedū illi. s. cap̄. La stalla si seruā ḡsto capreto a la capra. sera solida. cō la seradura salda.

Parens cauta: la matre ascorta premuit natū. si auisa est fiolo: monitu amico: con vno auisar amicabile:

Natum cauta parens monitu præmunit amico.
Ut lateat: ne sit in sua damna vagus.

vt lateat: che staga ascoso. ne sit vagus in sua damna. chel non sia vagabundo in suo damno.

Hic latet: questo capreto sta ascoso: ecce lupus: eccote el lupo: mouet hostia. si moue li vsi: erpimit capellam voce. el dimostra essere la capreta con la voce petit: el domanda: vt hostia clausa. che li vsi seradi pateat. Stagheno aperti.

Hic latet: ecce lupus mouet hostia: voce capellam
Erpimit: vt pateat hostia clausa perit.

Hedus ait. el capreto si disse ista procul: sta da longi: capriizas. Tu sai verso de la capra. falso gutture: con la gola falsa: volo te esse procul. E voliote essere da longi: cum male capriizes: concio sia cosa che tu fai male el verso de la capra.

Sta procul hœdus ait: capriizas gutture falso.
Cum male capriizes: te procul esse volo.

Imago loquendi: la similitudine del parlare. mentitur. si fa la bosia. q̄ sis mea mater: che tu sia mia mater. rimula: la fendura. qua video. per laqual io vedo. docet te esse lupum. insigna te essere vno lupo.

Quod mea sis mater: mentitur imago loquendi.
Rimula: qua video te docet esse lupum.

Doctrina parentū. La doctrina di padri e de le madri. insita cordi natorum. Inserida a li cori di fioli. spreta: refudanda. solet nocere. si sole nocere. cum pariat fructum. Quando la parturisse el fructo.

Insita natorum cordi doctrina parentum
Cum pareat fructum: spreta nocere solet:

De Angue: & Homine. Fabula xxxj.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentū: est q̄ homo semel inuentus in dolo semper habetur suspectus q̄ fm iura. Qui semel malus est semper presumitur malus in eodē genere mali vt de regulis iuris libro sexto includitur etiam q̄ forte facto: et cōtrictione veniā petens & merito indulgentiam consequi. istud declaratur fabulose per rusticum & angues. Quoddam. tempore rusticus in domo sua nutriuit anguē quapropter anguis merito tenebatur diligere illū rusticus: q̄ recepit ab eo nutrimentū nec sciuit q̄ rusticus ei nutrimentum ad malus finē ministrabat. Securus vero rusticus & status volens cre qui fines sui mali percussit anguē baculo & vulneranit postmodū contingit rusticum depauperi depauperatus cogitauit suam paupertatē sibi accidisse q̄ sanguē percussisset, quare rusticus rogauit anguē vt sibi ignosceret. Anguis aūt ridit rustico dicēs ex hoc q̄ volebas me interficere: Tibi non credam amplius etiā non sus securus. Cum in manu tua magnam habeas securim nam ex quo me semel lesisti timet itē q̄ te ledi. Tū q̄ penitet te tacti. Ideo peccatū tuū tibi dimitto. q̄ gemitus & cordis ptricta veniā merenē. Concludit ergo q̄ q̄ūq̄ forte fecerit in aliqū semp ḥs de illo suspectus. et peludit q̄ vulcia delectabilia pp malū finē alicui. exhibita non sunt vera dulcia: sed potiⁿ venena.

Rustica mensa. la tauola del villano. nouerat ruiuit: si haueua cognosciuto longo tempo. anguem nutrictum. el serpente nutrigato anguis potuit amore. idest debuit amare manum humanam: lo serpente ha possuto amare. era obligato amare la mano de lhomo.

Rustica mensa diu nutritum nouerat anguem.
Humanum potuit anguis amare manum.

Gratia longa viri: la gratia lōga de lhomo mutatur in iram subitam: si se cambia in vna ira subi-

Gratia longa viri subitam mutatur in iram.
Ira per anguineum dirigit arma caput.

ta. ira dirigit arma per caput anguinum: la ira si driza le arme per la testa del serpente.

Vulneris autor eget: se vulnere credit egenum:
Angui pro venia supplicat anguis ait.

Auctor vulneris: lo auctor de la piaga. teget: si ha debisogno credit se egenum: el crede lui essere bisognoso. vulnere. per la piaga eget supplicat anguis: el se humilia el serpente. pro venia. per la pdonanza anguis ait. el serpēte si disse q̄ sequunt̄.

Non ero securus: dum sit tibi tanta securis.
Dum cutis hæc memorat vulnera scripta sibi.

Non ero securus: non saro seguro. dū tanta securis sit tibi. Fia tanto che tanta segure sera a ti. dum hec cutis. mentre che questa pelle. memorat vulnera scripta sibi: si me aricorda le piaghe scripte a se.

Qui læsit me: iterum lædet: si ledere possit.
Expedit infido non iterare fidem.

Supple ille qui lesit. colui elqual ha offeso. ledet iterum: si offendera vnaltra volta. si possit ledere: sel podesse offendere: expedit: e le vtile non replicar la fede a colui che non e fidele.

Sed si te piguit sceleris: scelus omne remitto.
Nam gemitus veniam vulnere cordis emit.

Sed remitto omne scelus: e remetto ogni ribaldaria: si te piguit sceleris sel te recresciuto della ribaldaria. nam peroche. gemitus emit veniam. el pianto se compra la perdonanza. vulnere cordis: per la piaga del core.

Qui nocuit primo. vult posse nocere secundo.
Quæ dedit infidus: mella venena puto.

Supple ille qui nocuit primo: colui elqual ha nosciuto la prima volta. vult posse nocere secūdo el vole poder noser la seconda volta. puto mella. supple esse venena: ⁊ penso il melle: esser veneno. que infidus dedit. El quale lhomo chi non e fidele si ha dato.

De Ceruo: ⁊ Oue ⁊ Lupo. Fabula. xxxij.

Hic auc. ponit aliā fabulā cuius documētū est: ꝙ ꝓmissiones facte ꝓpter metū corporis non obligante ꝓmittētē concludit̄ etiā ꝙ homo cū fraude etiā potest se defendere ꝯ malos ⁊ fraudolētos. Istud declarat̄ fabulose sic. Quodā. n. tpe ceruus impetebāt ouē lupo potestate dicens ꝙ sibi vas tritici deberet: quare ceruus requisiuit ouē: vt sibi solueret ⁊ lupus hoc audiens p̄cepit oui vt ceruo satisfacere ꝙ audiens ouis cum magno timore respondit ꝙ hoc libenter faceret ⁊ assignatus est dies quo ouis satisfaceret ceruo. Die autē p̄fixo veniēte accessit ceruus ad ouem volens habere ꝙ sibi ꝓmissum fuit ouis autē rn̄dit ceruo sic ergo nihil tibi debeo nec aliqd: ibi dabo. qꝛ licet ꝓmisissem soluere triticum non tn̄ soluam qꝛ solum ex timore presentis lupi promisissi enim lupus non affuisset nihil tibi promisissem quare nihil tibi dabo. Concluditur ergo quod promissiones timore mortis facte non obligant promittentem ad satisfactionem.

Ceruus oui praesente lupo sic intonat. amplum
Vas tritici debes reddere: redde mihi.

Ceruus: el ceruo sic intonat oui. cosi crida a la pegora. lupo presente: el lupo siando presente: debes reddere amplum vas tritici: tu me dei ritornar. vno grande vasello de formento. redde mihi. rendemelo a mi.

Sic iubet esse lupus: paret timor ipse iubenti.
Namq; die fixo debita spondet ouis.

Lupus iubet esse sic. El lupo si comanda esser cosi. ipse timor. quella pagura. paret iubenti. si obedisse al comādamēto. nāq; peroche ouis spondet debita: la pegora si ꝓmette le cose obligade. die fixo: El giorno statuito

Fit mora ceruus ouem vexat de fœdere. ceruum.
Inquit ouis non stant fœdera facta metu.

Mora fit: la indusia vien facta ceruus vexat ouem: el ceruo si conturba la pegora: deisedere. del pacto inquit. ouis ceruo: la pegora si disse al ceruo. edera facta metu: li pacti facti ꝑ pagura. non sta: non stano fermi: nō

Me decuit praesente lupo quæcunq; fateri:
Me decuit fraudem pellere fraude pari.

Decuit me: (valeno. e le stato ben a mi. fateri quecunq;: a confessar cadauna cosa. lupo presente. El lupo siādo presente. decuit me: le stato ben a mi pellere fraudē. a descazare lo ingāno. pari fraudē: cū eq̄le ingāno.

Cum timor in pacto sedet: promissa timoris.
Arent: nil fidei verba timentis habent.

Promissa timoris arent: le promesse de la pagura si sechano. i. non valeno. cum timor sedet in pacto. qn̄ la pagura e sentada in lo pacto. ꝟba timētis hn̄t nil fidei: le pole de lhō chi ha pagura hāno niente de fede.

De Musca: ⁊ caluo. Fabula. xxxiij.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentum est quod homines debiles potentioribus volentes nocere sepe decipiuntur. concluditur etiam quod ex modica refrequenter lis magna oritur. Istud declarat fabulose sic. Quodam enim tempore sedit musca super caput homines calui ⁊ ipsum ledebat caluus vero sentiens muscam extendit manum suuam: vt muscam percuteret: sed seipsum percussit: vnde musca ridebat Respondit tūc caluus tu musca rides quoniam ego percutior. sed si tu percutiaris mox: inde moreris: ⁊ licet ego sepe percutior sanus tamen per maneo per istum caluum hominem: intellegi possunt religiosi: per muscam intelliguntur homines seculares qui religiosos infestant ⁊ derident qui sustinentes derisiones patienter non leduntur quo ad animas eorum: sed ipsi derisores vindicta diuine sententie contra eos lata peribunt.

Musca premit caluum: caluus vult lædere muscaz.
Ut muscam feriat: se ferit. illa redit.

Musca premit caluuz: la mosca si calca el caluo caluus vult ledere muscā el caluo vole offendere la mosca: ferit se. el ferisse si medesimo. vt feriat muscam. acio che ferisca la mosca illa redit: quella se ritorna.

Caluus ait: te parca iubet vicina iocari.
Si ferior: rides: si feriere: cades.

Caluus ait: el caluo si disse: parca vicina: la parca visina. cioe la morte. iubet te iocari. Comandate scriza. rides si ferior: tu ridi se son feriti. cades si feriere. tu morirai. se tu serai ferida.

Sospes ero decies ictus: semel icta peribis.
Est mea prompta mihi: gratia surda tibi.

Supple ego ictus decies. io ferido diese volte. ero sospes. Saro sano e saluo. tu icta semel. tu ferida vna volta peribis. tu morirai mea gratia. la mia gratia. est prōpta mihi. sie parechiada a mi. gratia surda tibi. la gratia sie sorda a ti.

Iure potest lædi ludens: vt lædat. in ipsum.
Unde breuis cepit læsio: magna redit.

Ludens vt ledat. Colui che scriza acio chel offenda. potest ledi iure. po si offeso de rasone: magna lesio redit in ipsum. vna grande offesa torna in colui. vnde breuis cepit. dalqual e le comenza curta. idest picola.

De Vulpe: ⁊ Ciconia. Fabula. xxxiiij.

Hic auctor ponit aliam fabulaz: ꝙ nemo faciat alteri ꝙ non vellet sibi fieri: etiam cōcluditur ꝙ nemo aliū decipiat en simili modo decipiatur. Istud nobis declaratur ꝑ Vulpem ⁊ Ciconiam. Quodā enim tpe vulpes inuitauit ciconiam ad ꝯuiuiū animo doloso ⁊ parauit vulpes bona ⁊ liquida cibaria: ⁊ vulpes effudit ⁊ dispersit late super mensam: quare ciconia rostro suo longo non potuit cibaria iam sumere. sed vulpes sua lingua linguēdo oīa cibaria sola comedit ⁊ sic ciconia famelica recessit. Ciconia cogitās devindicta condigna volensqz vulpi reddere talionem post paucos dies īuitauit vulpē ⁊ preparauit bona cibaria saporis ⁊ boni ordinis que posuit in vase vitreo strictū habente orificium. Cum aūt vulpes venisset ad conuiuium non potuit attingere cibaria. qꝛ caput suuz non potuit ingredi vas strictum in quo erat cibus. Sed ciconia collum ⁊ rostrū immisit. ⁊ sic omnia cibaria sola cōsumpsit. vulpes aūt vidēs cibaria qb⁹ vti non poterat fame plurima torquebat. ⁊ sic vulpes que deceperat ciconiam decepta fuit eadem. quilibet ergo caueat aliis facere quod sibi nollet fieri. ⁊ careat decipere ne simili modo decipiatur.

Vulpe vocante venit: speratqz ciconia cœnas.
Fallit auem liquidus vulpe iocante cibus.

Ciconia venit: la ciconia vene. que pro ⁊ sperat cenaz. si spera la cena, vulpe vocāte. la volpe domādandola cibus liquidus: el cibo raro. fallit auem. si inganna la osella. vulpe iocante. la volpe scrizando.

Cum bibit ista cibos: totum bibit illa dolorem.
Hic dolor in vulpem fabricat arma doli.

Illa: quella ciconia. bibit totum dolorem: si beue tutto el dolore. cū ista bibit cibos. qñ questa beue li cibi. hic dolor. questo dolor fabricat arma doli. si fabrica le arme de lo ingāno in vulpem. contra de la volpe.

Sunt pauci mora parua dies: auis inquit habemus
Fercula: quæ sapiunt: dulcis amica veni.

Pauci dies. pochi di. sunt parua mora: sono poco indusia. auis inquit la osella si disse. habemus fercula

fercula que sapiunt: habiamo viuande lequale sentono de bon. dulcis amica veni: amica dolce vene.

Hæc venit: hæc vase vitreo bona fercula condit
At solam recipit formula vasis auem.

Hec: questa volpe. venit. si vene hec. questa cigonia condit bona fercula vase vitreo. la asconde le bone viuande in vno vasello de vetro at. i. sed in forma vasis. la forma del vasello. solam aũt. si receue la osella sua.

Laudat opes oculo vasis nitor: has negat ori.
Formula: sic geminat visus: odorq; famem.

Nitor vasis. el splendor del vasello. laudat opes oculo. si laude le richezze a locchio. formula negat has ori: la forma del vasello si nega queste richezze a la boca sic cosi. visus. el veder. que pro ⁊ odor: lo odor geminat fame: se indopia la fame.

Sic vulpes ieiuna redit: sic fallitur audens.
Fallere: sic telo læditur ipsa suo.

Sic: cosi: vulpes redit ieiunia: la Volpe si ritorna zezuna. sic cosi. audens fallere fallitur. colui che ha ardimento de ingannare si viene ingãnato. sic cosi ipsa leditur suo telo: lei si viene offesa con lo suo dardo. i. cõ la sua

Quod tibi non faceres: alijs fecisse caueto
Vulnera ne facias: quæ potes ipse pati

Caueto alij fecisse: schiuarai de fare ad altri q̃ nõ faceres tibi. q̃llo tam non faresti a ti. ne facias vulnera: non fare le piagie. que ipse potes pro posses pati. lequale tu potresti supportare.

De Lupo: ⁊ Capite: Fabu. xxxv.

Hic ponit aliam fabulam cuius documentum est q̃ bona naturalia multum p̃stantiora sunt bonis fortuitis cuiusmodi diuitie pulchritudo, ⁊ similia includitur etiaz q̃ bona anime, sicut boni mores virtutes ⁊ scientie preualẽt bonis corporis, vt sunt pulchritudo fortitudo sanitas ⁊c. ⁊ istud declaratur nobis fabulose per quoddam caput habens formaz humani capitis. Quoddã enim tẽpore lupus pertransiens cãpos inuenit quoddã caput artificialiter factum habens formã humani capitis quo inuẽto voluebat istud sub pede suo dicens. Tu quidem habes formaz ⁊ dispositionẽ hominis sensitiui. ratione carens si haberes rationem non sustineres dedecus quod tibi facio: ⁊ sic concluditur q̃ bona anime precellunt bona corporis.

Dum legit arua lupus: caput inuenit arte superbuz.
Hoc beat humanis ars pretiosa genis.

Supple lupus inuenit caput superbum arte. El lupo troua vna testa superba per larte. dum lupus legit. i. circuit arma quãdo el lupo si circũda li campi. ars preciosa. larte de assai precio. beat hoc si fa questa testa beata genis humanis: per le golte humane.

Hoc Lupus alterno voluit pede: verba resoluit.
O sine voce genas: o sine mente caput.

Lupus. voluit hoc pede alterno. el lupo si volta questa testa mo cõ lũpe mo cõ laltro. resoluit i. profert verba dice queste parole. o genas sine voce. O golte senza voce. o caput sine mente. o testa senza mente.

Fuscat: ⁊ extinguit cordis caligo nitorem
Corporis: est animi solus in orbe nitor.

Caligo corporis: calizen del core: fuscat ⁊ extĩguit. se infoschi: e si amaza. nitorem corporis. La bellezza del corpo. solus nitor animi est in orbe: la sola bellezza del animo sie nel mondo.

De Gracculo: ⁊ Pauonibus. Fabula. xxxvj.

Hic auctor ponit aliã fabulam cuius documentum est: q̃ quilibet caueat petere illa que statui suo non cõgruunt ⁊ includitur q̃ quilibet caueat si vsurpare res alienas. Nam quicunq; appetit bona aliena sepe priuatur illis ⁊ ẽt bonis proprijs. Istud nobis declaratur fabulose. Quodã eniz tẽpore graculus pulchrã pellẽ pauonis inuenit q̃ induebat ⁊ se in tantũ exaltabat supbiẽdo de sua pulchritudine. q̃ aliorum graculoꝝ societate spreta Pauonibus se adiungit inter quos cõuersat finges se esse pauonẽ. Tandẽ enim quidã pauo pcepit eũ non esse verũ pauonem. sed fictũ pellẽ pauonis ei abstraxit denudans ipsum omnibus plumis ꝓprijs multisq; plagis impositis: extra pauonum societatem ipsum ꝓiecit. cũ aũt sic erat electus non audebat venire inter alios

graculos: sed solus in secreto loco latebat cui dixit alijs graculus ipsum increpando mi socie ideo. grande malum passus qr cupiens plumas pauonis honore priuatus es proprio ad magnum vituperium tuum concluditur ergo ꝙ quicunqꝫ non contentus est proprijs aliena vsurpat. sibi non congruentia ⁊ proprijs frequenter priuatur.

Gracculus inuento nitidi pauonis amictu
Se polit: ⁊ socias ferre superbit aues.

Graculus polit se: El coruo si se orna si amictu inuento nitidi pauonis: per la vesta trouada de pauon polido. ⁊ superbit ferre aues socias. Et si se insuperbisse supportare le oselle compagne.

Quem fore pauonem pauonis penna fatetur:
Pauonum generi non timet ire comes.

Non timet ire comes. Non ha pagura andare cõpagno: generi pauonũ. Alla generatione di pauoni: quem elqual coruo penna pauonis fatetur esse pauonem. la penna del pauone monstra essere pauone.

Pauo dolum sentit: falsi pauonis honorem
Increpat: ⁊ domitam verbere nudat auem.

Pauo sentit dolum. El pauone se acorze del inganno. increpat honorem falsi pauonis. el reprende lo honor del pauon falso. ⁊ nudat auem domitam verbere. E se spolia la osella domanda cum botte.

Nuda latet: sociosqꝫ fugit: nimiumqꝫ pudorem
Sic putat: hunc toruo corripit ore comes.

Nuda latet. la osella nuda si sta ascosa: cioe el coruo. que pro et fugit socios ⁊ fuge le oselle compagne. que pro ⁊ putat sic supple esse nimium pudorem. E pensa cosi esser troppo grande vergogna. comes corripit hunc. el compagno si riprende questo. ore toruo. Con la bocha aspera.

Ascensor nimius nimium ruit: aptus in imis
Est locus: hic leuis. illa ruina grauis.

Ascensor nimius: colui che ascende tropo. ruit nimium. si ruina troppo. locos est aptus in imis. El loco sie aconzo al basso. hic leuis. s. est: questo loco basso sie lezere. illa ruina grauis. s. est: quella ruina sie difficile.

Qui plus posse putat sua quam natura ministrat:
Posse suum superans se minus esse potest.

Supple ille superas suum posse. Colui auanzãdo el suo poder. potest esse minus se. si po esser mãco de sequi: elqual putat se posse plus si pensa de poder piu. quam sua natura ministrat. de q̃llo che la sua natura ge ministra.

Si tibi nota satis naturæ meta fuisset:
Nec vilis: nec inops: nec sine veste fores.

Tu ne fores vilis. Tu non saresti vile. nec inopes namqꝫ pouero. nec sine veste. namche senza vesta. si muta nature. Sel termino de la natura. fuisset satis nota tibi. Fusse assai conosciuta a ti.

Cui sua non sapiunt alieni sedulus auceps.
Quod non est: rapiens: desinit esse: quod est.

Auceps sedulus alieni lo osellator diligẽte de q̃llo daltri. cui sua non sapiunt. Alquale le cose sue nõ senteno de bon. rapiens quod non est. Pigliando quello che non e. desinit esse ꝙ est: lassa star de esser quello che le.

De Musca: ⁊ Mula. Fabu. xxxvij.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentũ est ꝙ homines naturaliter timidi vidẽtes alioꝝ miseriã nocendo sepe sunt peiores his q̃ꝫ qui ex natura sunt audaces. istud nobis declaratur fabulose. Quodã enim tẽpore nulla trahẽs currum percutiebatur duris verberibus ab auriga eo ꝙ veloci motu currũ non trahebat ꝙ videns musca cepit moribus torquere mulam dicens. o mula curre velociter. qr ego pungo te. ⁊ ipsa. Audiens hoc mula respondit o musca. qr vides me castigari dicis mihi opprobriosa verba: ⁊ tñ nec verbera nec tua facta nocent mihi: neqꝫ timeo te. sed sol aurigã qui laboribus me premit. Cõcluditur ergo ꝙ hoĩes timidi quando vident alios infortunatos pati miseriam magis eis nocent ⁊ magis crudeles sunt quam mali homines potentes ⁊ audaces. Includitur etiam quod timidus dum viderit auxilium audet inuadere potentem ⁊ audacem.

Musca rapit cursum: nam mulam mulio cogit.
Mulæ musca nocet vulnere: siue minis.

Mula rapit cursum: la mula si piglia el correre. nã perche mulio cogit mulam: el mulatier si constrẽze la mala: musca nocet mule. la mosca si nose a la mula: vulnere cum piaga siue minis. O vero con minazze.

Cur pede sopito. cursum: tempusqꝫ moraris?
Te premo: te pugno: pessima: curre leuis.

Cur moraris cursum. ꝑche tarditu al correr, que pro ⁊ temporis. e lo tẽpo: pede sopita. Cõ el pe ador mentado. o pessima primo te. O ribalda te calco ti pongo. Te ponge ti. curre leuis. corre lezera.

Mula refert: quia magna sonas: vis magna videri.
Nec tua facta nocent: nec tua verba mihi.

Mula refert. la mula si respõde. vis videri magna tu voi parer grande. q: sonas magna. perche tu son cose grande. nec tua facta nocent mihi. ne i toi facti noseno a mi: nec tua verba nocẽt mihi. ne le tue parole noseno a mi

Nec te sustineo: sed eum: quem sustinet axis.
Qui mea frena tenet: qui mea terga ferit.

Nec sustineo te. ne te sostengo te: sed eũ. s. sustineo. ma io sostegno. quello quẽ axis sustinet elqual io axi: cioe lo basto si sustene. qui tenet mea frena. elqual si tene le mie brene. qui ferit mea terga. elqual ferisse le mie spalle.

Audet in audacem timidus: fortiq; minatur:
Debilis audendi dum videt esse locum.

Timidus audet in audacem. Lo homo paguroso si ha ardimento contra del homo ardito que pro ꝛ debilis minatur forti. lo debile si menaza al gaiardo dũ vidit esse locũ audẽdi qñ el vede esser el logo del auer ardimẽto.

De Musca: ꝛ Formica. Fabula. xxxviij.

Hic ponitur alia fabula cuius documentũ est ꝙ populus non dz vnum approbare ꝛ aliuz vituperare propter laudes proprias. Includitur etiam ꝙ homo debet tẽperare viuere ꝛ non presumptuose. Includitur ẽt ꝙ honesta allocutio honestam meretur responsionem ꝛ allocutio per peruersa puersam meretur respõsionẽ. Istud declaretur fabulose per formicam ꝛ muscã: quodã enim tẽpore musca vituperauit formicam dicens se esse nobilẽ formicã: aut ignobilez q: formica esset tarda manẽs in cauernis terra. ipsa musca esset leuis potens volare per alta: etiã dixit ꝙ formica viueret de granis ꝛ biberet fecem trahẽs ꝛ surgens potũ suum ꝛ limo terre: musca aũt viueret demensa regia. ꝛ biberet ex vasis aureis: ꝛ sic in multis alijs: musca vituperauit formicam vt patet in textu. his auditis. respondit formica musce increpando ꝛ dicens: o musca q̃uis sic epuleris: tñ non es laude digna q̃uis ẽt tu laudasti. licet illa que dixisti sint vera habes tñ alios defectus maiores ꝛ respondebo tibi per ordinẽ ad obiecta tua. Primo licet habitem in cauernis terre tamen in eis habeo vitam quietem. tu licet per alia volas. cares tñ tua quiete. ꝛ licet iam tu comedas de mensa regali. ꝛ ego de granis cãpi tamen ista modica mihi sufficiunt: sed tua multa non sufficiũt tibi: nec inde bene saturaris: ꝛ sic formica ad omnia respondebat: vt patet in textu. Moraliter per formicam possunt intelligi homines boni ꝛ iusti. qui de laboribus ꝓprijs viuunt ꝛ modico contenti sunt. Per muscam intelliguntur homines qui curias dominorum sequuntur ꝛ multa sibi accumulant que interdum iniuste vsurpant: qui volunt alijs preesse dicentes se esse nobiliores ꝛ meliores iactãtes se de suis diuitia: ꝛ vituperant pauperes ac eoꝝ paupertatem. Quibus pauperes possunt respondere melius: est modicum haberet iuste quam magnas diuitias iniuste pauperes enim de laboribus viuunt sobrie ꝛ caste. ꝛ iusta bona possident. auari enim ꝛ gulosi bona sua interdum iniuste acquirunt de quibus viuunt sumptuose. ꝛ gulose quare non sunt laude digni. sed magis confusione ꝛ vituperio.

Musca mouens litem formicam voce sagittat:
Se titulis ornans turpiter ipsa suis.

Musca mouens litem. La mosca mouando questione: sagittat formicam voce. Si ferisse la formica con la voce. ornans se turpiter. Ornando se brumente suis titulis. Con soi tituli siue honori.

Torpes mersa cauis: leuitas mihi quaeritur alis.
Dat tibi fossa domum: nobilis aula mihi.

Tu mersa cauis: tu impozada ne le cauerne torpes: si pegra. leuitas queritur alia mihi: la lezerissa si cerca da mi con le ale. fossa dat domum tibi: la fossa si da la cassa a ti. aula nobilis: la casa nobile. s. dat domum mihi. si da la casa a mi.

Delitiæ sunt grana tuæ: me regia nutrit
Mensa. bibis fecem: sed bibo lene merum.

Grana sunt delitie tibi: I grani sono delicantie a ti: mensa regia. la tauola del Re. nutrit me: si nutrisse. tu bibis feeem: tu beue la fece: sed ma bibo: merum leue: e beue mansueto. i. dolce.

Quod bibis: a ligno sugis: mihi suggerit aurum:
Quod bibo. saxa premis: regia serta premo.

Sugis a ligno. Tu receue dal legno quod bibis Quello che tu beui. aurũ suggerit mihi quod bibo: La tazza de oro si me da a mi quello che bono premis saxa. Tu calchi i saxi. premio serta regia. Jo calco le ghirlande si ue le corone del Re.

Aede: cibis: potu: thalamis: cum regibus vtor:
Reginæ teneris oscula figo genis.

Vtor: vso la casa. cibis i cibi. potu: el beuer. thalamis: le camere. cum regibus: con i re. figo oscula. io impremisco i basi. genis teneris regine. A le golte de la regina.

Non minus vrentes mittit formica sagittas:
Et sua non modicum spicula fellis habent.

Formica mittit sagittas. la formiga se manda le sagitte. non minus vrentes. non mancho brusando. sua spicula. Et le sue stize. habent non modicum fellis. hanno non pocha fele.

Ludo mersa cauis: nescit tua vita quietem.
Sunt mihi pauca satis: sunt tibi multa parum.

Ego mersa cauis. io i pozada ne le cauerne. ludo zuga. tua vita nescit. i. non hz quietē: la tua vita non ha riposo. pauca sunt satis mihi. poche cose sono assai a mi: multa sunt par tibi. molte cose sono poche a ti.

Me lætam videt esse cauus: te regia tristem.
Plus mihi grana placent: quam tibi regis opes.

Cauus. la cauerna: videt me esse letam. li vide mi esser alegra. regia videt te tristē supple esse la corte del re si vede ti esser de mala voglia. grana plus placent mihi. li grani piu piaseno a mi quam opes regis. s. placēt tibi. Che le richezze del re piaseno a ti.

Venatur mihi farra labor: tibi fercula furtum.
Hæc mihi par mollit: toxicat illa timor.

Labor venatur farra mihi. la fadiga si acquista el farro a mi furtum s. venatur fercula tibi. la robaria si acquista le viuande: illa par mellit hec mihi. la pase si dolcisse queste cose a mi. timor toxicat illa: la pagura si tossega quella a ti.

Mundo farre fruor: tu fœdas omnia tactu.
Cum nulli noceam: cuilibet vna noces.

Fruor farre mundo. E galdo el farro neto. tu fedas omnia tactu. tu imbrati ogni cosa con lo tocar tu vna. Ti sola noces cuilibet. Tu nose a cadauno cū noceā nulli. Qñ io nō noso ad alcuno

Est mea parcendi speculum: tua vita nocendi.
Sunt mea: quæ carpo: non nisi rapta voras.

Mea vita est speculuz parcendi: La mia vita sie vno spechio de perdonare. tua vita nocendi. s. est speculum. La tua vita e vno spechio de nosere. supple illa sunt mea. Quelle cose son mie que capo. lequal piglio. non voras nisi rapta. Tu non manzi se non cose robade.

Vt comedas viuis: comedo: ne viuere cessem.
Me nihil infestat: te fugat omnis homo.

Tu viuis vt comedis. Tu viui acio che tu manzi. comedo ne cessem viuere. io manzo acioche non cessi de viuere. nihil infestat me. nessuna cosa se inimiga a mi: omnis homo fugat te: ogni homo si discaza a te.

Vnde petis vitam: rapitur tibi vita palato.
Dulcia vina bibens fel bibis acre necis.

Vita rapitur palato tibi. La vita si tolle a ti p lo palato. vnde petis vitam. Dalqual tu domandi la vita. tu bibens vina dulcia. ti beuando li vini dolci. bibis fel acre necis. tu beui la fel amara de la morte.

Se negat ala tibi ventoso victa flabello.
Aut necem pateris: aut semiuiua cadis.

Ale negat se tibi. cala si te fa mori ti. victa flabello ventoso. venta dal flabello sine moscharola che fa vento. aut pateris necem. o vero tu patisse morte. aut iaces semiuiua. ouero tu zasi meza viua.

Si potes æstiui dono durare fauoris:
Cætera cum parcant: non tibi parcit hyems.

Hyems. lo inuerno. nō parcet tibi. non perdonara a ti. cum cetera. parcāt. quādo le altre cose te perdono si potes durare. dono fauoris estiui. Se tu po durare per lo dono del caldo de la esta.

Dulcia pro dulci pro turpi turpia reddi:

Verba solēt: odiū līgua fidēqz pit.

Dulcia debent reddi pro dulci. Le cose dolce si se deno rendere per le cose dolce. Turpia debent reddi pro turpi: le cose brute se deno tornare per le cose brute. lingua parit odium. la lingua si parturisse odio. que pro ⁊ fidem. s. parit. Si parturisse la fede.

De Lupo: ⁊ Vulpe. Fabula. xxxix.

Hic ponit alia fabula cuius documentū est. ꝙ hominis consueti male facere difficulter possunt consueta relinquere qz consuetudo est altera natura. Vnde contingit ꝙ homo consuetus male facere vix potest bene agere. Istud declaratur per vulpem ⁊ lupum. Quoddā enim tempore lupus accusabat vulpem de furto ⁊ traxit vulpem in causam coram iudice qui erat simius. Simius aūt doctus iudex vera sciens ⁊ discretus dixit ad lupum. o lupe quare vulpi furtum imponis certe credo ꝙ vulpi iniuste imponis tale nephas

cum vulpes

cum vulpes sit iusta & recta in omnibus suis factis sine dolo & fraude. quare admiror q̃ a vulpe queris hanc rem quã vulpes tibi non abstrahit. Quod enim vulpes sit iusta & recta ostendit suus modus viuendi honestus. hoc autem ironice & derisorie dixit. q; vulpes minime simplices sunt & multum caute sunt. Unde concluditur q; qui consueti sunt mala facere difficiliter possunt illa mala postponere & bene agere sicut vulpes consuete sunt fraudulenter viuere.

Vulpes tenetur respondere. la volpe sie obligada a respondere al lupo. pro labe furti. per la macula del robar. causa vocat la causa si la chiama. hic petit. questo lupo si domanda. illa negat. quella volpe si nega.

Respondere lupo pro furti labe tenetur
Vulpes: causa vocat: hic petit: illa negat.

Simius est iudex: docti non errat acumen
Iudicis, arcanum mentis in ore legit.

Simius est iudex. el simioto sie zudese. acumen iudicis docti non errat. la sutilita del zudese doto nõ falla. legit. i. animaduertit arcanum mentis in ore. si nota el secreto de la mente in la faza del lupo.

Fingit iudicium. El fenze la sententia. poscis. Tu domandi o lupo. q; est fraus poscere. Quello che in ganno a domandare. que pro & vis fidem de re. Tu voi la fede de la cosa q̃ ipsa fides negat. La quale essa fede sil nega.

Iudicium fingit: poscis quod poscere fraus est:
Uisq; fidem de re: quam negat ipsa fides.

Tu ben furta negas: tu bene furta negas
Liberet: hanc litem par domet: ira cadat.

Tu ben furta negas. tu bene furta: tu bã negbi li robamẽti. vsus puri: vite liberet: lo vsar piu puro de la vita si libera te. par domet hanc lite: la pase si domi ãsta q̃stiõ ira cadat. la ira si cade.

Simplicitas viri: fraus estq; puerpera falsi.
Esse solent vitæ dissona verba suæ.

Simplicita ẽ puerpera veri. La simplicita sie parturimento de la verita que pro et fraus est puerpera falsi: lo inganno sie vno parturire de la falsita. verba solent esse dissona sue vite. Le parole soleno essere discordanti a la sua vita.

Sordibus imbuti nequeunt dimittere sordes.
Fallere qui didicit: fallere semper auet.

Imbuti sordibus. Quelli che sono piene de puzzura. nequeunt dimittere sordes. Nõ pono lassar stare le puzure. supple ille semp auet fallere. Colui semp desidera de ingãnar. q; didicit fallere. El q̃ha iparato ad ingãnar.

De Viro & Mustella. Fabula. xl.

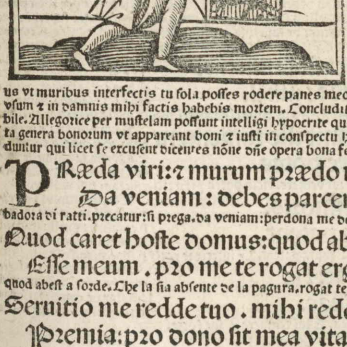

Hic ponit alia fabula cuius documentum est: q; nihil orna tũ opus alicuius quantũ bona voluntas & intentio recta operandi. Includitur etiã q; non semper merces tribuẽda est homini benefacienti q; aliquis interdũ benefacit alicui. tũ ille intendit nocere ei. Istud declaratur fabulose sic. quodam enim tpe mustela morabatur in domo cuiusdam viri que deuorauit omnes mures contigit aũt mustelam capi ab illo viro que capta rogabat veniam da mihi veniam q; per me tota domus tua liberata est: a muribus ergo fauto mihi & redde mi pi premia mei laboris: & sic vitam me am pro pretio meo. Quibus auditis ait vir gratiaꝫ actiões debentur menti & non operi: quasi diceret bona opera attendi er bona voluntate & intentione operãtis in vnde licet aliquis benefecerit alteri si tũ non intendat benefacere non cõsequetur indemeritum. q; hostis alicuius volens alteri nocere interdum prodest sibi sic licet tu mihi profueris & non tũ intendebas q; eras mihi hostis & etiaꝫ hostibus meis. s. muribus quos nec interfecisti causa mei sed causa tui. ipsi vsum & in damnis mihi factis habebis mortem. Concluditur ergo sola bona voluntas reddit opus meritorum & laudabile. Allegorice per mustelam possunt intelligi hypocrite qui propter laudem humanam fingunt se deuotos faciẽdo multa genera bonorum vt apparent boni & iusti in conspectu hominum tandem per mortes deprehensi damnatur & igni traduntur qui licet se excusent dicentes nõne dise opera bona fecimus dñs respondet nescio vos q; non pp laudem temporalem fecistis illa.

Mustela prada viri: la bella presagia del homo. q; pro & predo murum. Et rogadora di ratti. precatur: si prega. da veniam: perdona me debes parcere. tu me dei perdonar. parce mihi. perdona a mi.

Præda viri: & murum prædo mustella precatur.
Da veniam: debes parcere parce mihi.

Domus fatetur esse meã la casa confessa esser mia. i. mea opera q; caret hoste: Che la manchi de inimigo quod abest a sorde. Che la sia absente de la pagura. rogat te pro me. la prega ti per mi: ergo faue. adoncha fauorezame.

Quod caret hoste domus: quod abest a sorde: fatetur
Esse meum. pro me te rogat ergo faue.

Redde me tuo seruitio. Rademi a la tua seruitu. redde premia laboris mihi. rende i pmij de la fadiga a mi. mea vita. sit p tuo dona: sie p lo tuo dono.

Seruitio me redde tuo. mihi redde laboris.
Premia: pro dono sit mea vita tuo.

Ille refert operum debetur gratia menti.
Non operis gratum mens bona reddit opus.

Ille refert. Quello homo si respõde. gratia operum debetur menti. la gratia d le opere sie obligada a la mente non operi. s. debet. non e obligada a la opera. mens bona reddit opus gratũ. la mẽte bona si fa la opera grata.

Nemo licet prosit: nisi vult prodesse: meretur.
Nam prodesse potest hostis obesse putans.

Nemo meretur licet prosit. nessuno merita benchel zoui: nisi vult prodesse: se non vole zouar se non ha animo de zouar. nam: peroche. hostis putans obesse: lo inimigo pensando de nosere. potest prodesse. po zouare.

Cum mihi prodesses: mihi non prodesse volebas.
Hostibus ipsa meis: ⁊ meus hostis eras.

Non volebas prodesse mihi: tu non voleui zouare a mi. cum prodesses mihi. Quanto zoui a mi. ipse eras hostis meis hostibus: tu eri inimiga a li mei inimici. ⁊ meus hostis supple eras. Et si eri mio inimigo.

Non mihi monstra necans. sed eras tibi prouida soli.
Sic panem poteras rodere sola meum.

Tu necans monstra: tu amazando i miraculi. i. rati non eras prouida mihi: tu non eri proueduta, tibi solit: ma tu eri proueduta: a ti sola. sic sola: cosi ti sola poteras rodere meum panem: tu podeui rosegar el mio pane.

Pane meo pinguis mihi da pinguedinis vsum.
Damnis penso necem. digna perire peri.

Tu piguis: ti grassa. meo pane, per lo mio pane, da vsum. i. vtilitatem pinguedinis mihi, dame lo vsare. i. la vtilita de la grassezza a mi. penso necem dãnis. Jo balanzo sine compenso la morte per dãni. tu digna perire: tu degna de morire peri more.

Nil decorat factum: nisi facti sola voluntas.
Non operis fructum: sed noto mentis opus.

Nil decorat factum. nessuna cosa orna el fatto. nisi sola voluntas facti. se non la sola voluntade del fare non noto fructum operis. non noto el fructo de lopera. sed ma noto opus mentis. io noto la opera de la mente.

De Rana tumente: ⁊ Boue. Fabula. xlj.

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est ꝙ minor non debet se comparare maiori qꝛ cõparationes sunt odiose. Concluditur ẽt ꝙ superbia pauperum est multuꝫ vituperanda qꝛ frequẽter obest istud declaratur fabulose per ranã quodam enim tpe rana ex palude egressa vidit magnum bouem in pascuis cui volens esse similis incepit se inflare dicens pauulis suis in inspicite me ⁊ videte si iam sum equalis boui. cui noti dixerũt, o mater noli tumere ⁊ inflare te qs respectu bouis nihil es: ⁊ tunc secundo magis inflauit se dicens quanta modo vobis video: qui respondentes dixerunt tu nullo modo potes esse equalis sed potius rumperis media propter nimiam inflationem: rana audiens multum irascebatur: ⁊ tertio se inflauit adeo ꝙ media crepauit vnde ⁊ viscera eius rupta est effluxerunt. Patet ergo quod minor non debet se comparare maiori. Allegorice per ranã potest intelligi superbus per natum eius conscientia superbi: que ipsum de superbia ⁊ mentis elatione redarguit qui cuꝫ non desistit: sed magis eleuatur in superbia: ⁊ sic tãdẽ corrũpit.

AEquari vult rana boui. tumet illa. tumenti
Natus ait cessa: pro boue tota nihil.

Rana vult equari boui. la rana si se vole ingualare al boue. il la tumet. quella rana. si se sgonfia. natus ait tumenti. el fiolo si disse a colei che si sgonfiaua. cessa tu tota nihil. s. es ꝓ boue cessa. tu sei niente in comparatione del bo.

Rana dolet magis atqꝫ tumet: premit ille tumentem
Vincere non poteris: victa perire potes.

Rana dolet: la rana si se dole. atqꝫ magis tumet. si se sgonfia meglio. ille premit tumentez. quello fiolo si calcha quella che si sgonfia. non poteris vincere. tu non porai venzere. victa potes perire: ti vincta ti poi morire.

Tertius iratam vexat tumor: illa tumoris.
Copia scindit eam viscera rupta patent.

Tertius tumor. el tertio sgonfiare. vexat iratam si conturba quella irada. il la copia tumoris. Quella abundantia de sgonfiare. scindit eam. si schiepa quella viscera. rupta patent. Le interiore rotte si sono manifeste.

Cum maiore minor conferri desinat: ⁊ se
Consulat ⁊ vires temperet ipse suas.

Minor desinat conferre cum maiore. El minor si lassi star de compararse con lo mazore ⁊ consulat se. Et domanda conselio da si medesimo. ⁊ ipse temperet suas vires. E lui tempere le sue forze.

De Leone: ⁊ Pastore. Fabula. xlij.

Hic ponit aliam fabulam cuius documentum est qd tem
poris longeuitas non debet delere beneficium acceptum sed
omni tempore qui beneficium accepit tenetur esse memor be
neficij accepti iuxta dictum fenece dicentis in libro de bene-
ficijs. Obliuisci beneficij accepti est animi malignātis. Istud
declarantur nobis per quendam opinionem ⁊ leonem. Quo
dam enim tēpore. leo pertransiens syluam per loca spinosa
causa prede capiende pedem suum in spinis adeo vulnerauit
q vlterius procedere non potuit: Leo vero sic vulneratus
huc atq illuc circuiens remedium sui doloris quesiuit ipse
vero sic deselatus vidit quendam pastorem ouium curaz sui
gregis in vicino nemore agentem hunc leo aggrediens mede
lam sperans pedem ipsi ostendit. pastor autem cognita dolo
ris causa pedem apprehendens spinam cum sanie extraxit
leo autem sic curatus grates quas natura concessit submis
so capite ⁊ blando sue caude motu medico suo dedit ⁊ sic a
pastore recessit sed acceptum beneficium in corde suo retinuit
contigit aūt postea quod iste leo fuit captus a Romanis ⁊
clausus in quodam castello cum multis alijs feris: ⁊ leonibus in q ⁊ malefactores intrudebantur a leonibus deuoran
di. Unde contigit q idem pastor coram rege de quodam crimine accusaretur qui iudicio regis in locum damnatoꝝ mis
sus est a leonibus deuorandus. Leo autem medicum suum sentiens digno quo potuit obsequio veneratur ⁊ alios leo
nes in ipsum seuire volentes placauit ⁊ sic medicum suum a dentibus leonum ⁊ ferarum defendit. Hoc autez videntes
romani mirabantur valde vnde ammiratione ⁊ pietate moti ambos. s. leonem ⁊ pastorem dimiserunt quo facto leo re-
dit ad syluam ⁊ pastor ad domum suam. Concluditur ergo q semper bonū est benefacere ⁊ beneficij reminisci qz mutuis
beneficijs fouetur amicitia ⁊ nullis crescit discordia. Notandum etiam q sm quosdam presens text. non intendit fabulā
sed verā hystoriā: qz hic nihil ponitur q includit īpossibilitatē credēdi. Hāc hystoriā scriptis mādauit Aulus Gellius.

SOllicitus prædæ currit leo spina leonem.
Vulnerat. offendit in pede mersa pedem.

Leo solicitus prede. El leone affanado per la presagia. currit: si corre. spina mersa in pede vulnera-
tionem. la spina inficata in lo pede si ferisse el leone. subaudi ⁊ offendit pedem. E si offende el pede del leone.

Fit mora de cursu: leuitas improuida lapsum.
Sæpe facit: læso stat pede turba pedum.

Mora fit de cursu. Lo indusiar si fatto del correr leuitas improuida: la leze reza desprouida: sepe facit
lapsum. spesse volte fa caschar. turba pedum stat. la moltitudine di piedi si sta. leso pede habiando offeso el pe.

Vix ægrum sinit ire dolor: saniemq; fatetur.
Maior idem loquitur vulneris ipse dolor.

Vix dolor sinit ire egrū: a pena chel dolor si lassa andar lo amalado. que pro ⁊ fatetur saniem. E confessa
marza. ipse dolor vulneris maior. Quello dolor mazor de la piaga. loquitur idem. Se parla quella medesima cosa.

Cum læsis miseros: fortuna: medetur eisdem.
Hoc est: cur medicum plaga leonis habet.

Fortuna medetur eiusdem. la fortuna si medega quelli medesmi. cum: lesit miseros. Qñ lha offeso li
homini desgratiadi. hoc est: questo sie. cur plaga leonis. Perche la piagha del leone. habet medicum: Si ha el medico.

Nam leo pastorem reperit: pastorq; leoni
Pro dape tendit ouem: respuit ille dapem.

Nam: peroche. leo reperit pastorem. El leone si troua el pastore que pro ⁊ pastor tendit ouem leoni. Lo pa-
store la pegora se porze al leon: pro dape. In loco de viuauda. ille respuit ouem. Colui refuda la pegora.

Supplicat: ⁊ plagam tenso pede monstrat: ⁊ illum.
Orat opem: pastor vulnera soluit acu.

Supple leo supplicat. El leon se humilia. ⁊ monstrat plagam. Et si mostra la piaga. tenso pede. habiā
do disteso el pe. ⁊ orat opem illi. s. pede. E si prega secorso a quello pede. pastor soluit vulnera acu. El pastor se aperisci le piaghe con la guchia.

Exit cum sanie dolor: ⁊ res causa doloris.
Hic blando medicam circuit ore manum.

Dolor exit cum sanie. el dolor se insisse con la marza res. E la cosa. appositi
ue causa doloris. Causa del dolor. hic: questo leone. circuit manum medicam. Si circunda le mane che lo hauea mede-
gato. ora blando. Con la boccha losengheuola.

Sospes abit: meritiq; notas in corpore signat.
Tempore celari gratia firma nequit.

Supple leo abit sospes El leone se partite sano e saluo que pro ⁊ signat notas. meriti in corde. e si si
gilla i segni del beneficio in el core. gratia firma. lo amor fermo nequit celare tpe: non po esser guasto. i. desmentighado per tempo.

Sic leo vincla subit: romanæ gloria prædæ
Hunc habet: ⁊ multa miscet arena feras.

Sic: cosi. leo subit vincla. El leon si intra in li legami. i. in li lazi. gloria pre
de romane. la gloria de la presagia Romana. habet hunc. s. leonem. Si na questo leone: ⁊ areua. El ratto miscet multas

feras. Se mescola molte bestie saluatiche.

Ecce necis pœnam pastori culpa propinat.
Clauditur in medijs: ⁊ datur esca feris.

Ecce: eccote culpa ꝓpinat penam necis pastori: La colpa si da el beuere la morte al Pastore. clauditur in medijs feris. El vien serado in mezo de le bestie saluatiche. ⁊ datur esca. ⁊ si li viene dato manzare.

Hunc leo presentit: petit hunc. timet ille timenti.
Hæc fera blanditur. sperat abitq; timor.

Leo presentit hunc. s. pastorez. El leon: si se acorge de questo pastor. petit hunc. Si va da costui ille timet. Questo pastor si teme. hec fera blanditur timenti. Questa bestia si losenga el pastor che hauea pagura. sperat: ha speranza. que pro ⁊ timor abit: la pagura si se parte.

Nil feritatis habens ludit fera. cauda resultat.
Dum fera mansuescit: se negat esse feram.

Fera. s. leo habens nil feritatis: La bestia. i. el leon habiãdo niẽte de crudelitade. ludit: Si scriza. cauda resultat. la coua si salta. negat se esse feraz. ⁊ nega de esser bestia. dũ fera mãsuescit: qñ la bestia si diuẽta mãsueta.

Hunc tenet. hunc lingit: pensatq; salute salutem.
Nulla sinit fieri vulnera: nulla facit.

Supple leo tenet hũc: El leone tene questo pastore. lingit hunc: El lenze questo que pro et pẽsa salutem salute. Si balanza la salute. con la salute. sinit fieri nulla vulnera non lassar far alcune piage.

Roma stupet: parcitq; viro parcitq; leoni.
Hic redit in syluas: ⁊ redit ille domum.

Roma stupet: la roma si se marauiglia. q̃ ꝓ ⁊ parcit viro: Si perdona a lhomo. que pro et parcit leoni: si perdona al leon: hic: questo leon. redit in syluas. si retorna nelle sylue. ⁊ ille pastor redit domuz. quello pastor si ritorna a casa.

Non debet meritum turpis delere vetustas.
Accepti memores nos decet esse boni.

Vetustas turpis: la vechieza bruta non debet delere meritum: non de guastar. i. simenticarse del beneficio decet nos esse memores: el sta ben a noi essere recordeuoli. boni accepti. del ben receuuto

De Leone: ⁊ Equo. Fabula. xliij.

Hic ponitur alia fabula cuius documentuz est. ꝙ nullus debet se fingere talem qualem non est: ne loquens ⁊ malum Includitur etiam ꝙ betendens sepe suffert malum ꝙ intendebat. Istud ostenditur per leonem ⁊ equuz quodam enim tẽpore stetit equus in pascuis ⁊ ecce leo p̃de cupidus ex improuiso superuenit: quem vt vidit equus graui metu ꝑplexus ait intra se. Angustie mihi vndiqz ⁊ quo fugiendum sit ignoro. Leoni. n. resistere tutum non est tergum etiam prebere periculosum est. Cogitans autem equus leonem, pium esse ⁊ misericordem simulato languore hinnire cepit ⁊ leoni appropinquanti pedem dextrum quem lesum dixit ostentabat. leo autem paulatiz accedens doloris causam inquisiuit. Cui equus spinaz habeo in posteriori pede. que nisi eijciatur vel mortẽ mihi inferret. vel officium me priuauit ⁊ piu te quesitum fortuna iam mihi presentauit rogo ergo te vt curam pedi meo adhibeas. leo autem solita pietate motus accedens retropedem apprehensit doloris causaz inquirendo. Sed fallax equus frontem leonis pede suo adeo concussit ⁊ ad terram semiuiuus cecidit ⁊ leone sic prostrato: equus velociter aufugit. leo vero in extasi positus cum post longam moram vribus receptis caput creuisset: ⁊ circunquaq; respiciens equũ non vidisset: ait intra se. merito hec patior qr mentiebar me esse amicum cum tñ inimicus essem. Caueat ergo sibi quisq; ne alteri noceat verbo vel facto quod corde non tendit nec ostendat se amicum cum sit inimicus ne sic sibi contigat sicut leoni contigit. Moraliter nullus debet peruersis misereri nec iniquos fauere: qr quanto plus fauetur tanto innocentes inueniuntur.

Tondet equus pratũ: petit hunc leo: causa leonez
Hæc mouet: vt fiat esca leonis equus.

Equus tondet pratuz: el cauallo si pasce el prato leo perit hunc. El leon si va da q̃sto cauallo. Hec causa mouet leonem: questa causa si moue el leon. vt equus fiat esca leonis: Acio chel caual deuenti cibo del leon.

Inquit equo. mi frater aue. fruor arte medendi.
Et comes: ⁊ medicus sum tibi: paret equus.

Leo inquit equo: el leõ disse al caual. o mi frater o mio fratel, fruor arte medendi: e vso larte del medicar ⁊ suz comes tibi: ⁊ si son compagno a ti. ⁊ sum medico: ⁊ son medico: equus paret: el caual obedisse.

Sentit enim fraudes: ⁊ fraudi fraude resistit:
Corde prius texens retia cordis ait.

Enim: poche sentit fraudes: el se acorge de li iganni. ⁊ resistit fraude fraudi: e si ꝯtrasta a lo ingãno cõ lo inganno

lo ingãno. ille, terẽs prius retia cordis. Lolui tellendo primamẽte le rete del core. aiti:el disse. s.le parole che seguitano.

Quæsitus:placidusq; venis:te temporis offert.
Gratia:te rogitat pes mihi sente grauis.

Tu venis quesitus. Tu vien cercada. que pro ꝛ placidus. e piaceuol. gratia te poris offert te: la gratia del tempo si te presenta. pes grauis sente:el pe molesto per la spina. rogat te mihi. se prega te ami:cioe che tu me voglia secorrere.

Nic fauet:instat equo:subiecto vertice calcem.
Imprimit:ꝛ sopit membra leonis equus.

Nic fauet. questo leon si fauorega. instat. equo:el ista al cauallo supple equꝰ impꝛimit calcem. el caual si ge da vno calzo. subiecto vertice:habiando sottomesso la cima :cioe de la testa. ꝛ equus sopit membra leonis:ꝛ lo cauallo si dormenta i membri del leone.

Vir fugit ille sopor: vir audet vita reuerti:
Vir leo colla mouens respicit.hostis abest.

Vir ille sopor fugit. A pena che quello dormẽtar se ne va. vir vita audet reuerti. a pena che la vita ha ardimento de retornar: vir leo mouens colla. A pena chel leon mouando el collo:respicit:si guarda indreto. hostia abest:lo inimigo se absente.

Sic leo se damnat.patior pro crimine pœnam.
Nam gessi speciem pacis:ꝛ hostis eram.

Sic:cosi. leo damnat:el leone si cõdãna se. patior:penam pro crimine: e suppor lo la pena per lo peccato. nam peroche. gessi speciem pacis. io ho portato la apparentia de la pace. ꝛ eram hostis: e si era inimigo.

Quod non es : non esse velis:quod es:esse fatere.
Est male : quod non est : qui finit esse : quod est.

Non velis esse. non voglia esser. q; non es. Quello tu non sei. fatere esse q; quod est el confessa de essere quello tu sei. est male supple velle esse quod non est:e le mal volere essere quello che non e qui. finit est el qual lassa star de esser quello che lle.

De Equo:ꝛ Asello. Fabula. xliiij.

Hic ponitur alia fabula cuius decumẽtum est q; nullus debent despicere pauperes q; fortuna potest mutari q enim nunc est pauper potest fieri diues. Includitur etiam q; nullus debet superbire propter abundantiam bonorum tẽporalium. Breuis enim hora illos priuare potest. Illud declaratur fabulose per asinum ꝛ equum. Quodã enim tpe quidaꝫ asinus ꝛ tardus graue portans onus in dorso suo obuiant cuidam equo nobili ꝛ phalerato ornamẽtis decoris in qua dã via stricta adeo q; asinus non bene cedere poterat equo Quare equus indignatus cepit conuiciari asino sic dicens. O tu miser asine q̃o audes obuiare mihi ḋso tuo merito debuisses mihi cessisse. Asinus adt timens verecundus ꝛ tacitus recessit. postea contigit equum illum ad quedam spectaculum ire in quo volens fortiter currere rumpebat viscera sua. quare amplius ḋso suo non erat vtilis quare vendidit ipsum cuidam curtuccario ad trahendum bigas : vide ꝛ equus ille iugo maceratus decoꝛs amisit. Porro accidit q; predictus asinus huic equo bigam trahenti obuiaret:quem vt vidit asinus sic maceratum atq; detectum derisorie allocutus est ꝛ despectionis vbi. est modo tua superbia. de iure enim ꝛ merito hec patris. q; tpe pispero in mis inflatus eras superbis quare iusta ruina vẽdicat viles gradus elatiões. Includit ergo. q; nullus ds credere bonis fortune nec p illa superbire q; talia bona cito perdit.

Gaudet equus phaleris:freno sellaq; superbit.
Ista quidem vestit aureus arma nitor.

Equus gaudet phaleris. el cauallo si se alegra di ornamẽti superbit freno:ꝛ se super disse p la bria. q; pro ꝛ sella. ꝛ p la sella qdẽ. inuerita. nitor aureus. el splẽdor de oro. vestit iste arma. s.veste queste arme

Obstat asellus equo: vicus premit arctus asellum.
Erat onus:tardat natus:eundo labor.

Asellus obstat equo. lo asinello si cõtrasta al caual lo. vicus arctos:la contrada stricta. premit asellum si calca. s.strenze lo asinello onus erat. el cargo. se perturba. labor: natus. la fatiga nassuda. eundo. per lo andare. tardat tarda.

Quod sibi claudat iter:sonipes inclamat asello.
Occurris domino vilis aselle tuo.

Sonipes. el cauallo. inclamat asello. si crida a la finello. q; claudat iter sibi che serra el camino a se:o aselle vilis. o asinello vile. occurris tuo domino. tu vien incontra al tuo messer.

Vir tibi do veniam de tanti crimine fastus.
Cui via danda fuit libera:dignus eram.

Vir tibi do veniam tibi. a pena che perdono a ti. de crimine tanti fastus. Del peccato de tanta superbia eram dignus. era degno cui via fuit danda libera. alqual la via era da esser data libera.

Subticet ille timens. mutusq; pudore silendo.
Tutior: ⁊ surda præterit aure minas.

Ille. s. asellus timens. quello asinello hauẽdo paura si tace. ⁊ ille. s. asellus mutus pudore. Et quello asinello muto per vergogna. preterit tutior minas. s. equi silendo. Si scorre via piu seguro tacendo aure surda. Con la orecchia sorda. id est monstrando de non sentire.

Sessor equi declinat equo: dum vincere certat.
Vincitur: ⁊ cursum viscera rupta negant.

Sessor equi. Colui che sentaua a cauallo. declinat equo. Si dismonta da cauallo. vincitur. el vien vento. dum certat vincere. qũ el combatte p venzere. ⁊ viscera rupta negant cursum. E le interiore rotte negano el correre.

Priuatur phaleris: auro priuatur honesto.
Nunc premit assiduo rheda cruenta iugo.

Priuatur phaleris. vie priuado de li ornamenti. priuatur auro honesto: ⁊ vien priuato del ore honesto. rheda. i. currus cruenta. la carẽta sanguinenta. premit hunc. s. equũ. Si preme q̃sto cauallo. iugo assiduo. Con lo sono continuo.

Huic acuit tergum macies: labor vlcerat armos.
Nunc videt: inq; iocos audet asellus iners.

Macies acuit tergũ huie s. equo la magreza fa aguzo el dosso al cauallo. labor vlcerat armos. la fatiga li rompe le spalle. iners asellus videt hunc. El pegro asinello vide questo: cioe cauallo que. i. ⁊ audet iocos. ha ardimento de parlar queste parole che sequitano in deluisione del cauallo.

Dic sodes: vbi sella nitens. vbi nobile frenum?
Cur est hæc macies: cur fugit ille nitor?

Dic sodes. dime compagno. vbi sella nitens. s. est. doue e la sella polita. vbi nobile frenum. s. est. doue e la nobile bria. cur hec est macies. Perche sei cosi macro. cur fugit ille nitor: perche fuge quella bellezza.

Cur manet hic gemitus? cur illa superbia fugit?
Vindicat elatos iusta ruina gradus.

Dic gemitus. questo pianto. cur manet. i. tecum. perche e restado con ti. illa superbia: cur fugit. quella superbia: perche e fugita. digna ruina. la digna ruina vindicat gradꝰ elatos: si humilia li etade: siue li gradi de li superbi.

Stare diu nec vis: nec bonor: nec forma: nec ætas.
Sufficit: in mundo plus tamen ista placent.

Nec vis: nec homo: nec forma: nec etas sufficit diu stare. ne forza: ne bonor ne bellezza: ne eta po star longo tempo. tamen ista plus placet in mundo. nientedimanco queste cose piu che laltre piaseno in questo mondo.

Viue diu: sed viue miser: sociosq; minores
Disce pati: risum det tua vita mihi.

Viue diu: viue longo tẽpo. sed viue miser. Ma viue miseramente. i. nonviue da superbo. que p ⁊ vise pati socios minores. Impara a sopportar li cõpagni minori de ti. tua vita det risum mihi. la tua vita me fia causa de ridere a mi.

Pennatis ne crede bonis: te nulla potestas.
In miseros armet: nam miser esse potes.

Ne crede bonis pẽnatis nõ te afidar ne li beni lesi evolatile. nulla potestas armet te in miseros. niuna potesta te induca a cõbattere cõtra li poueri. nã potes esse miser: imperoche anchora ti poi esser misero ⁊ pouerello.

De Auibus: ⁊ Quadrupedibus. Fabula. xlv.

Hic ponitur alia fabula: cuius documentum est. q; homo probus non debet alienos preferre suis vicinis: qꝛ sepe contingit homines alienis adherentes ⁊ suos deserentes damna pati ⁊ pericula. Ineluditur etiaꝫ q; valde difficile est seruire duobus dominis contrariis. iuxta illud euangelii. Nemo potest duobus dominis seruire istud declaraẽ nobis fabulose qꝛ quodam tempore animalia quadrupeda ⁊ volatilia super dignitate sua discrepantes bellum sibi indixerunt. Cũq; aliquam diu bellatum esset incepit exercitus auium timere. quod videns vespertilio castra aduersa petit sua de relinquendo. Hoc videns aliqua per auium exercitum confortauit adeo quod aues tandem victoriam obtinerunt. bellum autem per acto vespertilio de perfidia sua ac turpi fuga cotam rege fuit accusat. vnde ⁊ sententia contra eam lata est q; pennis suis spolietur: ⁊ in perpetuum a consortio bestiarum ⁊ volatilium sequestretur ⁊ nisi tempore nocturno volaret. concluditur ergo q; nullus bonus ciuis debet se apponere suis conciuibus. ⁊ adherere hostibus. Allegorice per volatilia boni angeli possunt intelligi per quadrupedia mali angeli. Moraliter hec fabula tangit leues ⁊ perfidos homines qui vespertilioni assimilantur vtraq; partem sectando.

Quadrupedes pugnant auibus: victoria nutat:
Spes onerata metu vexat vtrunq; gregez.

Quadrupedes: li anima li da quattro pedi. pugnãt auibus. Cõbatteno con li oselli. victoria nutat. La victoria

victoria vacilla: cioe che ne luno: ne laltro sapeua de vincere. spes onerata metu. la speranza miscolata con paura. verat vtrunqz gregem. Agita sine contrista luno e laltro grege. cioe de li oselli: ⁊ deli animali da quatro piedi.

Linquit aues: quæ sumit auis de vespere nomen:
Nec timet oppositi castra iuuare ducis.

Auis que sumit nomē de vespere. la osella che e nominata da le fere. i. vespertilio. la notola. inquit aues. abandona li oselli. nec timet iuuare castra chori oppositi. ne ha pagura aiutare el campo de la compagnia aduersa. idest di animali da quatro piedi.

Armat aues Aquilæ virtus: ⁊ viribus implet:
Et monitu: torpent altera turba metu.

Virtus aquile armat aues. la virtu de laquila fortifica li oselli. ⁊ implet viribus ⁊ monitu. Et li ipisse de forze ⁊ admonitione. i. auisamenti. altera turba. laltra moltitudine: cioe li animali da quatro piedi. torpet metu: trema di pagura.

Amplexatur aues vlnis victoria lætis.
Pro titulo pœnam transfuga sumit auis.

Victoria ampleratur aues letis vinis: la victoria abrazza li oselli con gli brazzi allegri. auis transflige: la osella fugitiua. sumit penam pro titulo. receue pena per la laude sua per antiphrasim.

Vellere nuda suo pro plumis vulnera vestit.
Edictumq̄ subit: ne nisi nocte volet.

Auis nudo suo vellere: la osella sopradicta: nuda de la pelle vestit vulnera pro penis: receuete piage per le pene. Et subit edictum e receue commandamento. ne volet nisi nocte: che non vola: se non de nocte.

Non bonus est ciuis: qui prefert ciuibus hostem
Vtiliter seruit nemo duobus heris.

Ille qui prefert hostem ciuibus non est bonus ciuis: colui che prepone linimico ali ꝓprij citadini nō i bon citadino. seruit nemo vtiliter duobus heris: niuno serue con vtilita a doi signori.

De Philomena: ⁊ Accipitre. Fabula. xlvj.

Hic ponitur alia fabula cuius documetum est ꝙ homines peruerse viuentes sepe mala morte moriuntur vt plurimum talis est finis hoīum: quales eoꝝ vita fuit. Istud declarat̄ ꝑ philomenam: ⁊ accipitrem. quodam. n. tpe philomenā sedens in arbore dulciter cantauit ad complacenduz sibi ipsi ⁊ pullis suis. Quod videns accipiter inuasit pullos philomene. vnde ipsa humiliter rogauit accipitrē: vt pullis suis parceret: cui accipiter respondit. nec preci: nec p̄tio me flectere poteris: sed tantū dulci cātu. quo audito philomena dulciter cantare incepit: mente tñ dolebat accipiter autem non contentus de cantu eius dixit. cantus tuus sordet in auribus meis: ⁊ mox pullos philomene lacerauit ipsa vident: ⁊ desuper dolente. postea aūt contigit. ꝙ auceps istū accipitrē suis laqueis captū occideret ⁊ sic dignam pro delicto dedit penā. Moraliter per philomenā possunt intellgi boni per accipitrē ꝟo mali: ⁊ peruersi: qui frequenter bonos inuadunt ipsos tribulando. Tandē venit auceps. i. diabolus qui laqueis suis malos homines capit: ⁊ secum ad eterna suppliciaperducit.

Duz philomena sedet: studiū mouet oris amœni.
Sit sibi: sic nido visa placere suo.

Philomena mouet studium amen: la rosignola si moue lo canto de la bocha delecteuole. Dum sedet in arbore: dum mente che la zase su larbore: ⁊ est visa placere sic sibi: ⁊ cosi parse piasersi a se: ⁊ visa sic placere suo nido: ⁊ parsa cussi de piaser al nido suo.

Impedit accipiter nudum: pro pignore mater.
Supplicat: alter ait plus prece carmen amo.

Accipiter impedit nidū el sparauer si assalta el nido de la rosignola: mater supplicat pro pignore. i. pro filijs: la madre. i. la rosignola si pregha per li figlioli: alter ait. i. accipiter. El sparauer si disse ego amo carnem plus prece. Jo amo el verso. i. el cantare piu che lo pregare.

Nec prece nec precio: sed dulci flectere cantu.
Me potes: ille tacet: dulcius illa canit.

Supple accipiter ait: el sparauer si disse tu non potes me flectere p̄ce: nec p̄tio tu nō mi poi humiliare ne per preghere. ne per pretio. sed potes flectere me cantu dulci. ma tu mi poi humiliare con vno cantare amicabile. ille. s. accipiter tacet: Quello sparauere si tase. illa. s. philomena canit dulcius quella rosignola si canta piu suauemente.

Mente gemit: licet ore canat: cor eius anhelat:
Cuius mellifluum manat ab ore melos:

Illa. s. philomena gemit mente. Quella rosignola si suspira con la mente. licet cantet ore: benche la canti la bocha: cor cuius. s. philomene anhelat: El cor de quella rosignola si sta pien de angustia. ab ore eius. s. philomene manat melos mellifluum. da la bocha da la qual rosignola vsisse vno verso pien di mele. i. vno verso suaue.

Impia fatur auis. sordet modus iste canoris.
Et laniat natos matre vidente sua.

Auis impia. s. accipiter fa. lo ostello crudelo: cioe el sparauer si parla. ⁊ supple dicit: e si disse. iste modus canoris sordet. questo modo de cãtar si puzza. ⁊ laniat natos sua matre videte. ⁊ si straza li fioli vedãdo la madre sua

Mater obit: nec obire potest: sic viuit: vt ipsam.
Vincat vita necem: plus nece cladis habens.

Mater obit. i. vult obire: la madre vol mozir. nec potest obire. ne non po mozir. ⁊ viuit fictesi viue in questo modo vt vita vincat ipsa necem. Acio che la vita venza la insessa morte. habens plus cladis. i. pestis nece habiãdo piu de pestilentia: che de morte.

Cor matris patitur plus nati corpore corpus
Rodit auis rostro: cor fodit ense dolor.

Cor matris patit plus corpore nati. el cor d la madre patisse piu. che non fa el corpo del fiolo. ⁊ auis. s. accipiter rodit corpus rostro. el sparauer si rosega el corpo con lo becco. dolor fodit cor matris ense: ⁊ lo dolor si trapassa el cor de la madre con la spada.

Vestigat sua damna scelus: nam fraudibus vso
Aucupe fraudosam viscus inescat auem.

Scelus. i. crimen vestigat sua damna. el peccato si inuestiga i suoi dãni. nam viscus inescat. i. illa queat auem fraudosam. imperoche el visco si piglia el sparauer pien de inganni. aucupe vso fraudibus. hauendo lo vscelador vsadi li inganni.

Fine malo claudi mala vita meretur iniqui.
Qua capit insontes: se dolet arte capi.

Mala vita iniqui. s. hominis la mala vita de lhomo iniquo meretur claudi malo si fine merita de esser finita de catiuo fine. supple homo dolet se capi arte qua capit insontes: lhomo si dole esser pigliato con larte. i. ingamno. con loqual piglia li innocenti.

De Lupo: ⁊ Vulpe. Fabula. xlvij.

Dic auctor ponit aliã fabulã cuius documẽtũ est: q̃ homines mali. ⁊ peruersi semp alios bonus inuideat: ⁊ quã non possint aliqs nocere illis: quibus inuident: eo q̃ sint impotentes artem inueniunt qua possint aliquid de eorum bonis aufere. Sed sepius accidit vt quum aliis mala intulerint: ipsi in peiora ruant. Quod significatur nobis per vulpem: qui bonis lupi inuidebat. Accidit .n. vt quodam tempore lupus ducere otia in quadam spelunca. esset q̃ pues: ⁊ piguis cui cum vulpes vellet: adulari: vt ab illo facilius de eius bonis auferret. ⁊ non posset: accensa nimia inuidia: ⁊ dolore ad pastores profecta est. Cui vulpes ait. pastor si vis: iudicabo tibi tuum inimicum. s. lupum: qui iacet in quadam spelunca: quam tibi monstrabo. si illum occidere non recusabis. Hoc autẽ faciebat vulpes sperans mortuo lupo posse eius diuitiis gaudere. Quod etiam ei sic contigit. Sed paucis paractis diebꝰ euenit: vt ⁊ vulpes casse retineretur: ⁊ sic mozeretur. Que dixit ego patior penam hanc merito. quia alias semper malum insidiata fuy. Moraliter nobis innuitur per hoc. quod homines. qui sunt fallaces. ⁊ inuidi mortem alicui inferre conantur. ⁊ ipsi propterea propter peccatum inuidie mortem incurrant eternam.

Prada ditat lupum: illo
Facta cibo: vulpes inuidet ista mouet.

Prada ditat lupum: la robaria fa richo el lupo. lupus ducit ocia facta longo cibo. el lupo si i. ena i ri posi fatti longo per lo cibo. Vulpes inuidet. i. lupo: la vulpe ha inuidia a questo lupo. mouet ista. s. verba ⁊ moue queste parole che si ginitano.

Frater aue: miror: cur tanto tempore mecum.
Non fueris: nequeo non memor esse tui.

Aue frater. Dio te salui fratello. miror cur non fueris mecum tanto tempore: e me maraueglio perche tu non sia stato con mi gia tanto tempo. ego nequeo esse non memor tui. io non posso fare: che io nõ mi ricorda di te.

Ille refert: pro me vigilat tua cura precari.
Numina non cessar: ne mea vita ruat.

Ille supple lupus refert quello si disse. tua cura sub audi: licet vigilet pro me. ⁊ non cesset precari: benche la tua sollicitudine staga vigilante: ⁊ non cessi de pregar per mi. ne mea vita ruat: Acio che la mia vita nõ vẽga a mãcar.

Fraude tamen munita venis: falsoq̃ venenum.
Melle tegis: dolor est copia nostra tibi.

Tamen. nẽtedimãcho venis munita fraude. Tu viem carga de ingãno. q̃ p ⁊ regis veneni mele: tu copri el veneno cõ la mele. nostra copia. s. ciborum est dolor tibi: la nostra abundantia di cibi sie dolor a ti.

Extorquere paras aliquid furtumq̃ minaris.

Tu paras. i. queris extorquere

Sed mea furtiuam respuit esca gulam.

torquere aliquid: tu cerchi de cauar qualche cosa da mi. que pro ⁊ minaris furtum: e tu minazzi de robar. sed mea esca respuit gulam furtiuam: ma el cibo si rifuta la gola robadora.

Spreta redit spretam stimulat dolor: apta dolori.
Fraus subit: ad pecorum transmeat ipsa ducem.

Supple vulpes spreta redit: la volpe refudata si torna. dolor stimulat spretam: el dolor si stimula questa refudata fraus apta dolori subit: lo inganno atto al dolore si sotto intra. i. si seguita. ipsa s. vulpes transmeat ad ducem pecorum. i. pastorem: quella volpe si va dal pastore de le pegore.

Hunc monet his verbis. tua gratia numinis instar.
Sic mihi: namq; lupum dat mea cura tibi.

Supple vulpes monet hunc. s. pastorez his verbis la volpe auisa questo pastore con queste parole che seguitano. tua gratia sit mihi instar: numinis: la tua gratia. i. el tuo amore sie a mi in modo de vno Dio namq; : perche mea cura dat tibi lupum: la mia sollicitudine si te da el lupo a te. i. te consegna ne le mani.

Hostē perde tuum: tutus iacet hostis in antro.
Vir fauet: antra petit: hic necat ense lupum.

Supple vulpes inquit: la volpe si disse. perde tuū hostem. amazza el tuo nimigo: hostis. s. tuus iacet tutus in antro. El tuo nimigo si zase sicuro in la spelunca. vir fauet. L homo cioe il pastor si fauoreza. i. consente. petit antra: el va in le spelunche. hic. s. pastor necat lupum ense. questo pastor si amaza el lupo con la spada.

Ista lupi consumit opes: sed floret ad horam.
Vita nocens: vulpes casse retenta gemit.

Ista. s. vulpes consumit opes lupi. questa volpe si consuma le richezze del lupo. sed vita nocens. ma la vita che e nociua. floret ad horam. i. ad tempus. si fiorisse a tempo. siue a hore vulpes retenta casse gemit: la volpe pigliada in la taiola si gemisse.

Cur nocui? nocet ecce mihi nocuisse maligno.
Iure cado: cuius decidit arte lupus.

Cur nocui: perche cosa ho io nosesto. ecce. eccote. nocet mihi nocuisse maligno. s. lupo. El me nose a mi hauer nosesto al lupo. catiuo. cado iure. Jo casco. i. e moro per rasone. arte cuius lupus decidit: per larte de laqual el lupo e morto.

Viuere de rapto vitam rapit inuidus instans.
Alterius damnis in sua damna ruit.

Viuere de rapto: rapit vitam. El viuer de robamento ci roba la vita. inuidus instans damnis. alterius ruit in sua damna. lo inuidioso contrastando a li danni daltri casca in li soi proprij danni.

De Ceruo speculante in fonte. Fabula. xlviij.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentuz est ꝙ homines non debent intra se speculari in hoc mundo. i. considere in eo: qđ precepta dei paruipendant. Accidit. n. vt quodam tempore ceruus accedens ad fontem gratia sitiz sedandi: sed cum bibere speculabatur se in fonte: qui erat clarissimus: ⁊ cum videret cornua fronti suo innata esse admodum ramosa. ⁊ pulchra: ⁊ de illis nimiū gloriaretur: euenit vt ⁊ tibias suas inspicere: quas cum videret etiam macras ⁊ deformes: cepit tristari ⁊ esse mestus damnauitq; tibias tanquam inutiles ⁊ turpes. Cornua autem tanquam rem pulchram ⁊ proficuam laudabat. sed quum fugam arripere esset coactus: tibias quas damnauerat: cepit laudare: eo ꝙ earum indigeret auxilio: ⁊ sic cucurrit ad nemora in quorū ramis frondosis cum suis cornibus detinebatur quare venatores ipsum sequentes apprehenderūt: Concluditur ergo ꝙ nullus sapiēs debet vituperare ꝙ vtile est: nec laudare ꝙ est damnosum. Allegorice per ceruum intelligimus superbum qui plus declaratur in suis cornibus. i. diuitiis ⁊ honoribus quam in suis macris cruribus. i. quam in humanitate spiritus. ⁊ amore que faciunt hominem percurrere vitā mandatorum dei sed cum venerit homo ad extremitatem vite detinebitur per sua cornua ⁊ apprehendetur a canibus. i. a demonibus: ⁊ ad penas trahetur infernales.

Fons nitet argento similis: sitis arida ceruum
Hunc rapit: haurit aquas se speculatur aquis.

Fons nitet. La fontana resplende appositiue similis argento. Simile al argento. sitis arida rapit hūc ceruum. La sede secha mena qua lo ceruo. haurit aquas. Questo ceruo si beue de questa aqua. Speculatur se aquis. El se spechia in le aque.

Hunc beat hunc mulcet ramosæ gloria frontis:
Hunc premit: hunc lædit tibia macra pedum.

Gloria frontis ramose beat hūc ceruum. la gloria de la fronte ramose. i. li corni si fa questo Ceruo: esser beato. Et mulcet hunc. s. ceruum. Et si mitiga questo ceruo. tibia pedum macra ledit hunc. s. ceruum. la gamba di di magra offende. questo ceruo. ⁊ premit hunc. s. ceruum. Et si premisse questo ceruo. li da fastidio.

Ecce canes: tonat ira canum. timet illa. timenti
Fit fuga: culpati cruris odorat opem.

Ecce canes supple sunt: li cani sono qua. ira canuz latrat: la ira di cani si crida. ille timet. quello ceruo ha pagura fuga sit timenti. lo fugire vien fatto al ceruo: chi ha pagura. adorat opem cruris culpati. El prega el soccorso de la gāba vituperada.

Syluæ lustra subit: cornu retinente moratur.
Currere sic raptum cornua longa vetant.

Supple. ceruus subit lustra sylue. el ceruo si intra in la sylua spessa. moratur cornu remente. El se demora retegnando el corno cornua longa vetant sic raptum currere. li corni longhi nō lassano correre questo ceruo cosi pigliato.

Spernere: quod prosit: ⁊ amare: ꝙ opsit: ineptum est.
Quod prodest: fugimus ⁊ quod: amamus: obest.

Est ineptum. i. stultum amare quod obsit ⁊ spernere quod prosit. Le mata cosa amare quella che nose ⁊ despreciare quello che zoua. supple nos fuggimus ꝙ prodest. noi fuzemo quello che zoua. ⁊ amamus quod obest: ⁊ si amemo quello che nose.

De Muliere: ⁊ milite custodiente crucem. Fabula. xlix.

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est: ꝙ homines adhibendo nimiam fiduciaz in mulieribus sepissime defraudantur ⁊ magna patiuntur damna tā in vita q̄ in morte. Istud nobis declaratur fabulose quia quodam tempore vir quidam exutus humanis rebus traditus est sepulture: cuius vxor supstes sepulchꝝ eius frequenter visitabat. ⁊ lachrymas ⁊ gemit⁹ vehemēter effudit. ⁊ quasi semp mansit apud sepulchrum eodem ergo tempore quidam iniquus in furto deprehensus damnatus est suspendio erat autem damnatorum cuidam militi cura commissa. qui eos obseruare debuit: ne patibulo damnati tollerentur ⁊ sepelirentur contigit ergo hunc militem quadam nocte magna cruciari. siti. ⁊ ipse vndiq; circunspiciens clamore mulieris percepto ad eam cito cucurrit. ⁊ humiliter mulierem rogabat pro potu ad extinguendum sitim suam quod cum mulier fecisset reuersus est ad damnatorum custodiam. s. ad fures ⁊ ad alios damnatos sequenti vero nocte prefatus miles rediit ad dictam mulierem ⁊ iterum potum postulauit abeuntes ergo miles ⁊ mulier adinuicem dulcia eloquia inceperunt ardentes nimio amoris ardore. sed tandem milite reuertente ad patibulum fur clam sublatus est per amicos ⁊ sepultus contra legem patrie. quare multum doluit t mens culpam furis in caput proprium redundare. Rediit ergo tertio ad eandem mulierem tristis ⁊ mestus exponens causam huic mulieri. Mulier vero absq; longa deliberatione optimum dedit consilium pro milite. s. quod viri suus sepultus deberet extrahi de sepulchro: ⁊ supplere locum in patibulo. Ipsa ergo mulier vna cum milite ligabant corpus vir mortui ad restem patibuli. Et sic mansit miles in honore: ⁊ liber ac ense regis. propter quam. amicitiam durit miles hanc mulierem in vxorem. Dicit auctor in fine quod hec mulier pressit mortuos ⁊ viuos. Viuos quidem timore mortuos quidem pena: pena inquam quantum ad maritum sepultum. quem ipsa propriis manibus ad patibuluz ligauit. Pater ergo quod mulieres rarissime aliquid bene termina. at. eo quod ex natura sunt instabiles ⁊ cito cadunt ab vno proposito in aliud. Allegorice per mulierem potest intelligi anima rationalis per virum ipsum corporis castum ⁊ mundum. tandem venit mors. i. delectatio mundi ⁊ capit. i. ducit hominem ad peccata ⁊ trahit carnem ad vanitates. Sed mulier. i. anima residens circa tumulum plorat. ⁊ flet in nocte. i. in conscientia occulta tandem custos furis. i. bonus angelus visitat illum locum attendens illam contritionem ⁊ tandem ipsam animam contrahit in coniugem. i. in eternam beatitudinem.

Dum vir ⁊ vxor amant se: vxorem priuat amato.
Parca viro: nec eam priuat amore viri.

Parca priuat vxorem amato. s. viro: La morte si priua la femina de lo marito amato. dum vir ⁊ vxor amant se domentre chel marito ⁊ la donna si se amano. nec priuat eam amore viri: Ne non priua questa femina del amore del marito.

Coniugis amplectens tumulum pro coniuge vexat.
Ungue genas: oculos fletibus: ora sono.

Illa. s. mulier amplectens tumulum coniugis. Quella femina abrazando la sepultura del marito. vexat. i. laniat genas suas vngue: La straza le sue sguanze con le ongie. s. vexat oculos fletibus ⁊ si conturba li ochii con lachrime. ⁊ vexat ora sono. i. clamore. ⁊ si conturba la bocha con lo cridare.

Hanc iuuat ipse dolor. nequit hac de sede repelli.
Grandine: seu tenebris: seu prece: siue minis.

Ipse dolor iuuat hanc. s. mulierem. lo intenso dolor si dilecta a questa femina nequit repelli de hac fede: non po essere leuata da questa sedia. i. da questa cadrega. dico seu grandine seu tenebris seu prece siue minis. ouero per tempesta ouero per obscurita ouero per preghera ouero per menaze.

Ecce reum damnat iudex. crux horrida punit:
In cruce custodit tempore noctis eques.

Ecce: eccote. iudex damnat reum. s. furez. El zudese si condanna el colpeuole. i. el ladro crux horrida

punit. s. furem: la forcha si punisse el ladro. eques custodit. s. hunc suspensum in cruce: el cauallier si guarda questo apicato su le forche. tempore noctis in tempo de la nocte.

Hic sitit: ad tumulum vocat hunc ⁊ clamor: ⁊ ignis.
Orat eques munus. hæc dat: ⁊ ille bibit.

Hic. s. eques sitit: Questo cauallier ha sete. clamor. s. mulieris vocat hũc s. equitem ad timulum: El cridor de la femina si chiama questo cauallier a la sepultura. ⁊ ignis vocat hunc equitem ad tumulum: El cridor de la femina si chiama questo cauallier a la sepultura. ⁊ ignis vocat hũc equitem ad tumulũ. Et anchora el fogo si chiama q̃sto cauallier a la sepultura. supple eques orat munus aque. El cauallier si domanda el presente de aqua. hec. s. mulier dat. Et questa femina si gel da. ⁊ ille. s. eques bibit. E quel cauallier si beue.

Aegrum nectaries audet cor iungere verbis.
Hunc vocat ad primum cura timoris opus.

Supple mulier audet iungere cor egrum. s. afflictum propter plãctum: la femina si ha ardimento de conzonzer el cor affannato per lo piauzere verbis nectareis. s. equitis: a le parole pien di dolcezza del cauallier cura expositiue opus timoris. la solicitudine: cioe opera de pagura. vocat hanc. s. equitem ad primuz. si chama questo cauallier a la prima fiada.

Sed redit: ⁊ dulces monitus instillat amaro
Cordi: victa subit claustra doloris amor.

Sed eques redit. ma el cauallier si ritorna. ⁊ istillat. i. infert dulces monitus amaro cordi. s. mulieris. Et si inferisse i dolci auisamenti al cor amaro de la femina. amor subit claustra doloris victa: lo amor si intra in li interiori del dolore de la femina venti de lamore.

Vir metuens furem tolli: suspendia furis
Visit: sic viduam tactus amore petit.

Vir. i. eques metuẽs furem tolli. lo cauallier hauendo pagura: chel ladro sia tolto. visit suspendia furia. el visita la forcha del ladro: ⁊ sic eques tact⁹ amore petit viduã. Et cosi el cauallier tocco delamor da la vedoua.

Hanc ligat amplexu: fructum quoq; carpit amoris.
Hic redit ad furem: sed loca fure carent.

Supple eques ligat hanc amplexu. el cauallier si liga q̃sta femina con lo abrazare. que pro ⁊ carpit fructũ amoris. e si piglia i fructi de lamore hic. s. eques redit ad furem. Questo cauallier torna dal ladro: sed loca. i. crux carẽt fure. ma la forcha mancha del ladro.

Hic dolet: hoc questu dolor hic instigat amicam.
Non bene seruato fure timore premor.

Hic. s. eques dolet. i. tristatur: ⁊ questo cauallier si sta de mala voglia. hic dolor instigat amicam hoc q̃sta. questo dolor si instiga la femina con questo lamentar: primo timore non bene seruato fure: e son stimulato da la pagura per non hauer ben guardato el ladro.

Rex mihi seruandum dederat. me regius ensis
Terret: ⁊ excordem me iubet esse timor.

Rex dederat mihi seruãdum. El re me lo haueua dato in custodia. ensis regius terret me. la spada del re me fa pagura a mi. ⁊ timor iubet esse excordem. la pagura mi fa esser senza core. i. me fa essere de mala voglia.

Hæc ait inueni spem: quæ tibi suscitet artem:
Vir meus implebit in cruce furis onus.

Hec. s. mulier ait: questa femina si disse. inueni spem que suscitet artem. Jo ho trouado speranza laqual si troua la arte meus vir implebit onus furis in cruce. mio marito impira el peso del ladro su la forcha.

Ipsa viri bustum reserat: pro fure catenat
Ipsa virum: restem subligat ipsa viro.

Ipsa. s. mulier reserat. i. aperit bustum. i. sepulturã viri. questa femina se apre la sepoltura del marito. ipsa catenat virum pro fure. questa femina si cadena el marito in loco del ladro. ipse subligat restem viro: la infesta femina si liga la corda al marito.

Inquit tunc miles. nil feci dentibus ille:
Quem male seruaui: deficiebat enim.

Miles tunc inquit. El soldato alhora disse. nil feci. niente ho fatto. ille eniz imperoche quello. deficiebat dentibus. mancaua de denti. quem male seruaui. elqual ho mal guardato.

Ne timeas: inquit mulier: lapidemq; reuoluens
Dentes huic misero fregit in ore viri.

Mulier inquit. la donna disse. ne timeas. non temer. reuoluensq; lapidem: ⁊ reuoltando la preda. fregit dentes. Rompete li denti. huic misero: a questo infelice. in ore viri. in la bocha de lhomo.

Huic merito succumbit eques: succumbit amori
Illa nouo. ligat hos firmus amore torus.

Eques succumbit. i. succedit merito huic. s. viro mortuo. El caualliero si succede meritamẽte a questo homo morto. illa succumbit. i. succedit nouo amori. quella si succede lamore di nouo de questo cauallier. firmus torus hos ligat amore. vno letto firmo. i. matrimonial signa quelli doi con amore.

Sola premit viuosq; metu: pœnaq; sepultos

Sola femina premit viuos metu. la sol femina si

Fœmina: fœmineum non bene finit opus.

premisse. i. si punisse li viui con pagura. que pro ⁊ premuit sepultos pena. ⁊ si punisse i sepeliti con pena. opes femineum non bene finit. lopera de le femine non finisse bene.

De Meretrice: ⁊ Iuuene. Fabula. l.

Hic auctor ponit aliam fabulam: cuius documentum est: ꝙ meretricibus non est fides adhibenda. qꝛ licet dicant se amare iuuenes. tñ non amant eos: sed eoꝝ pecunias. Istud declarat de quadam muliere sic. Quodam enim tẽpore erat mulier quedam nomen thais consueta allicere iuuenes propter eoꝝ pecunias que elegit vnum valde deuotum. cui dixit. O care amice sum adeo inflamata tuo amore. ꝙ pre omnibus te diligo. quare rogo. vt sis meus amicus. qꝛ volo ꝑpetuis temporibus meis tibi obsequi immo tibi soli ⁊ nulli alteri volo seruare amicitiam ne credas ꝙ diligam propter munera tua. sed tu ipse. causa es amoris. Ille autez iuuenis ab ea forte ꝯsimilibus aliquando deceptus mox eius fraudem considerans: ait nescio. ꝙ diligis me ⁊ si scirẽ me a te diligi iteꝝ te diligere vellem sed considero me posse decipi sicut me priꝰ lingua tua decipit. ergo sicut a simili apis gustans amaritudinem semper vitat eam melius est: vt te penitus dimittam: qꝛ mulier est talis nature ꝙ fallere vult hodie si qua fefellit heri. Concluditur ergo: ꝙ si quis amauerit talem mulierem. sicut erat thais. ille remabitur ab ea non propter se sed propter munera sua. Allegorice per hanc mulierem potest intelligi vana spes lucri temporalis. ⁊ per hunc iuuenem intelligitur quilibet homo. qꝛ sicut iuuenis ꝑ mulierem decipitur sic per vanam spem lucri temporalis sepe homo decipitur. nam frequenter copia tẽporaliuꝫ. ĩpedit hoĩem a regno celesti.

ARte sua Thais iuuenes irretit amorem.
Fingit: ⁊ ex ficto fructus amore venit.

Thais. s. meretricem irreti iuuenes sua arte thais scilicet la meretrice si piglia i giouem con la sua arte. fingit amorem. la finge de esser innamorata: ⁊ fructus venit ex amore ficto. Et lo fructo. i. la vtilita vien da lamor ficto.

A multis fert multa procis: ex milibus vnum.
Eligit: huic veri spondet amoris opes:

Supple Thais fert. i. au fert multa a multis procis. thais meretrice si porta via molte cose da molti amanti. idest eligit vnum ex milibus. Ella si eleze vno fora de mille. ⁊ spondet opes veri amoris huic. E si promette le richezze del vero amore a questo solo.

Sum tua: sisq; meus. cupio plus omnibus vnum
Te volo: sed nolo munus habere tuum:

Supple Thais refert. Thais si disse. son tua: io son tua. que ꝓ ⁊ sis meus. Et ti voglia esser mia: ego cupio te vnum. Jo desidero te solo. plus omnibus: piu che tutti. ego volo te: io te voglio ti. sed volo habere tuum munus: ma non voglio hauer el tuo dono. i. la tua roba.

Percipit ille dolos: ⁊ fraudi fraude resistit
Es mea: sumq; tuus: nos decet æquus amor.

Ille percipit dolos. Colui si se acorge de li inganni. ⁊ resistit fraudi fraude: ⁊ contrasto a lo inganno de la meretrice con lo suo inganno. es mea. Tu se mia. que pro ⁊ suꝫ tuus. Et io sono tuo amore. equus amor decet nos. lo amor iusto sta ben a noi.

Viuere non vellem: nisi mecum viuere velles.
Tu mihi sola salus: tu mihi sola quies.

Ego non vellem viuere: io non vorei viuere. nisi velles viuere mecum. Se tu non voresti viuere con mi tu sola es salus mihi. tu sola sei la mia salute. tu sola sei el mio riposo.

Sed falli timeo: quia me tua lingua fefellit.
Præteriti ratio scire futura facit.

Sed ma. ego timeo falli. io ho pagura de esser ingannato. qꝛ tua lingua fefellit me. perche la tua lingua me ha ingannato. ratio preteriti facit scire futura. la rason del passato mi fa saper le cose che son per venire.

Vitat auis taxum: quam gustu sæpe probauit.
Fallere vult hodie: si qua fefellit heri.

Auis vitat taxum. La osella si schiua el taxo. q̃ sepe probauit gustu. laqual ha prouato con lo gustar. illa vult fallere hodie. quella vole ingannare hozi. si qua fefellit heri. si alcuna ha ingannato heri. i. altre fiade.

Thaida si quis amat: sua se non credat amari.
Thais amore carens munus amantis amat.

Ille credat se amari non se. Colui crede le sue cose esser amade non si. si quis amat Thaida. Se alchuno ama Thais meretrice. Thais carens amare amat munus amantis: Thais meretrice mancando de amor si ama el presente del amante.

De Patre: ⁊ Fiolo. Fabula. lj.

Hic ponit

Hic ponit aliam fabulā cuius documentum est: ꝙ homo qui habet alios erudire dz eis bona exempla ꝓponere etiaz minor dz cedere maiori: nec preceptis eius resistere. Istud nobis declaratur fabulose. Quodā enim tpe vir quidaz habuit sibi filiū rebellem: preceptis eius non obedientez: ꝙ videns pater ꝑꝑ delicta filij seruos suos increpauit: ⁊ castigauit vt per seruos filium suum increparet: ⁊ emēdaret ⁊ hoc faciens proposuit eis istam fabulam dicens: ꝙ erat quidaz rusticus: qui posuit vitulum ad aratrum: qui erare renuit adiunxit ergo sibi antiquum bouem ⁊ domituum. Qui erat consuetus precipiens ⁊ quod non multum araret neqz paruum fatigaret sed preberet bonum exemplū boui minori ⁊ sic bos minor ⁊ rebellis per bouē antiquū instrueretur ⁊ assuefieret in arando. A simili quilibet volens alteruz docere saltem in moribus dz ei proponere bona exempla tā in opere quā in sermone. Allegor ice per filium rebellē patri possunt intelligi peccatores non obedientes preceptis dei. ⁊ sic ēt ꝑ patrē intelliguntur spūales instructores. s. ꝑdicatores verbi diuini qui ꝑcedere pñt peccatores bonis exēplis ⁊ doctrinis proponēdo ēt vitam ⁊ exempla sanctoꝝ vt ipsi peccatores sic exēplo virtutis atracti vitam postponant erroneā.

EST pater: est genitus: hic patri credere nescit
Nam fugienda facit: ⁊ facienda fugit.

Pater est: el padre sie: natus est: el fiol sie. hic. s. filius nescit credere patri. Questo fiolo non sa credere al padre. s. non sa obedire. nam perche. facit fugienda: el fa le cose da fugire. ⁊ fugit facienda. e si fuge le cose che sono da fare.

Mens vaga discurrit: ⁊ menti consonat ætas.
Mentis: ⁊ ætatis turbine frena fugit.

Mens vaga. s. inuenies discurrit. la mente vagabunda del giouene. s. discorre. ⁊ etas consonat menti: ⁊ la etade si concorda con la mente. ⁊ fugit frena turbine mentis ⁊ etatis. ⁊ si fuge le breue per la volubilita de la mente de la etade.

Ira senis punit pro nati crimine seruos.
Instruit ista senem fabula nata sequi.

Ira senis punit. seruos pro crimine nati. la ira del vechio si punisse li serui per lo peccato del fiolo fabula nata sequi senem instruit ista. la fabula nasuta a seguitare el vecchio si insegna queste cose.

Cauta bouem: vitulumqꝫ manus supponit aratro.
Hic subit ille. iugum pellit: arator ait.

Manus cauta supponit bouem que pro ⁊ vituluz aratro. la man acorta si sottomette el bo. el vitello al arado hic. s. bos subit. Questo bo loro intra al zouo. ille. s. vitulus pellit iugum. Quello vitello si discaza el zouo dal suo collo. arator ait. i. que sequuntur. Lo arador si disse quelle parole che seguitano.

Gaude: lætus ara: quem domat vsus arandi:
A boue maiori discat arare minor

O bos gaude. O bo sta allegro. ara letus. Ara di bona voglia. dico supple tu quem vsus arandi donat. Dico ti elqual vso del arare si doma. bos minor discat arare boue maiori. El bo minore impara ad arare dal mazore.

Non placet: vt sudes: sed des exempla minori:
Qui pede. qui cornu pugnat abire iugo.

Non placet supple mihi vt sudes. El non me piase che sudi. s. per tropo lauorare. sed des exempla minori. Ma che tu daga exempio al minore. q pugnat abire iugo pede ⁊ cornu. Elqual si ꝯtrasta de partirse del zouo con lo pede ⁊ cō lo corno.

Sic domat in domitum domito boue cautus arator.
Sic veterem sequitur iunior ille bouem.

Arator cautus domat sic bouem indomitum. lo arador cauto si doma cosi el bo non domado. boue domito. con lo bo domado. ⁊ ille bos iunior sequitur sic bouem veterem: ⁊ cosi el bo zouene sequita cosi el bo vecchio.

Proficit exempli merito cautela docendi
Maioriqꝫ sua credat in arte minor.

Cautela docendi: proficit merito exempli. la cautela de insegnare si zoua per merito. i. mediante lo exempio. que pro ⁊ minor credat maiori in sua arte. Et lo minor si creda al mazor in sua arte.

De Uipera: ⁊ Lima. Fabula. lij.

Hic ponitur alia fabula que docet quod homo impotens non debet se sociare potentibus qr er hoc sepe damnum incurrit. Sed subditur q̃ fortis sepe vincitur a fortiori q̃ fabulose declarat sic. Quodam enim tpe vipera venit ad domum fabri causa cibum sumendi: ⁊ incepit rodere limá ferream: q̃ sentiens lima dixit. tu cuj̃s sis impotens non potes mihi nocere tuis morsibus: sed potius tu volens mihi nocere dices tuis dentibus qz sum durior quam tu sine comparatione aliqua. Nam possum terere massam ferreaj̃ in tenuem farinam: possum etiam plana perfozare perfozanda ergo tu es multus fatua q̃ tu opponis te mihi qz licet ego feriar a te: non tñ inde dolo. sed rideo: ⁊ poteris inde reportare vulnera. Moraliter debilis non opponat se fortiori. per limam intelligitur deus omnipotens. Per viperá vero stulti ⁊ peccatores qui se diuine opponunt voluntati p̃ sua peccata non tamen deo: sed solum sibi ipsis nocere possunt.

Vipera fabriles dapis anxia tendit in ædes.
Incipit hæc limam rodere lima loqui.

Vipera anxia. i. cupida dapis, tendit in edes fabriles. la serpa desiderosa dela viuanda si va in casa del fabro hec. s. vipera incipit rodere lima q̃ sequuntur.

Nescis posse meum: quæ sit mea gloria: nescis
Dente meo tereris: non ego dente tuo.

Tu nescis meum posse. Tu non sai el mio podere ⁊ nescis que sit mea gloria ⁊ non sai quale sia la mia gloria: tu tereris meo dente, tu vien frustrada con el mio dente. ⁊ ego non teror tuo dente. Et io non mi frusto per lo tuo dente.

In tenuem ferrum forti molo dente farinam:
Et cadit atritu multa farina meo.

Ego molo ferrum in tenuem farinam. io mafino el ferro in farina minuta. dente forti: con lo mio dente gagliardo. ⁊ multa farina cadit meo attritu: ⁊ assai farina casca per lo mio tradimento.

Ferrea potenti castigo tubera morsu:
Aspera plano: seco longa: forzanda forzo.

Ego castigo tubera ferrea. i. loca alta. Io castigo zoe abasso li loghi alti del ferro. morsu potenti. con lo morso potente. ego plano aspera. io spiano le cose aspere. ⁊ seco longa. Et si sego le cose longhe: ⁊ forzo forzanda. Et si facio li busi che son da fare.

Deliras igitur: cum dente minaris inermi
Rideo quod ferior: vulnera ferre gemis.

Igitur: adoncha. tu deliras: tu matezzi. q̃ pro quia minaris dente inermi. perche tu me menazi con lo dẽte debile. ego rideo q̃ ferior: io mene rido perche e son ferita. ⁊ tu gemis ferre vulnera. ⁊ tu pianzi a portar le ferite.

Fortem fortis amet nam fortem fortior angit:
Maiori timeat obuius ire minor.

Fortis amet fortem: el gaiardo ama el gaiardo. nam. perche. fortior angit fortem. el piu gaiardo si constrenze el gaiardo. minor timeat ire obuia maiori: el minor habia pagura andare incontra al major.

De Lupis: ⁊ Ouibus inuicem bellantibus. Fabula. liij.

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est. q̃ in tẽpore necessitatis tutum est habere defensores. ⁊ amicos cõcludit̃ et q̃ ciuitas vel oppidum sapientes habens consules cauere d̃z ne illos expellat vel in obsides mittat. Istud nobis declaratur fabulose. Quodã emz tpe oues. ⁊ lupi gerebant inter se bella oues quidẽ pro defensoribus habebant canes: ⁊ verueces. lupi aũt non habebãt aliquos defensores cum igitur lupi desperarent de victoria. miserunt suos legatos ad partem aduersas ad tractandũ de pace: ⁊ concordia. pacem aũt firmauerunt per obsides. Lupi ouibus suos miserunt catulos ⁊ oues contra suos dederunt satellites. Cũ igitur catuli lupoꝝ s̃m nature instinctum ceperunt vlulare lupi audientes hoc magno cum furore ad caulas ouium cucurrerunt dicentes. Jam cognouimus federa pacis statute a vobis esse fracta: quia catuli nostri. quo penes vos habetis ad nos clamant auxilium ⁊ defensionem a nobis implorantes. quare iam venimus cum furore illorum iniuriã vindicare. ⁊ sic oues omni destitute defensione succubuerunt.

Pugna lupus opponit oues: ouium q̃ satelles.
Est canis: est aries. hac ope fidit ouis

Pugna opponit oues lupus. El combatter si oppone le pegore a li lupi. canis est satelles ouium: el cane

sie capitanio.i.custode de le pegore.artes est satelles ouium:lo molton sie custode de le pegore.ouis fidit hac ope.s.canis ⁊ arietis:la pegora si se confida in lo soccorso de questi doi cioe del cane e del monton.

Palma diu dormit • desperat turba luporum:
Et simulans fœdus lædere tentat ouem.

Palma dormit diu.La victoria dorme longo tempo.turba luporum desperat.La compagna di lupi non ha speranza de venzer.⁊.s.turba luporum ⁊ simulans fedus:tentat ludere oues.Et la compagnia di lupi simulãdo de far patto.si tenta de offendere le pegore.

Fœdus vtrunq; fides iurato nomine firmat.
Id lupus:id simplex obside firmat ouis.

Fides firma vtrumq; fedus.la fede si firma luno ⁊ laltro patto iurato numine.Hauendo zurato per li dei lupus firmat id.El lupo si firma quella cosa ouis simplex firmat id.La pegora simplice.i.senza malitia si firma quella cosa obside.Con obstagio.

Datq; lupis malesana canes:recipitq; luporum•
Pignora: nec metuit:nec sua damna videt.

Que pro ⁊ ouis malesana dat canes lupis.e la pegora matta si sta da li cani a'li lupi.⁊ recipit pignora i.filios lupoꝝ.Et si receue i figlioli di lupi in scambio di cani:nec metuit.ne non ha pagura.nec videt sua damna.ne nõ vede i suoi danni.

Dum natura iubet natos vlulare lupinos:
Turba lupina furit.fœdera rupta querens.

Turba lupina furti:La cõpagnia di lupi si fa strepito.querẽs federa rupta s.esse lamentandose li patti esser rotti.dum pro quando natura lupina iubet docet natos lupinos vlulare.Quando la natura si insegna li fioli del lupo ad vlular.i.a far el verso del lupo.

Ergo pecus tutoris egens in viscera mergit.
Presida nuda suo sic tumulatur ouis.

Ergo pec⁹ egẽs tutoris ⁊ nuda suo p̃side mergit ꝓ mergit̃ i viscera.s.lupoꝝ: Adumq; la pegora mancando de defensor.Et essendo nuda de soprastante si vien impozada in le viscere di lupi.si ouis tumulatur.A questo modo la pegora vien sepelita.

Tutorem retinere suum tutissima res est.
Nam si tutor abest:hostis obesse potes.

Est res tutissima.E le vna cosa sicurissima.retinere suum tutorem.A retinere el suo defensor.non perche hostis potest obesse.Lo inimigo po noser.si tutor abest.Se lo defensor mancha.

De Securi: ⁊ Sylua. Fabula. liiij.

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est: ꝙ faber quidam in arte sua peritus securim fabricauerat:sed illius vsum manubrio proprio deficiente.habere non poterat.ille vero videns se opera ligni indigere.Quodã nemus adijt veniens itaq; ad nemus arbores super sua necessitate ꝯsuluit que rñderunt ipsi consiliũ ⁊ auxilium p̃stantes.cũ in vtroq; abundarent:lignorum itaq; vulgus principatum ⁊ regimen nemoris albe spine dederũt cuius bona erat gratia vt faber id ꝙ peteret obtineret.Rogata ergo dña nemoris ⁊ magistra benigne:annuit ⁊ precepit orno vt fabro subueniret.⁊ cito cum expediret.Ornus aũt cito paruit ⁊ fabro manubrio dedit.faber itaq; habito manubrio securis industriam in aliud experiri cepi.que laudem meruit ⁊ nemori obediẽs fuisset cõmendatum post hec omne genus lignoꝝ voluerat faber ⁊ detruncauerat quare tunc ardua quercus grani lesa vulnere molestias suas ⁊ plagas fraxino cõqueritur.que focia cladis ⁊ vulneruz lamentabili voce rñdit.merito ⁊ iuste super nos venit ista plaga.cum fabro inimico nostro consiliũ ⁊ auxilium dederimus.Moraliter hoc instruitur.ꝙ qui hostem suum munit ⁊ armat sibi ipsi damnum cladẽ insert.

Quo teneatur: eget nil ausa secare securis.
Armet eam lucus:vir rogat.ille fauet.

Securis nil ausa secare la secur nõ auẽdo ardimẽto d̃ taiar alcuna cosa.eget quo teneatur: Ha bisogno de quello per loqual se debia tenir.i.del manego.vir rogat.s.lucum vt lucus armet eam lhomo si prega el boscho che voglia armar quella secur.ille.s.lucus fauet:quello boscho si fauorem.i.obedisse.

Vir nemus impugnat:lassans in cede securim.
Arboris omne genus vna ruina trahit.

Vir impugnat nemus: Lhomo si combatte el boscho.lassans securim in cede.Stracando la segur in taiar.vna ruina trahit omne genus arboris.vna ruina si tira ogni generation de arbore.

Lucus ait pereo mihimet sum causa pericli.
Me necat ex dono rustica dextra meo.

Lucus ait pereo.el bosco disse io perisco.ego sũ mihimet causa pericli.io medemo e sono causa del mio periculo dextra rustica necat me ex meo dono.la mano dextra del vilano si me amaza me per lo mio dono.

Unde perire queas: hostem munire caueto.
Qui dat: quo pereat: quem iuuat: hoste perit.

Laueto munire hostem. Schiuarai de fornir lo inimigo, s. eo quo queas perire. De quella cosa per laqual potresti morire, ille perit hoste quem iuuat. Colui more per lo inimigo eiqual al soccorre, qui dat quo pereat. El qual da quella cosa per laqual habia ad morire.

De Cane: ⁊ Lupo. Fabula. xlv.

Hic ponit aliam fabulam cuius documentū est: q̃ hominibus qui deo seruire voluerint illis de modo cupit sociari vt possit facilius illos a bono proposito retrahere. Sed cū videt illos nimia penitentia affici libertatemq̃ suam omnino pro eius amore negare, illis associari minime curat tāquā impatiens virtutū obedientieq̃ ex parte. Quod significatur nobis per lupum ⁊ Canē. Quodam enim tpe lupus intuens canem pinguē esse ⁊ pellem nitidam habere: motus quedam inuidia cepit ipsum canem interrogare quō esset tāctus tam pinguis ⁊ pellem tā nitidam haberet cui canis respondit id fieri gratia dñi sui qui cibos sibi quotidie lautissimos ministraret. at lupus motus quadam inuidia cepit canī blandiri asserens, se cupere sociari ei. Cuius petitioni, canis non resistens visus est applaudere. sed quum lupus pilos e collo capitis abrasos intueretur cepit rogare cur pili sic abrasi essent canis autem dixit id euenisse pp finem, q̃ collum eius die alligatur ne possit morsu quenquā in die mordere. nocte aūt vagari quantum libet esse concessum ⁊ hoc fiebat vt fures a domo dñi longe arceret. lupus autem audiens libertatem esse ei negatā renuit velle ei associari inquiens malle liberum esse: ⁊ pauperem quā locupletari. ⁊ esse seruum addens etiam hec quod putaret illum esse vitiorem qui liber esset ⁊ sine rerum copia quam illum qui laute viueret ⁊ sui iuris minime esset compos. Moraliter intelligunē quod libertas non bene venditur pro toto auro mundi. nam libertas excellit omnes opes odis.

Cum cane sylua lupū sotiat: lupus iquit: amœna
Pelle nites: in te copia facta patet.

Sylua sotiat. lupum, cuy cane, la sylua si acompagna el lupo con lo cane. lupus inquit. s. cani. El lupo disse al cane. tu nites pelle amena: tu risplendi duna pelle delecteuole copia. i. abundantia ciborum patet facta in te: la abundantia di cibi si sta manifesta esser facta in te.

Pro verbis dat verba canis: me ditat herilis
Gratia: cum domino me cibat ipsa domus.

Canis dat verba p verbis. El cane da parole per parlar. gratia herilis ditat me: la gratia del patrō si me fa riccho. ipsa domus cibat me cum dño. la propria casa si me da el cibo insieme cū mio patron. i. cū mio signore.

Nocte vigil fures latratu nuntio: tutam
Seruo domum: mihi dat culmus in ædi torum.

Ego ngtio. i. manifesto fures meo latratu nocte: Io anuntio. i. e manifesto i ladri con lo mio baiar de notte: ⁊ seruo domū tutā: Et si seruo la casa secura. culmus. i. stramē dat mihi tor. i. lecte: El strame si me da el lecto i casa.

Hæc mouet ore lupus. cupio sic viuere tecum:
Communem vt capiant otia nostra cibum.

Lupus mouet hec. s. ꝑba ore: El lupo si moue ꝑste parole cō la bocha. ego cupio me viuere tecū. Io ho desiderio cosi de viuere con ti. nostra otia capiant cibum cōmunē: Acio nostri riposi pigliano vno cibo de cōpagnia.

Reddit verba canis: cupio me viuere tecum.
Una dabit nobis mensa: manusq̃ cibum.

Canis reddit verbi. El cane ritorna a parole. audi dicens dicando. ego cupio me viuere tecū: Io ho desiderio de viuere con ti. vna mensa ⁊ vna manus dabit nobis cibum: Una tauola ⁊ vna man dara i cibi a noi.

Ille fauet: sequitur q̃ canem: guttur q̃ caninum
Respicit: ⁊ quærit: cur cecidere pili.

Ille. s. lupus fauet. s. canī. Quello lupo si fauorisa. i. obedi ⁊ a quello cane. que. p ⁊ sequitur canē: ⁊ si seguita el cane: que pro ⁊ respicit guttur caninum: Et guarda la gola del cane: ⁊ queritur cur pili cecidere. Et domā da perche causa fono cascati i peli.

Inquit: ne valeam morsu peccare diurno.
Uincla diurna fero: nocte iubente vagor.

Supple canis ingt: El cane si disse ego fero vincla diurna. Io porto il legame de zorno. ne valeas peccare morsu diurno: Acio che non possa peccare con lo morso de zorno. vagor nocte: Io vagabundo la nocte comandando.

Reddit verba lupus: non est mihi copia tanti:
Ut fieri seruus ventris amore velim.

Lupus reddit verba: el lupo retorna le parole. copia. i. abundantia non est mihi tanti. la abundantia non e ami da tanto. vt velim fieri seruus amore ventris: che voglia esser schiauo per amor del ventre.

Ditior

Ditior est liber mendicus diuite seruo.
Seruus habet nec se: nec sua. liber habet.

Mendicus liber est ditior seruo diuite: el mendico libero e piu riccho del schiauo riccho seruus habet nec se: nec sua: el schiauo non ha se non le sue cose. liber habet supple se ⁊ sua. Lhomo libero ha se ⁊ le sue cose.

Libertas predulce bonum bona cætera condit.
Qua nisi conditur: nil sapit esca mihi.

Libertas expositiue bonum predulce condit cetera bona. La liberta: cioe vno ben dulcissimo si condusse tutti li altri beni qua. scilicet libertate nisi conditur esca nil sapit mihi. De laqual liberta se non e condito el manzar niente sente di bon a me.

Libertas animi cibus est: ⁊ vera voluptas:
Qua qui diues erit ditior esse nequit.

Libertas est cibus animi. La liberta sie cibo de lanimo. Et est vera voluptas. Et el vero a piaser qua. s. libertate ille qui erit diues nequit esse ditior. De laqual liberta colui che sera richo non po esser richo.

Nolo velle meum pro turpi vendere lucro.
Has qui vendit opes. hic facit: vt sit inops.

Ego nolo vendere meū velle pro turpi lucro. Jo non voglio vendere la mia liberta per questo bruto guadagno. hic: qui vendit has opes. facit: vt sit inops. Costui elqual vende queste richezze: fa chel sia pouero.

Non bene pro toto libertas venditur auro.
Hoc cæleste bonum præterit orbis opes

Libertas non bene venditur pro toto auro. La liberta non se vende bene per tutto loro. Hoc bonuz celeste preterit, i. excedit opes orbis. Questo ben celestiale auanza le richezze del mondo.

De Contentione ventris: ⁊ aliorum membroꝝ. Fabula. lvj.

Hic ponitur alia fabula cuius documentuz est: ꝙ nullus debet habere tantam confidentiam de seipso. ꝙ velit carere amicis. ⁊ qui alijs non vult parcere saltem parcat sibi ipsi ⁊ hoc ostenditur nobis fabulose per manus: pedes. ⁊ ventrez. Quedam enim tpe ꝯtentio facta est inter partes corporis ⁊ dixerunt pedes. ⁊ manus ventri ⁊ capiti. nostre debetur gratie. ꝙ vos viuitis. ⁊ valetis. nos eniz incessanter currimus. instanter agimus. ⁊ contrahimus. vnde vos bonuz habetis. sed cedant lites. ⁊ nos labores nostros inhibere volumus. qꝛ ad vsum nostrum paruo labore indigemus. sic ergo siluit rixa ⁊ immensalis illa quieuit pes ita stetit quietus ⁊ manus iacuit otiosa frons dolere cepit. ⁊ ceruix arctari ipsa quoqꝫ fames cerebri nouerca capiti grauamen intulit. ꝙ tandem manus. ⁊ pedes senserunt ⁊ ipsi ceperunt ventris penuria debilitari tunc ergo dextra mouit opus ⁊ pedes currere ceperunt. vt releuarent ventrem. ⁊ caput. sed ob longa ieiunia. ⁊ iam oblitus ciboꝝ oblatam escam renuit ⁊ eaz recipere non potuit. tedio igitur laborabat. quem morbum phisici appetitui contrarium dicunt vnde etiam Galienus necessarius erat. sed tarde venit ⁊ sic ad pedes. ⁊ manus moralis venit egestas. ⁊ venter. ⁊ caput perierunt. Moraliter ergo nullus debet cruciari ne seipsum perimat.

Incusant auidi pes ⁊ manus otia ventris.
Omnia solus habes lucra labore carens.

Pes ⁊ manus incusant otia ventris auidi. la man ⁊ lo pe si accusano i riposi del ventre ingordo. ⁊ subaudi dixerunt. ⁊ si disseno. Tu solus carens laborem habes omnia lucra. Tu solo mancando dogni fatigha hai tutti li guadagni.

Nos labor edomuit: te fouit inertia: sorbes
Omnia: quæ nostri cura laboris emit.

Labor edomuit nos: la fatiga ne ha domado. inertia fouit te. la pigritia si ha nodrigado ti. tu sorbes omnia. tu sorbi ogni cosa. que cura nostri laboris emit. elqual le nostre sollicitudine de nostra fadiga si compra.

Disce pati famis acre iugum: vel disce labori
Credere: teqꝫ tui cura laboris alat.

Tu disce pati acre iuguz famis. tu impara a soportare le cose aspere de la fame vel disce credere labori. ouero impara a credere a la fadiga. ⁊ cura tui laboris alat te. ⁊ la sollicitudine de la tua fadiga si te nutriga ti.

Sic ventri seruire negant: se venter inanem
Comperit: orat opem: nil dat auara manus.

Manus negat sic seruire ventri. la man si negha cosi de seruire al ventre. venter comperit se inanem. el ventre si se troua esser vacuo. orat opem. el prega soccorso. manus auara nil dat la mā auara niente da.

Ille preces iterat: iterum fugiti lla precantem.

Ille. s. venter iterat pre-

In stomachi fundo torpet: obitq; calor.

nus iterum fugit precantem: Quella man vnaltra fiada si fuge. Colui chi prega. calor torpet stomachi: El calor si sta adormentado: & si li more in fundo del stomacho.

ces. Quel venter si replica le preghere. illa. s. ma que pro et obit in fundo

Victa fame natura fugit. vis arida fauces

Obserat: vt solitum non finit ire cibum.

ficta li serra la gola: & non finit ire cibum solitum: Et non lassa intrare el cibo vsitato.

Natura victa fame fugit: La natura venta per la fame si fuge. vis arida obserat fauces: la forza de

Vult epulas dare sera manus: sed corporis ægri.

Perdita non reparans machina tota perit.

ma tutta la machina del corpo amalato. non reparans perdita: Non restando le cose perse. perit si more.

Manus sera vult dare epulas: La man tarda vole dare la vivanda: sed tota machina corporis egri.

Nemo sibi satis est. eget omnis amicus amico.

Si non vis alijs parcere: parce tibi.

bi: si non vis parcere alijs: tu perdona a ti si non voi perdonar ad altri.

Nemo est satis sibi: Nisi e assai a si. ois amic? eget amico: Ogni amico ha bisogno de amigo. tu parce ti

De Simia: & Vulpe. Fabu. lviij.

Hic ponit aliam fabulam: cuius documentum est. quod illa: que sunt modice reputationis diuitibus possunt prodesse pauperibus & sumitur per simiam & vulpem: quodq; enim tempore contigit: quod simia vidit vulpem longam caudam habentem dixit ei. miror quid tibi valeat hec longa cauda: & est res dissimilis. cum tibi superfluit. ego autem & pueri mei sine causa nascimur & intendimus. Cum ergo sit tibi magis oneri quam vtilitati maxime cum te venatores insequuntur. vellem. vt vna nobiscum diuideres eis: quia pars illa que tibi superfluit maximum nobis prestaret honorem. Cui vulpes respondit: etiam si adeo sit gravis cauda mea. vt ea vix portare possim: tamen nec tu nec pueri tui inde honorabimini. Moraliter sic est de diuitibus cupidis: & auaris licet habeant plusquam satis nunquam tamen de superfluitatibus suis quicquam impartiri volut pauperibus.

Simia de turpi queritur nate: porrigit aurem

Vulpes: nec recipit mente: sed aure preces.

Simia queritur de turpi nate: La simia se lamẽta de la bzura nadega de culo. vulpes porrigit aurem. s. huic simie. La volpe si porze la orechia a questa simia. nec recipit preces mente. Et non receue le preghere con la mente. sed recipit preces aure. Ma la receue le preghere con la orechia.

Simia sic fatur: natis vt mihi dedecus orne:

Sufficeret caudæ pars mihi parua tuæ.

tis la picola parte de la tua coda bastaria a ad ornare la vergogna de le mie nadeghe del culo.

Simia fatur sic: la simia si parla cosi parua pars tue caude sufficere mihi vt ornes dedecus na

Quid prodest nimia campos detergere cauda?

Quod mihi prodesset: est tibi pondus iners.

da. & pondus quod prodesse mihi est tibi iners. i. absq; vtilitate: El peso il qual jouaria a mi e a ti senza vtilita.

Quid prodest insculpere campos nimia cauda. che cosa te zoua a sculpire li campi cum tropa coda.

Illa refert: nimio damnas te pondere caudam.

Est breuis: estq; leuis. hæc duo damna quero.

nis que pro et est leuis. E le curta e lezera. ego q̃ro: p conquero: hec duo damna: Jo me lamento de questi doi danni.

Illa refert: Quella vole li rẽde: tu damnas caudã de põdere: tu damni la mia coda p lo peso est bre

Malo vertat humum: quam sit tibi causa decoris.

Quam tegat immundas res bene munda nates.

causa del tuo honore a ti: & supple malo vertat humum q̃ res bene munda tegat nates immundas: Et voglio piu presto che la scoui la terra che la cosa munda. i. la mia coda coprisse le nadeghe del culo sporche.

Ego malo vertat humũ quam sit tibi cau'a deroris: Jo voglio piu presto che la scoui la terra ch e la sia

Id minimum: minimoq; minus ditaret egenum:

Quod minimum minimo credis auare minus.

O auaretid minimum que pro et minus minimo: O auara quella cosa minima e manco de minima ditaret egenum: Si faria richo el bisognioso. q̃ minimũ credis eẽ minus minimo. Laq̃l cosa picola credi esser mãco de la cosa minima

De Asino optante mortem. Fabula. lviij.

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est. quod nullus propter miseriam debet optare mortem. quia mors est terribilissima. ⁊ hoc ostenditur per asinum quodam enim tempore contigit quod quidam negotiator. festinans cum asino suo honusto nundinas ingredi grauiter incedebat asinus autem plagis ⁊ itinere fessus optabat mortem sperans labores suos morte terminari sed eo mortuo depelle sua facta sunt cribra ⁊ tympana que assiduis tonsionibus: ⁊ vsibus agebantur. ⁊ sic asinus qui per mortem sperabat esse securus etiam post mortez cedebatur vt prius. Moraliter per asinum intelliguntur homines peccatores qui mortem vocant vt labor eorum finem habebat sed post mortem tunc labor eorum ⁊ pena, prius incipit ⁊ continue ponuntur ⁊ verantur.

Dum fora festinus lucro petit: instat asello
Institor: ⁊ pressum pondere fuste premit.

Institor instat aselo. el mercadãte si agreza lo asinello. dum petit fora lucro. domente che va a mercato per lo guadagno. ⁊ premit asellum pressum pandere: ⁊ si premisse lo asinello calcato per lo peso. fuste con lo bastone.

Ille necem sperat nece promittente quietem.
Sed nece completa viuere pœna potest.

Ille. s. asellus sperat necem. Quello asinello si spera la morte. nece promittẽte quietez. la morte ꝓmettandoli. riposo: sed ma pena potest viuere completa nece la pena po viuer essendo compita la morte. i. dapoi la morte in pena remane.

Nam cribella facit: ⁊ tympana pellis aselli.
Hinc laxatur: ⁊ hinc pulsa tonante manu.

Nam perche. pellis aselli facit cribella ⁊ tympana. la pelle del asinello fa criuello ⁊ tamburino. hinc. s. cribro pulsa laxatur. Per criuello batuda la vien largata. ⁊ hinc. s. lassatur. ⁊ da qui. i. dal tamborino la vien largata. manu tonante. i. pulsante. La man sonando.

Cui sua vita nocet caueat sibi rumpere vitam.
Non nece: sed merito iure quiescit homo.

Suplle ille caueat rumpere sibi vitam: Colui si schiui de rumpere la vita. cui nocet sua vita. Alqual la sua vita nose. homo iure quiescit merito. i. propter merita. L homo de rason reposa per li meriti soi. non nece supple quiescit. ⁊ non riposa per la morte.

De Argo ⁊ Ceruo: ⁊ Bobus. Fabula. lix.

Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentum est. ꝙ stertere est seruorũ ⁊ vigilare dominorum: ⁊ hoc declaratur nobis fabulose per ceruum. Quodam enim tempore ceruus venatorum strepitu perturbatus vt mortem euaderet villam petijt. ⁊ bubus sociatur cum eis ad presepe intrauit cui bos fertur dixisse quid voluisti miser huc ad mortem venire: Sylua te melius seruaret: aut leuis vngula seruaret te campo. At ille respondet supple precor te vt mihi parcere velis ⁊ non prodere me qꝛ iam in crepusculo saluus abire potero his dictis in securo loco reposuit qui bubulco senum bobus ministrante occultus remansit. hinc ille gauisus grates bobus reddidit: quod fugienti locum dedissent. fidemq; suam in eo non lesissent. Tunc vnus corpore gradis. ⁊ grauis ait illi: saluum te fore quidem volumus. Sed cauendũ est: ne ab Argo videaris qui centum oculos habet ille est: qui nobis daminatur. A quo si visus fueris nihil preter vitam offerre poteris. Cum hec agerent ceruus ⁊ bos: ecce dominus ingreditur stabulum. ⁊ qꝛ nuper per seruorũ negligentiam viderat boues macilentos: accessit ad presepia curam bonum habens. dum ergo presepia diligenter exquirit cornu latitantis cerui apprehendit. vocatisq; ad se bubulcis de ceruo inquirit: quando: vel quomodo stabulum intrauerat at illi se nescire dixerunt. gauisus ergo dominus ceruum bene custodiebat. Moraliter vtile est fugere. cum per pugnam seruari non possis: ⁊ prodest domino rebus suis curam prestare ⁊ diligentiam.

Motus voce canum ceruus fugit: auia syluæ
Deserit: arua tenet: bubula claustra subit.

Ceruus motus voce canũ fugit: El ceruo mosso ꝑ la voce di cani si fuge. deserit auia sylue. i. deuia: El fuge i loghi senza via de la sylua. tenet arua. i. prata: El tiene la via di prati. siue di cãpi subdit claustra bubula: El ĩtra ĩ stalla di bou.

Bos ait: aut luci tenebras: aut deuia campi.
Tutius intrares: hinc piger: inde leuis.

Bos ait: el bo disse tu intrares tutius deuia campi aut tenebras luci. ouera mente che tu intraresti piu securamente in li campi senza strada ouer le oscurita del boscho. hinc. i. ab isto loco es piger: da questo loco sei pigro. inde. i. ab illo loco sylularum es pro esses lenis: e de quello loco de la sylua saresti liger.

Nuc veniet custosq; boum: stabiliq; magister.
Si duo: vel tantum te videt alter: obis.

Custos boum. que pro ⁊ minister veniet huc. El guardiano di boui: ⁊ lo maestro de la stalla venira qui. tu obis si duo vel tantum alter videt te. tu sei morto si tutti doi ouero solamente vno te vede.

Ceruus ait: mihi vestra necem clementia demat.
Condite me latebris: dum iuuat vmbra fugam.

Ceruus ait. El ceruo si disse vestra clementia demat mihi necez. La vostra benignita si me leua via la morte a mi condite tue latebris. Ascondime in li lochi atti ad asconderse. Dum vmbra. i. nor iuuat fugam. Mentre che la notte me aiuta a fugire.

Hunc tumulat fœnum præsepe reuisit aratoz.
Frondibus ⁊ fœno munit ⁊ alit boues.

Fenum tumulat. i. cooperit hunc ceruum. El fen si copre questo ceruo: aratoz reuisit presepe. lo arado si visita la manzadoza di boui. que pro ⁊ munit ⁊ alit boues frondibus ⁊ feno. Et si fornisse e si nutrisse li boui de frasche e de feno.

Hicabit. at ceruus vitasse pericula gaudens
Bobus agit grates: e quibus vnus ait.

Dic. s. aratoz abit. Questo arado si ne va. at. i. sed ceruus gaudens vitasse pericula. Ma el ceruo allegrando se per hauer schiuado li periculi. agit grates bobus. El rende gratia a li boui e quibus. s. bobus vnus ait. Di quali boui vno si disse. s. que sequuntur.

Est leue vitare cæcum: si venerit argus:
Argum si poteris fallere: victoz eris.

Est leue vitare cecum. Le cosa lezera a schiuare el cieco. Tu eris victoz si poteris fallere argus. si argus venerit. Tu serai vincitore si tu poterai ingannare lo argo. se argo venira.

Centum fert oculos: cui se debere fatentur.
Et domus: ⁊ serui totaq; iura loci.

Supple ille fert centum oculos. Colui porta cento occhij. cui domus ⁊ serui. que pro ⁊ tota iura loci fatentur debere. Alqual la casa i serui ⁊ tutte le rason del logho confessan esser obligati.

Res tua te reperit argum: res altera cæcum.
Qui tibi dormitat: scit vigilare sibi+

Tua res reperit argum idest cuncta videntem. La tua roba si te troua te esse re argo. i. che vedi ogni cosa altera res. i. alterius rapit te cecum. Et la roba daltri te troua ti essere cecho. ille qui dormitat tibi. colui che dormi a ti. i. in le tue robe. scit vigilare sibi. i. in rebus suis. El sa vigilare a se. i. le sue cose.

Hic filet. argus init stabulum bobusq; ministrat.
Plus æquo tenuens viderat esse boues.

Dic. i. bos filet. Questo bo si tase. Argus init stabulum. Argo si intra in la stalla. que pro ⁊ ministrat bobus. Et si ministra a li boui. videra t boues esse tenues. idest debiles plus equo. E lhaueua visto li bo essere piu debili del iusto. idest del douere.

Dum præsepe munit fœno: dum fulgurat ira:
Ausa videre diem cornua longa videt.

Supple argus videt cornua longa. scilicet cerui. Argo si vide gli corni longhi del Ceruo. ausa videre diem. Liquali he beno ardimento di veder el sonno. dum munit presepe feno. Mentre chel fornisse la manzadoza de feno. dum ira fulgurat. Mentre che la ira fa strepito. i. che le acozociata.

Quid latet hic: quid ait: video: sensitq; latentem:
Et bona fortunæ munera lætus habet.

Ait scilicet argus quid latet hic. Argo si disse che cosa sta ascosa qui. ⁊ ait quid video ⁊ si disse che cosa vedo. que pro ⁊ sensit latentem. scilicet ceruum. ⁊ si sentite quel che era ascoso. cioe el ceruo. ⁊ letus habet bona munera fortune: ⁊ lui allegro ha li boni presenti da la fortuna. i. ha el ceruo.

Erulis est non esse suum vigilare potentis:
Stertere seruozum: velle iuuare pij.

Est erulis non esse suum. E le cosa da baudezato non esser suo. i. in sua libertate. vigilare est potentis. el vigilare fie de homo potēte stertere seruoz. Il dormir sie cosa de schiaui. velle iuuare est pij. A voler soccorrere. e le cosa de pietoso.

De Judæo: ⁊ Pincerna. Fabula lx.

Dic ponitur

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est: quod nullus presumat alium interficere vt capiat bona sua: quia tales ad malum finem deueniunt. ⁊ hoc ostenditur nobis per quendam iudeum. qui magnū portans thesaurum quodam nemus dum transirem propter timorem conductorem quesiuit. quare accessit ad regem ⁊ ab eo saluum conductum petendo per terram suam. pincerna regis ductorem suscepit. qui videns iudeum magnum ferre thesaurum ipsum interficere cogitabat. Iudeus attendens nequitiam suam dixit ipsi precedas tu ego se quar. Pincerna autem renuit ⁊ euaginato gladio dixit nullus videbit q̃ ego te interficiam. Cui iudeus hec auis reuelabit latrocinium tuum ⁊ statim ex dumis per dis quedam prosiliit. Pincerna vero non curauit sed interficit cum ⁊ corpus in fabulo sepeliuit. Postea contigit q̃ pincerna domino suo perdices presentaret. ⁊ tunc adeo ridere cepit: q̃ vir a risu se continere potuit. Dominus autem videns hoc causam sui risus exquisiuit.

Pincerna vero dilationem petit qui postea metu: ⁊ minis compulsus seriem facti regi narrauit quomodo. scilicet iudeum interfecisset ⁊ bona eis rapuisset. Quo audito iratus est rex. ⁊ simulata fronte absens consilium conuocauit ⁊ factum pincerne ibi propalauit. Unde ⁊ sententia lata est contra eum: q̃ suspenderetur ⁊ sic in patibulo suspensus est iuste. ⁊ digne.

AFert iudæus opes: sed onus fert corpore maius
Intus adurit eum cura, laborq; foris.

Iudeus fert opes. el iudeo porta le richezze. sed fert maius corpore: ma el porta mazzor peso con lo corpo. cura adurit intus. la fatiga consuma costui de dentro. labor vrit eum foris: la fatiga consuma costui de fora.

Ergo metu damni sibi munere regis amorem
Firmat: vt accepto præduce tutus eat.

Ergo adonq;. ille scilicet iudeus firmat sibi amorem regis: munere. El iudeo si firma lo amore de re a si cū presenti. metu damni: per paura del dāno. vt eat tutus accepto duce: Acio chel vada sicuro hauendo tolto el guidatore.

Regius hunc pincerna regit: cor eius adurit.
Auri dira fames: qui parat ense nefas.

Pincerna regius regit hunc. scilicet iudeum. scilicet el scudier del Re si gouerna questo iudeo eius cor dira fames adurit. El cor de quel scuder la crudel fame. idest desiderio del oro si brusa. qui parat nefas ense: El qual scuder parechia la scelerita con la spada.

Sylua patet. subeunt: iudæus in ore sequentis
Cor notat: ipse sequar dixit: ⁊ ille negat.

Sylua patet: idest la sylua e presente. subeunt. scilicet ambo. Tutti doi intrano in la sylua. iudeus notat cor sequentis. i. pincerne: El iudeo si nota el core del scuder cpel sequita. ipse. scilicet iudeus dixit sequar: El iudeo disse io te seguiro quasi dicat va ti auanti ⁊ io seguitaro. ⁊ ille. scilicet pincerna negat. scilicet velle precedere. El scuder si nega de voler andare auanti.

Et gladium nudans: nullus sciet inquit: obito.
Ille refert. scelus hoc ista loquetur auis.

Et nudans gladium: ⁊ quel scuder nudando la spada. inquit nullus sciet. dice nessuno el sapera. obito: morire. il le iudeus refert: quel iudeo disse. ista auis loquetur hoc scelus: questo osello si parlara questa scelerita.

Hic rapit ense caput: ⁊ opes metit: in scobe funus
Celat. agit celeres annus in orbe rotas.

Hic. scilicet pincerna rapit amputat caput idest iudei ense. Questo scudier si taia via la testa del iudeo con la spada: ⁊ metit opes: Questo scuder si ricoglie le richezze del iudeo. celat funus. idest cadauer in scobe: Et si asconde el corpo morto del iudeo in lo fango. annus agit celeres rotas in arbore: Lo anno si mena le rode presto in la rotūdita.

Perdices domini cænæ pincerna ministrat.
Ridet: ⁊ a risu vir vacat ille suo.

Pincerna ministrat perdices cene domini el scuder si ministra le pernice a la cena del Re. ridet. scilicet pincerna: el scuder sene ride. ⁊ vir ille vacat a suo risu. ⁊ a pena che quel scuder po cessar del suo ridere.

Rex audire cupit. hic causam dicere differt.
Fit locus. ambo sedent. hic filet: ille refert.

Rex cupit audire. scilicet que sit causa risus: el Re desidera de aldir qual sia la causa del ridere. hic. scilicet pincerna differt dicere causam. el scuder si prolonga de dire la causa. locus fit. scilicet locutioni: el logo si fa al parlamento ambo sedent: tutti doi sentano. hic silet: questo tase cioe lo Re. ille. scilicet pincerna refert rem: quel scuder narra le cose. idest el fatto.

Rex dolet: ⁊ læto mentitur gaudia vultu.
Regis consilium: conciliumq; sedet.

Rex dolet. idest de hac re. El Re si dole de questa cosa. ⁊ mentitur gaudia vultu leto. Et si mentisse le allegrezze con lo volto allegro. idest si fenze de esser allegro e era de mala voglia. consilium regis: que pro et consilium sedet: El consilio del Re: ⁊ li conseieri sentano.

Pincernam crucis esse reum sententia prodit.
Crux meritum punit iure fauente cruci.

Sententia prodit Pincernam esse reum crucis. La sententia si manifesta el scuder esser degno dela forcha. crux punit meritum. i. pincernam qui meruit: la forcha si punisse el scuder che ha meritato. iure fauente cruci: La rason fauorezando a la forcha.

Ut perimas quemquam: nullum tibi suadeat aurum.
Nam decus: ⁊ vitam mœsta ruina rapit.

Nullum aurum suadeat tibi vt perimas quemquam. Non sia oro alchuno elquale te persuada ad amazzar alchuno. nam: peroche. mesta ruina rapit decus: ⁊ vitam: Una ruina trista ⁊ de mala voglia si piglia lhonore ⁊ la vita.

De Milite: ⁊ Rustico. Fabula. lxi.

Hic ponitur hystoriam cuius documẽtum: est quod iustitia superat violentiam. Etiam applicatur quod necessitatis tẽpora vera dilecctio approbatur ⁊ quod amicitia preualet odio ⁊ fides fraudi: ⁊ hoc ostenditur nobis per duos seruientes vni regi. s. per ciuem antiquum ⁊ militem iuuenem vnde isti duo seruierunt regi ⁊ miles cepit inuidere ciui eo: quod multum habebat copiã rerum temporalium. Quare accessit regem dicens. Iste ciuis non est tibi pastor immo lupus: qꝛ multum ditatus est per bona tua que furtiue abstraxit: Et quod verba mea vera sint probabo proprio corpore meo si velit negare. Unde vocauit ciuem in pugnam. Sed cum multa essent ciui obstacula: vnum maius fuit. s. debilis senectus ergo rex concessit ipsi amicum haberet. qui sine premio pugnam pro eo inire vellet ipsum adduceret quare ciuis multos quesiuit amicus sed nullum inuenire potuit qui pro eo pugnaret. Tandem magnum parauit conuiuium omnibus amicis suis narrano eis iniuriam sibi illatam sed nullus misertus est eius vnde dixit quondam multos habui amicos quos muneribus procurauí nunc autem nullus opem recompensat: putabam. n. pacifice viuere: sed inuidia perturbauit me: ⁊ quod magis doleo multi spondent victoriam aduersario meo: qꝛ ipse fortis est ⁊ arma nouit ego autem non. ⁊ nihil est pro me nisi causa mea iusta tunc arator compatiens domino suo dicit. ego assumaꝫ pugnam pro te quod audiens ciuis gauisus est valde ⁊ ex tunc assignatus est dies pugne. ⁊ die conuicto conuenientes miles confidens in seipso putauit cito interficere aratorem: ipsumq; clipeo se defendentem fortiter inuasit ictus suos inutiliter expendendo aratorez autem vires suas abscondentem circunstans populus deuictum putabat. ⁊ quod timoris causa se non defendisset sed non fuit ita quare miles se vicisse putans abstergebat sudorem a facie sua. Arator vero considerans militem fatigatuz claua sua percussit militem ad nodũ cubiti sui vnde ⁊ miles in terram cecidit: videns hoc arator dixit militi. surge o miles. Cui miles surgere non possum. cui arator. situ sedeas. ⁊ ego sedere volo. Tunc prefectus precepit militi quod surgere ⁊ pugnaret. sinautem se vinctum daret. Militer vero surgere nolentem prefectus euentum pugne regi significauit: quo mandante pugnam perfici prefectus iterum iussit eos pugnare. Tunc surgens arator dixit militi. domine surge. Cui miles surgere nolo. cui arator: si surrexeris ego surgam. ⁊ si sederis ego sedebo. tũc omnibus circunstantibus ridentibus prefectus iterũ dixit aratori: vel pugnes vel te victum fatearis. Cui arator si ipse surgeret. ⁊ ego surgam. Cui prefectus percute eũ ⁊ surget: qꝛ vel tu nomen victi habebis vel ipse. Cui arator nomen victi non habeo: ⁊ surgens. dixit militi surge o miser. turpe enim mihi est te sedentem percutere cepit. Tunc miles rogauit eum vt sibi parceret se victum fatendo. videns hoc ciuis valde gauisus: est ⁊ aratorem omnium bonorum suorum heredem constituit pro eo quod ipsum a morte liberauit. Et per hoc ostenditur quis sit verus amicus ⁊ quis falsus. Moraliter per ciuem intelligitur vir bonus ⁊ religiosus: per militem intelliguntur mali ⁊ inuidi qui semper interpretãtur opera iusti ad malum dicentes quod si quid boni faciant hoc propter vnam gloriam faciunt ⁊ tandem cum iste bonus religiosus ponitur in senectute ⁊ in extremitate vite sue in qua ipsum pugnare oportet reddendo rationem pro omnibus factis suis. ⁊ eum non inuenit aliquem amicum quo se defendat a morte eterna. postremo venit rusticus. i. fides bona ⁊ recta liberans. ipsum de manibus inimici. idest diaboli. A quo liberare nos pignetur qui trinus ⁊ vnus regnat in secula seculorum.

Ciuis: eques sub rege vigent. hic prælia regis:
Hic dispensat opes: hic vir: ⁊ ille senex.

Ciuis: el cittadino. eques. Il cauallier. vigent sub rege. Vigorezano sotto el Re. hic scilicet eques dispensa. prelia regis. Questo cauallier si dispone le guerre del Re. hic scilicet ciuis dispensat opes regis. Questo citadino si dispensa le richezze del Re. hic scilicet vir. idest iuuenis. Questo cauallier sie giouene, ⁊ ille ciuis est senex. Et quello Citadino sie vecchio.

Inuidiæ prælata genis: innata doloris
Flammis fax iuuenem torret honore senis.

Fax inuidis. Una fasella de inuidia. prelata genis. Demonstrata per le sguanze. innata flamis doloris. Nassuda per le fiame del dolor. torret. i. adurit iuuenē honore senis. Si brusa q̄sto zouene per lo honore del citadino vecchio.

Regis in aure truces fingit de ciue susurros.
Non est pastor ait: sed lupus ille senex.

Supple ille eques fingit truces susurros de ciue in aure regis. Quel cauallier si finge li crudeli reportamenti del citadino in le orecchie. del Re. ait. Si dice. ille senex non est pastor. sed lupus: quel vecchio non e pastore ma e lupo.

Ditant furta senem: creuit sua copia furtis:
Et sua de censu gaza recisa tuo est.

Furta ditant senem. Li robamenti si fanno riccho el vecchio. Sua copia. idest gaza creuit furtis: la sua roba e cresuda per li furti. Et sua gaza creuit de tuo censu. E la sua roba e cresuda per lo tuo hauere, idest mediante la tua roba.

Firmabo mea dicta manu: sua furta fateri
Hunc faciam: bello iudice verus ero.

Ego firmabo mea dicta manu. idest preliando. Jo firmaro li mei dicti con la man. idest combattendo. faciam hanc scilicet senem fateri sua furta. E faro questo vecchio confessare li suoi robamenti. ero verus bello iudice. Jo saro homo vero essendo el combatter zudese.

Ipsa mouent obiecta senem: plus debilis ætas
Hunc mouet: ⁊ seni crimine. visus hebes.

Ipsa obiecto mouent hunc senem. Questi obiecti moueno questo vecchio. etas debilis plus mouet hunc senem. La eta debile piu moue quello vecchio. ⁊ visus habes crimine senij: supple plus mouet hunc senem. El veder debile per defetto de la vechiezza moue in questo vecchio.

Parcunt iura seni: pro se si pugnet arato
Cui nullius odor fœnoris arma dabit.

Jura parcunt seni. le rason perdonano al vechio si arator pugnet pro se. Se lo arator combatte per lui, cui odor nullius fenoris dabit arma: alqual lo odore de nessuna vsura. i. vtilita si dara le arme.

Mendicat pugilem. sed abest: qui pugnet: amicus.
Nam refugit viso turbine falsus amor.

Supple senex mendicat pugilem. El vechio si va mendicando el combattante. Sed amicus abest qui pugnet. Ma lo amigo mancha elqual combati. Nam: perche. falsus amor refugit visu turbine. El falso amor si fuge hauendo visto le volubilita de le cose.

Dum fortuna tonat: fugitiuos terret amicos.
Quis amet: ⁊ quis non: sola procella docet.

Fortuna terret amicos fugitiuos. La fortuna si spagurisse li amici fugitiui. dum tonat. Quando la crida. i. quando e le in miseria sola procella docet quis amet ⁊ quis non. La sola ruina si insegna chi ama e chi non ama.

Cœna trahit ciuem: differt nox vna duellum:
Sollicitat mentem iusta querela senis.

Cena trahit: ciuem. La cena si tira il citadino: vna nox differt duellum. Una notte si differisse, la battaglia iusta querela sollicitat mentem senis. Una iusta lamentanza si affanna la mente del vecchio.

Quos meritis emi: multos mihi fecit amicos
Longa dies: cunctos abstulit hora breuis.

Longa dies ferit mihi multos amicos. El longo tempo si ha acquistadō a mi molti amici. quos emi meritis. Li quali ho comprato con beneficij. breuis hora abstulit mihi cunctos. Una breue hora si mi ha tolti tutti.

De tot amicorum populo non restitit vnus.
Quamq3 dedi multis: nemo repensat opem.

Unus de populo tot amicorum non restitit: Uno solo amigo del populo de tanti amici non mise restado. que pro et nemo repensat opem quam dedi multis: Et niuno si compensa il soccorso el qual ho dato a molti.

Rebar pace frui: paci mea congruit ætas.
Sed mea turbauit gaudia liuor edax.

Ego rebar frui pace: Io pensauo de hauere pace. mea etas congruit paci: La mia eta si conuien a la pace sed liuor edax turbauit mea gaudia: ma la mia inuidia consumatrice si ha turbato le mie allegrezze.

Hosti multa meo palmam pepigere. tepesco.
Ille calet. careo viribus: ille viget.

Multa pepigere palmam meo hosti: Molte cose pano pateçato la palma al mio inimico. ego tepesco: Io son fredo ille. s. eques calet: Quel cauallier fie caldo ego careo viribus. Io mancho de le forze. ille eques viget: Quello cauallier fie vigoroso: idest pieno di forze.

Arma parum noui: se totum præbuit armis.
Est mihi visus habes: visus acutus ei.

Ego parum noui arma: Io pocho cognoscinto le arme. ipse eques se prebuit totum armis: Quel cauallier si se ha dato tutto a le arme. visus habes est mihi: El veder debile fie a mi visus acutus est ei. scilicet equiti: Il veder acuto fie a quello cauallier.

Nil mihi præbet opem nisi iustæ gratia causæ.
De fragili queritur præside causa potens.

Nil mihi prebet opem nisi gratia iuste cause. Niente mi da soccorso: se non la gratia de la causa iusta. causa potens queritur de preside fragili: la causa potente si se lamenta de uno preside debile.

Corporis ecclipsim timet alti copia cordis.
Nam fragili peccat mens animosa manu.

Copia alti cordis timet ecclipsim corporis: la abundantia del alto core si teme la obscurita del corpo nam perche: mens animosa peccat manu fragili. i. debili: la mente animosa si pecca per la man debile.

Si turpes nitidæ mendax infamia vitæ
Infigit maculas: quid nituisse iuuat?

Quid iuuat nituisse. Che soua esser sta resplendente. si infamia infigit maculas turpes. vite nitide: se la infamia imprimisse le machie brute a la vita munda.

Desperat: lugetq; sener: hunc lenit arator.
Qui senis arua notat annua lucra ferens.

Sener desperat. que pro et luget: El vechio si se despera e si pianze arator lenit hunc. s. senem. Lo arador si molisca questo vechio. dico arator qui. notat. i. arat arua se ferens lucra annua: Dico lo arador loqual ara le possessioni del vechio portando le raccolte de ogni anno.

Me stimulat pietas pro te perferre duellum:
Est mihi pro domino dextra parata meo.

Pietas stimulat me perferre duellum pro te: la pieta si me constrinze a suportare la bataglia per ti. dextra est mihi parata pro domino meo: la man mia dextra fie parechiata a mi per lo mio signore fiue misser.

Ecce dies oritur. locus est: tempusq; duelli.
Stant pugiles. ineunt mente: manuq; sibi.

Ecce dies oritur: Ecco chel zorno del combatter fie venuto: et locus que pro et tempus duelli oritur et lo tempo et lo loco de la battaglia fie venuto pugiles stant: I combattanti son parechiati. ineunt mente et manu sibi. Et elli si intrano con la mente et con la man a si.

Est equiti fœdum: quod stet: quod puget arator:
Seq; putat victum: ni cito vincat eum.

Est fedum equiti quod arator stet et quod pugnet: Et bruta cosa al cauallier che larador si a petti et si combatti. q; p et putat et reputat se victum ne cito vincat eũ: El se reputa esser vincto si presto el non vince questo arador.

Nil de se retinet virtus oblita futuri.
Dextera corporeas prodiga fundit opes.

Virtus. s. eques oblita futuri nil retinet de se. i. in se: La virtu del cauallier smentigado le cose de venir non retinet niẽte in se dextra pdiga fundit opes. i. vires corporeas: La man dextra prodiga si spande le sue forze del corpo.

Ictus ipse suos steriles expendit in vsus.
Et feriens hostem se magis hoste ferit:

Ipse.s.eques expendit suos ictus in vsus steriles:Quel cauallier si spende li soi colpi in vsi senza vtilita:& feriēs hostem:& ferendo lo inimigo.ferit se magis hoste:El se ferisse se piu che lo inimigo.

Sed proprias virtutis opes abscondit arator:
Dum locus expensæ detur:& hora suæ.

Sed arator abscondit proprias opes virtutis:Ma lo arador si absconde le proprie richeze de la virtu dum locus & hora detur expense:Mentre chel logo & lhora sia data al spendere de le forze.

Aut falli motu:aut armis temperat ictus.
Prædicitq; minas frontis vtrunq; iubar.

Supple arator aut fallit:Ouero chel falla p pagura.aut tēperat ictus armis:Ouero chel tēpera.i.schiua i colpi con le arme.vtrunq; iubar frontis predicit minas.Luno e laltro splendor del fronte si predice de le menaze.

Dormitans vigilat:cessansq; recogitat ictus.
Et metuens audet dextra:notatq; locum.

Ille.s.arator vigilat dormitans:quello arador si veglia dormādo.que pro et cessans recogitat ictus:& cessando de cōbattere el repensa li colpi. & audet metuens:E si ha ardimento hauendo pagura.que pro et dextra notat locum.s. quem debet ferire:E la man dextra si nota el logo doue la die ferire.

Hæc mora non artis ratio est:sed culpa timoris.
Creditur arte fruens:esse videtur iners.

Dec mora nō est ratio artis.sed culpa timore:Questo indusiare non e rason de arte ma colpa de pagura.iste.s.arator creditur esse fruens artis:& videt iners:Questo arador si vien creduto sauerusar larte del soldo & sic senza arte.

Gaudet eques vicisse putans.spernitq; bubulcum.
Sudorem q; suum tergit ab ore suo.

Eques putans vicisse gaudet:El cauallier pensando de hauer vento sta allegro.que pro et spernit bubulcum. E si refuta el biolcho.que pro et tergit suum sudorem ab suo ore:Et forbisse el suo sudore soso del suo viso.

Ecce moram nescit:equitem speculata morantem:
Et cubiti nodum rustica dextra ferit.

Ecce eccote.claua dextra speculata equitem morantem nescit moram.La maza de la mane dextra hauendo notado el cauallier che stava fermo.non sa fare indusia.Et ferit nodum cubiti:Et si ferisse el nodo del gomedo.

Huius plaga loci totius corporis aufert
Robur.cedit eques:seq; cadente sedet.

Plaga huius loci aufert vires totius corporis:La piaga de questo logo cioe del gomedo si leua via tutte le forze del corpo.eques cedit:El cauallier si da il logo.que pro et bubulcus sedet se:idest equite cadente:El biolcho si senta el caschando.

O noua simplicitas.sed ille:vocatq; sedentem:
Et nisi surgat eques:surgere velle negat.

O noua simplicitas.O noua simplicita.ille.s.bubulcus sedet:Quel biolcho si senta. que pro et vocat sedentem.s. equitem:Et si chiama el cauallier chi senta.& negat velle surgere nisi eques surgat.& si nega de voler leuar suso : sel cauallier non leua.

Surge bubulcus ait,cui miles.surgere nolo.
Altera ait:sedeas:meq; sedere licet.

Bubulcus ait.s.equiti surge:El biolcho si disse al cauallier leua suso.cui miles supple ait nolo surgere : Alqual il cauallier si disse non voglio leuar suso.alter.s.bubulcus ait sedes.Lalto cioe il biolcho si disse senta . que pro et licet me sedere:& anchora a mi sera licito a sedere.

Turba stupet:prefectus adest: equitiq; moranti
Imperat:aut surgat:aut superatus eat.

Turba stupet.La moltitudine sta stupefata.perfectus adest:El soprastante sie presente.que pro et imperat equiti morāti:Et si comanda al cauallier che indusia.aut surgat.aut superatus eat:Ouero che leui suso: ouero chel si parte vento.

Hæret eques.prefectus ait.te vicit arator.

Pugna cadit.regi panditur ordo rei.

Eques heret: El cauallier si se acosta. prefectus ait: El soprastante si disse. arator vicit te: Lo arator si te ha vento te. pugna cadit: El combatter si caschа. i. si cessa. ordo rei panditur regi: L ordine de la cosa vien manifestada al re.

Rex ait: incisum nolo perferre duellum.

Dedecus explanet ille: vel ille suum.

Rex ait: el Re disse. Ego nolo proferre duellum incisum: io non voglio suportare la battaglia! non decisa. Ille vel ille explanet suum dedecus: overo il cauallier overo il biolcho si explana la sua vergogna.

Pugna redit: milesq; sedet: velut ante sedebat.

Surge: bubulcus ait. non volo. dixit. eques.

Pugna redit: La battaglia si ritorna. que pro et miles sedet velut sedebat ante: el cauallier si senta come el sentaua anchora auanti. bubulcus ait surge: El biolcho si disse leua suso. eques dixit non volo surgere: El cauallier si disse non voglio leuare.

Cultor ait: dum stare negas: ego stare negabo.

Surgere: si tentes: surgere promptus ero.

Cultor ait. El biolcho si disse. ego negabo stare dum negas: Io negaro de stare in pedi domente che tu nega di stare in pedi ego ero promptus surgere: si tentes surgere: Io saro parechiato leuare suso si tu proui de leuare suso.

Ambo sedent ridet populus: præsesq; bubulco

Intonat. aut surgat: aut superatus eat.

Ambo sedent. tutti doi sentano. populus ridet. El populo si ride: que pro et preses intonat bubulco. Et lo soprastante si crida al biolcho. aut surgat aut superatus eat: Ouero chel leua suso ouer chel sene vada vento.

Cultor ait. surgat. caderet: si surgere vellet.

Percute præses ait. percute: surget eques.

Cultor ait: El lauoradore de la terra si disse: cioe el biolcho. surgat. s. eques Il cauallier si leua suso. caderet si vellet surgere: El cascaria si volesse leuare presso ait percute: Il soprastante li disse percute: batelo. eques surget: Et lo cauallier si leuara suso.

Te decet: aut illum victi sibi ponere nomen.

Hoc mihi non ponam nomen: arator ait.

Decet te aut illum ponere sibi nomen victi: El sta ben a ti: ouer a quello mettere el nome de vento. cioe chiamarsi perdito. arator ait: ego non ponam mihi hoc nomen. Lo arator disse io non me mettero questo nome.

Surgo. surge miser. turpe nam ferire sedentem

Est mihi: sitq; tibi turpe sedendo mori.

Ego. s. surgo: Io leuo suso surge miser: Leua suso misero. nam perche. est turpe mihi ferire. s. sedentē: E le bruta cosa a me ferirte: el qual senti. que pro et sit tibi turpe mori sedendo: Anchora a ti sie bruta cosa morire sentando.

Sic ait: & timidum mulcet. rogat ille furentem.

Parce precor: victus supplico. victor abi.

Supple arator ait sic & mulcet timidū: Lo arator si disse cosi & si cōforta quello cauallierо che ha pagura. ille. s. eques rogat furentem. i. aratorē: Quel cauallier si prega. quel arator che faceua furia. ego victus supplicor Io vēto e supplico. i. e me humilio. parce precor: Perdonami che ti prego. abi victor: Tatene vincitore.

Læta nouat fortuna senem. senis vnicus hæres.

Scribitur: & dignas intrat arator opes.

Fortuna leta nouat senem: La fortuna allegra si fa douentare zouene el vechio. supple arator scribitur heres vnicus senis: Lo arador vien scritto solo herede del vechio. & arator intrat opes dignas: Et lo arador si intra in le richeze degne. cioe del vechio.

Ius superat vires: sors aspera monstrat amicos.

Plus confert odio gratia: fraude fides.

Ius superat vires: La rason auanza le forze. sors aspera monstrat amicos: La fortuna aspera si dimostra li amici. gratia confert plus odio: la gratia gioua piu chel odio. fides confert plus fraude: la fede zoua piu che lo inganno.

De Capone: & Accipitre. Fabula. lxij.

Hic ponitur alia fabula cuius documentum est: ꝙ in oī curia nemo perfectus potest viuere quin ab aliquo offendatur maligno. Nā hoc tpe in nulla tyranni de quisq̄ recte viuens valet fugere dentiū liuorez atqz inuidie morsus acerbus plerunqz eniz mali adeo a tyrannibus multi fiūt vt audeant optimos quoqz insequi ⁊ perdere illi autē qui nullū audent facinus immerito ⁊ bona externa admittūt sepissime ⁊ corporalia ita vt nō sit tota via bonorum vsq̄. Figurate autem per caponez signant viri qui nullo crimine obnoxij. ⁊ nulla rapina gaudentes per accipitrem autez viri qui non proprijs contenti aliena capere desiderat. ⁊ quū nō possint cōsequi que appetunt suis maledictis apud iudices ⁊ pretores inferūt mortis penas ⁊c. Quodaz. n. tpe accidit vt duz auceps domum venisset ⁊ quid accipitri apponeretur manducādum non haberet pro saturitate accipitris in capones domesticos manus iniecit ⁊ ad vescendum accipitri posuit: vnde capones recte cōqueri ceperunt ꝙ ille accipiter perderet innoxios qui nunquam destitit a rapinis nec facile faturetur eorum cōmestione qui nulli inferre dānū didicere ⁊ ideo ipsi capones veniente domino nituntur fugere eius aspectum estimātes se posse mortē euaderet si ab eius conspectu fugerint. Hoc autem nobis innuitur: ꝙ oēs aule tiyranorum sunt male: qz in illis boni non possunt gloriam aliq̄ adipiscit nec viuere nisi fuerint homines mali: ⁊ maledicti ⁊ qui semper alijs detrahere non desistāt.

Quærere diffugium domino veniente caponez
Audax accipiter dum videt: inquit ei.

Accipiter audax inquit ei. s. caponi: lo sparauero audace si dice al capone. Dū videt caponem querere diffugium. Quando el vede el capone cercare el modo da fugire. domino veniente: Vegnando el patrono.

Quid fugis? exulta: dominum dum cernis adesse:
Cuius in aduentu plaudere nitor ego.

Quid. i. cur fugis. Perche fugetu. exulta dum cernis dñm adesse. Sta allegro qñ tu vedi el patrono esser presente in aduentu cuius. Jo lo aduenimento delqual. Ego nitor plaudere. Jo mi sforzo di star allegro.

Me: capo respondit: fratrum diuersa meorum
Terret pœna: tibi non timor vllus adest.

Capo respondit. El capon responde. diuersa pena meorum fratruz terret: me la pena diuersa di mei fratelli si me fa pagura. vllus timor non adest tibi: alcuna pagura non e a te.

Nil magis horrendum: quam flebilis aula tyranni:
Quia pietas omnis cum ratione perit.

Nil est magis horrēdū quā flebiles aula tyranni. niuna cosa e piu dhauer pagura che la sala gramezosa de tyrāni: qua si aula omnis pietas perit cū ratiōe. Per laqual sala regal ogni pieta more insieme cō la rasone.

Raptores: famuliqz truces: scelerumqz ministri
Iniustis dominis impietate placent.

Raptores que pro et famuli truces que pro et ministri scelerum placent dominis iniustis impietate: li robadori: ⁊ li familij crudeli ⁊ li ministri de le ribaldarie piaseno a li Signori non iusti per la crudelita.

Qui sine vi: sine fraude manēt: hi fraude necantur
Nullo damnantur crimine sæpe boni.

Hi necant fraude. quelli vengano morti con ingāno. qui manent sine vi. s. violentia ⁊ sine fraude. liquali stāno senza violentia e senza inganno. sepe. Spesse fiade. boni damnantur sepe nullo crimine. Li boni vengono dānati spesso per lo peccato.

Sic fratres perire mei. te reddit amicum
Impietas domino nequitiæqz vigor.

Fatres mei sic periere: Li mei fratelli cosi sono morti. impietas reddit te amicum domino. La crudelita si fa te al tuo signore. que pro et vigor nequitia reddit te amicum domino. E la virtu de la tua nequitia si te fa esser amico al tuo signor.

Hic proprias lauere togas sanguine: passos
Martyrium sepelit venter auarus eos.

Hi: idest Capones lauere togas proprias in sanguine. Questi caponi hanno lauato le sue cose veste proprie in lo sangue. Venter auarus sepelit eos passos martyrium. El ventre auaro sepelisse quelli caponi che hanno patito el martyrio. i. che son fatti martyri.

Illius ergo timens aspectum credo latere
Tutius: vt morti me rapuisse queam.

Ergo timens aspectum illius credo tutius latere. Adonqz io temendo el cōspecto de colui: cioe del signore penso esser piu segura cosa star ascoso. vt queam rapuisse me mori. Acio che possa fugere dala morte.

Non amat insontes: sed insontes: aula tyranni.

Quom placet iniusto raptor iniquus hero.

Aula tyranni non amat insontes sed sontes: La sala regal del tyranno non ama li homini senza colpa ma quelli che sono colpeuoli. quõ ꝑ qñ iniquus raptor placet hero iniusto. Qñ lo iniquo robador si piace al patron nõ iusto.

De Pastore. ⁊ Lupo Fabula. lxiij.

Aliam fabulam hic fabula hic subdit auctor. cuius documentum est: quod homines simplices: ⁊ puri non debent se cum astutis ⁊ malis viris associare. qꝛ mali semper nituntur aliquam fraudem illis inferre quod significatur nobis per lupum ⁊ pastorem accidit enim vt quodam tempore quidam pastor haberet plurimas oues ad quas custodiẽdas addiderat canem. Et quum Lupus non. posset. ab eo ouem aliquam auferre manducandam propter canis custodiam excogitauit Lupus artem qua posset canem istum ab isto pastore abstrahere. lupus igitur ad pastorez accessit simulans se velle fedus societatis eum ipso inire ⁊ vt posset facilius fraude sua vti inquit o pastor quum sim factus tibi socius ⁊ tanquam frater nequeo facere quin te sepissime visitem. Sed quia canis tuus multum me perterret suo latratu rarius quam debeo ⁊ cupio ad te accedere cogor quare multum tristis efficior ob secro igitur te velle hunc canem mihi tradere qui sit mihi fideiussoris loco quod audiens pastor credidit esse veruz tradidit ergo illi canem ⁊ sic absqꝫ custode quo maxime indigebat remãsit. Sed postquam lupus potitus est fraude sua cepit miseras oues pastoris dilaniare eo quod essent absqꝫ custode de qui illas a lupo defenderet ⁊ sic pastor delusus ⁊ deceptus remansis quod non esset factum sic canem custodem pecorum sibi seruasset quare nobis innuitur. ꝙ nos nunquam alijs debemus arma accomodare que nobis dãna inferre valeãt alijsqꝫ prodesse possint.

Cum Pastore Lupus sotiale fœdus iniuit.
Interius totus dissotiatus ei.

Lupus iniuit fedus sociale cum pastore: El lupo ha facto vno pacto de compagnia con lo pastore. interius totus dissociatus ei. s. pastori: de dẽtro tutto discompagnato. i. separato de la compagnia del pastore.

Ergo dolum sub melle tegens lupus inquit. amice
Sum pauidus crebra garrulitate canis.

Ergo: Adonqꝫ. lupus tegens dolum sub melle: el lupo couerzando lo inganno sotto lo mele. i. inquit: Si disse. o amice ego sum pauidus crebra garrulitate canis: O amico io son spauentato per lo baiare spesso del tuo cane.

Ille suo nostrum latratu scindit amorem:
Ille bonum pacis dissotiare cupit.

Ille. s. canis scindit. i. diuidit nostrum amorẽ suo latratu. quello cane si sparte el nostro amore con lo suo baiare. ille. s. canis cupit dissotiare bonum pacis: quello cane si desidera de descompagnare el ben de la pace nostra.

Si me securum: si me vis reddere tutum:
Obses tutelæ sit datus ille mihi.

Ille. s. canis sis datus mihi obses tutele: Quel cane me sia datto per segureza de la defensione. si vis me redire securum ⁊ si vis me reddere tutum: se tu voi che sia seguro ⁊ senza suspecto.

Exhibito vigili tutus lupus intrat ouile.
Dilanias miseras opilionis oues:

Lupus intrat tutus ouile: El lupo se intra senza pagura in la stalla de le pecore. dilanians oues miseras opilionis. Strazando le misere pecore del pastore. exhibito vigili. s. custode: hauendo dato el custode: cioe el cane al lupo.

Pacis amatorem simulat se perfidus hostis:
Cautius vt vulnus exitiale ferat.

Hostis perfidus simulat se amatorem paci: lo inimigo scelerato fenze esser amator de la pace. vt ferat cautius vulnus exitiale: azo chel daga piu cautamente. la piaga mortale.

Cuius semper eges: rem nulli tradere debes.
Blanditiæ plusquam dira venena: nocent.

Supple tu non debbes tradere vili rem: cuius eges semper: tu non de dare ad alcuno la cosa laquale sempre hai di bisogno blanditie nocent plusquam dira venena: le losenge noseno piu che non fanno li crudeli veneni.

De Puero Suspenso. Fabula. lxiiij.

Tunc lepus transit hac. Alhora la lepora passa p qui. quem pueri currunt prendere. Laqual li putti correno per prendere. sed dolor immensus fuit illis cum redierunt. Ma vno grande dolore fu a quelli putti quando retornareno.

Ludentes pueri suspendunt ridiculose.
Unum de socijs: quem seruant absq; dolore.
Pueri ludentes suspendunt ridiculose vnum de socijs. Li puti giocando impicano vno de li compagni. quem seruant absq; dolore. Loquale seruano senza dolore.
Tunc lepus hac transit: pueri quez prendere currunt.
Sed dolor immensus fuit illis: cuz redierunt.

Cernunt defunctum pueriliter ante ligatum:
Artem nec noscunt qua possunt reddere vitam.
puro nec noscunt artem. Non sano arte. qua. s. arte possunt reddere vitam. Con laquale arte possono restituire la vita.
Cum quid facturus sis: rerum respice finem.
Multa quidem risu fiunt portantia mortem.
che cosa. multa quidem fiunt risu: Molte cose in vero si fanno p ridere. portãtia morte. Lequale cose causano la morte.
Butta cauat lapidem: non bis: sed sæpe cadendo.
Sic homo fit sapiens non bis: sed sæpe legendo.
te ma spesso. sic homo fit sapiens. con. homo diuenta sauio nõ legendo bis: sed sepe. non per legere doe volte: ma spesso.
Clamitat ad cœlum. vox sanguinis: z sodomorum:
Uox oppressorum: mercesq; retenta laborum.

Cernunt defunctum. s. esse. vedeno esser morto. ligatum ante pueriliter. lo impicato poco inanti da
Respice finem rerum. Considera el fine de le cose. cum facturus sis quid. quando tu sei p fare qual
Butta cauat lapidem. La gotta caua la preda. Non cadendo bis. sed sepe. non cascando doe volte.

De Cornice: z Hirundine.

Contendentibus inter se hirudine: z Cornice: vtra pulchritudine prestaret. cornix quidem. ita causam suam defendebat: ei hirudini diceret. Tua quidẽ pulchritudo (si qua est) solo veris tempore floret z in pretio est cum nidularis: ouaq; paris. Alterius tui nulla habetur ratio. Meum vero corpus z alijs anni partibus: presertimq; hyeme semper in eodem statu perseuerat. Phenici haud dissimile per fabellam hanc admonemur corporis diuturnitatem pulchritudine pluris esse faciendam: vt que animantibus magis profit.

Cum cornice fuit quondam certamen hirundo:
Corporis anteiret dotibus vtra magis.
chia. vtra magis anteiret: quala piu excedesse. dotibus corporis. De doni del corpo.
Altera dulcisonos veris iactauit amores:
Altera phœnici par prope corpus aui.
Altera. i. hirudo. La rondena: iactauit amores veris dulcisonos: laudet e li amori de la prima vera pieni de sono sua
ne altera. s. cornix. La cornachia. iactauit corpus: laudete el corpo prope parani phenici. Quasi equale a la ose lla ditta phenice.
Forma bonum fragile est: morboq; fugatur: z annis.
Sola decent veros corpora firma viros.
Forma est bonum fragile. La bellezza e vn ben: che presto se perde fugaturq; morbo: z annis: z si descazata p malatia z anni. sola corpora firma. Li soli corpi gagliardi. decent veros viros: stanno ben a li homini veri.

Hirundo. La rondena. fuit quondã: fu altre volte. certamen cum cornice. Contentione cum la corna

De Loco: z Cane Lor Rapiente.

Coco dapes hero paranti cor vituli canis abstulit: quod cum cocus animaduertisset cani abeunti dixisse fertur se deinceps accepto hoc dãno cautiorem forte. Ita nonnunquam fit: vt aduersa nos reddant meliores.

Forte cocus cœnæ dum pulmentaria condit:
Oluto canis vituli cor cito dente rapit.

Forte: Per auẽtura. dũ cocus condit. Mẽtre ehel coco concia. pulmentaria cene. Li cibi de la cena ca

his gluto:el cane ingordo:rapit cito:tole presto.cor vituli el cor:del vedello:dente pro dentibus:con i denti.

Quod cocus vt sensit:properantem exire culina
His sequitur verbis ore fremente canem.

Quod:Laqualcosa.vt cocus sensit:poi che lo coco se acorse sequitur canem properantē exire culina.el seguita el cane affrezandose vscir de la cosina.his verbis con queste parole ore fremente:con la bocha acorazada.

Raptor abi:doctus posthac tua furta cauebo.
Cum mihi cor dederis:dum mihi corda rapis.

O raptor abi: O robador partete.ego doctus. Io isegnado.cauebo posthac:schiuaro da mo innāti.tua furta:Li tuoi robamenti:cū dederis cor mihi:Dauendo tu dato el cor a mi.dum rapis corda mihi:Mentre che tu robi li cori a mi.

Est, homini quando sæpe infortunia prosunt:
Ipsaq; fit cautis culpa magistra viris.

Est:accade.quando infortuna:Quando le disgratie.sepe prosunt homini:spesse fiade zouano a lhomo ipsaq; culpa: Et essa colpa.fit magistra:Sie maistra.viris cautis a li homini acorti.

De Auibus: & Pauone.

Cum forte aues sibi creare regem vellem:quo cutiores essent:Pauo dignitatem regiam ob pennarum pulchritudinem & corporis magnitudinem sibi conuenire asseuerabat.Cui graculus dixit honorem hunc ei minime congruere.quia fortitudine parum valeret. si opus esset cum aquila certamen iniri. Propterea ignorare non debemus corporis vastitatem;nisi adsit ingenij prestantia:haud magni faciendam.

Consilium capiunt volucres de rege creando:
Pennigeri cœtus qui tueatur opes.

Volucres capiunt consilium.Le oselle fanno consilio.de rege creando.De crear vn re.qui tueatur opes El qual defenda le richezze.cetus pennigeri.De la compagnia di oselli.

Cum iunonis ait pennis stellantibus ales.
Vindicat excellens hoc mea forma decus.

Cum:quando.ales iunonis:la oselle de iunone.cioe el pauone:ait si disse.mea forma excellens.la mia bellezza excellente vindicat.s.mihi hoc decus Attribuisse a mi questo ornamento.

Cui sermone cato respondens gracculus infit.
Tunc auium imbellis regia sceptra feras?

Cui alquale graculus cato respondens.Lo tacollorto acorto respondēdo disse.tunc imbellis:ti non apto a la guerra. feras regia sceptra auium.Voltu hauer la bachetta regale di oselli.

Si Iouis armigeram libeat vexare volucrem:
Tunc Aquilæ tantam vim cohibere pares?

Tunc pares cohibere:Tu votu parechiar de tener via tantā vim Aquile cosi gran forza de laquila.si libeat.s.nobis? Se a noi piase.vexare volucrem armigeram Iouis: La oselle:laquale ministra le arme a Joue:cioe la aquila.

Corporis antestat formam prudentia mentis:
Visq; animi magnos tollit in astra duces.

Prudentia mentis:La prudentia de la mente. antestat formam corporis:Auanza la bellezza del corpo. visq; animi: E la forza de lanimo.tollit duces in astra.Alza li valenti homini in cielo.

Habes insuper Lector humanissime tris:& vtiles& iocundos Apologos nuperrime ex fonte Græco in Latinū tralatos: quos nullus adhuc alius Impressorū in lucē dedit:Hos suscipe: Hos perlege: Hos serua.

Laus. Deo. FINIS.

Tabula huius Fabulæ.

Ut iuuet ⁊ prosit proemium.
De gallo: ⁊ iaspide fab. i.
De lupo: ⁊ agno fab. ij.
De mure: ⁊ rana fab. iij.
De cane: ⁊ oue fab. iiij.
De cane gerente carnem fab. v.
De leone: capra ⁊ iuuenca fab. vi.
De femina nubente furi fab. vij.
De lupo: ⁊ grue fab. viij.
De cane: ⁊ alia cane fab. ix.
De vtro: ⁊ colubro fab. x.
De asello: ⁊ apro fab. xi.
De mure: rustico: ⁊ vrbano fab. xij.
De vulpe: ⁊ aquila fab. xiij.
De aquila: ⁊ testudine fab. xiiij.
De Vulpe: ⁊ Lupo fab. xv.
De Leone: ⁊ Apro: Tauro: ⁊ Asello fab. xvi.
De Catulo: ⁊ Asello. fab. xvij.
De Leone: ⁊ Mure fab. xviij.
De Miluo: ⁊ Matre fab. xix.
De Hirundine: ⁊ Rustico. fab. xx.
De Ciuitate carente Rege fab. xxi.
De Ranis petentibus Regem fab. xxij
De Accipitre: ⁊ Columbis fab. xxiij.
De Cane: ⁊ Fure. fab. xxiiij.
De Lupo: ⁊ Succula fab. xxv.
De Terra que peperit Murem fab. xxvi.
De Lupo. ⁊ Agno fab. xxvij.
De Cane: ⁊ Domino. fab. xxviij.
De Sylua: ⁊ Leporibus fab. xxix.
De Lupo: ⁊ Hedo fab. xxx.
De Rustico: ⁊ Angue fab. xxxi.
De Ceruo: ⁊ Lupo fab. xxxij.
De Musca: ⁊ Caluo fab. xxxiij.
De vulpe: ⁊ ciconia fab. xxxiiij.
De lupo: ⁊ ceruice fab. xxxv.
De gracculo: ⁊ pauonibus fab. xxxvi.
De mula: ⁊ musca fab. xxxvij.
De musca: ⁊ formica fab. xxxviij.
De lupo. ⁊ vulpe fab. xxxix.
De viro: ⁊ mustella fab. xl.
De rana: ⁊ boue. fab. xli.
De pastore: ⁊ leone fab. xlij
De equo: ⁊ leone fab. xliij
De equo: ⁊ asello fab. xliiij.
De quadrupedibus: ⁊ auibus fab. xlv.
De philomoena: ⁊ accipitre fab. xlvi.
De lupo: ⁊ vulpe fab. xlvij.
De ceruo: ⁊ fonte fab. xlviij.
De Viro: ⁊ Vrore fab. xlix.
De Thaide: ⁊ Iuuene. fab. l.
De Patre: ⁊ eius Filio fab. li.
De Lima: ⁊ Vipera fab. lij.
De Lupis: ⁊ Ouibus fab. liij.
De Luco: ⁊ secure fab. liiij.
De Cane: ⁊ Lupo fab. lv.
De Pedibus: ⁊ Manibus fab. lvi.
De Simia: ⁊ Vulpe fab. lvij.
De asello: ⁊ institore fab. lviij.
De Argo: Ceruo ⁊ Bobus. fab. lix.
De Iudeo: ⁊ pincerna fab. lx.
De Liue: ⁊ Milite fab. lxi.
De Lapone: ⁊ Accipitre fab. lxij.
De Lupo: ⁊ Pastore. fab. lxiij.
De Puero suspenso. fab. lxiiij.
De Cornice: ⁊ Hirundine
De Coco: ⁊ Cane cor rapiente
De Auibus: ⁊ Pauonibus.

F I N I S.

Registrum huius operis. A B C D Omnes sunt quaterni.

Apud Ludoicum Britannicum.

A N N O.

M. D. X X X V I I.

Mense Martii.

SPERO
TEMPO
COL
TA P

Aesopus
PA 8230
.A1
1537
Rosenwald Coll.

MLS 17 Aug 47